

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วน
ตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าวรสลักบุรี
จังหวัดกำแพงเพชร

ADMINISTRATION APPLYING THE GOOD GOVERNANCE OF
PANGMAKA SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION
KHANUWORALUKSABORI DISTRICT
KAMPHAENG PHET PROVINCE

ร้อยตำรวจโท สุพจน์ เจริญขำ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๔

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วน
ตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกำแพงเพชร

ร้อยตำรวจโท สุพจน์ เจริญขำ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๔

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**Administration Applying the Good Governance of Pangmaka
Subdistrict Administrative Organization, Khanuworaluksaburi
District, Kamphaengphet Province**

Police Lieutenant Supot Jareankhum

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for The Degree of
Master of Arts
(Public Administration)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand

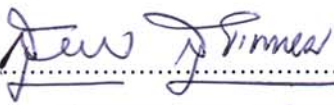
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์

.....
(พระสุธีธรรมานุนต์, ผศ.ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบบัณฑิตวิทยาลัย

..... ประธานกรรมการ
(พระมหาวรญาณ วรญาณ, ดร.)

..... กรรมการ
(รศ.บุญเรือง อินทวรัตน์)

..... กรรมการ
(ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม)

..... กรรมการ
(พระศรีสุทธิพงศ์)

..... กรรมการ
(ผศ.อานนท์ เมธีวรจักร)

คณะกรรมการควบคุมบัณฑิตวิทยาลัย

ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม	ประธานกรรมการ
พระศรีสุทธิพงศ์	กรรมการ
ผศ.อานนท์ เมธีวรจักร	กรรมการ

- ชื่อวิทยานิพนธ์** : การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วน
ตำบลปางมะค่า อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง
- ผู้วิจัย** : ร้อยตำรวจโท สุพจน์ เจริญขำ
- ปริญญา** : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)
- คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์**
- : ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม
พ.ม. ,พธ.บ., M.A., Ph.D.(Pol.Sc)
 - : พระศรีสุทธิพงษ์
ป.ธ.๙, พธ.บ., กศ.ม.(การบริหารการศึกษา)
 - : ผศ.อานนท์ เมธีวรฉัตร
ป.ธ.๖, พธ.บ., ศษ.บ., กศ.ม.(การบริหารการศึกษา)
- วันสำเร็จการศึกษา** : ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๔

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง ๒) เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง ๓) เพื่อนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานภายในองค์การให้มีประสิทธิภาพ

ประชากรกลุ่มศึกษาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน ๒๕๓ คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยการทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีผลต่างน้อยที่สุด (LSD)

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ประชาชนมีทัศนะต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = ๓.๗/๖$)

๒. ผลเปรียบเทียบทัศนะของประชาชนต่อการบริหารงานของตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร พบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกัน อายุต่างกันและระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนะ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย แต่ในส่วนของประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงานที่ต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย (Sig = ๐.๐๐)

แนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลประยุกต์ไปใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร เพื่อพัฒนาการบริหารงานให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า คือ บุคลากรในองค์การบริหาร โดยเฉพาะผู้บริหารต้องมีความรอบรู้ข้อกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง การปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต ยึดหลักความถูกต้องเป็นธรรมกับทุกฝ่ายและมีความเสมอภาค เปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบกิจการภายในองค์การและเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างตรงไปตรงมา เปิดโอกาสให้ประชาชนรับรู้เพื่อเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญและการมีส่วนร่วมทุกมิติ มีการกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานโดยวางกรอบความรับผิดชอบขององค์การให้มีขอบเขตที่ชัดเจนครอบคลุมทั้งระบบงาน บริหารงานในองค์การให้เกิดความคุ้มค่า

- Thesis Title** : Administration applying the Good Governance of
Pangmaka Subdistrict Administrative Organization,
Khanuwoluksaburi District, Kumphangphet Province
- Researcher** : Police Lieutenant Supot Jareankhum
- Degree** : Master of Arts (Public Administration)
- Thesis Supervisory Committee**
- : Asst. Prof. Dr. Surapon Suyaprom
B.A., M.A., Ph.D.(pol.Sc)
- : Phrasrisutthipong
Pali IX, M.Ed.
- : Asst. Prof. Anond Methevarachatra
Pali VI, B.A., B.Ed., M.Ed.
- Date of Graduation** : March 24, 2011

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study the administration applying good governance of Pangmaka Subdistrict Administrative Organization, Khanuworalaksaburi District, Kamphaengphet Province, 2) compare people's opinions towards the administration applying good governance of Pangmaka Subdistrict Administrative Organization, Khanuworalaksaburi District, Kamphaengphet Province, and 3) apply the research data to administer the organization effectively.

The population used in this study consisted of 253 people, derived from simple random sampling. The research instrument was a questionnaire. The data was analyzed by means of frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA, and LSD.

The results were as follows:

1. Overall opinions of the people toward the administration applying good governance of Pangmaka Sub-district Administrative Organization, Khanuworalaksaburi District, Kamphaengphet Province were at the high level. Considering each aspect, it was found that all aspects ranked the high level ($\bar{X} = 3.76$).

2 . In term of hypothesis testing, it was found that opinions of overall aspect and separated ones of the residents with different sex, age, and education toward the administration applying good governance of Pangmaka Sub-district Administrative Organization, Khanuworakabsaburi District, Kamphaengphet Province were not different. Thus, this rejected the research hypothesis. However, opinions of the people with different working experience toward the administration applying good governance were significantly different at the level of 0.01 This accepted the research hypothesis (Sig = 0.00)

The administration applying good governance of Pangmaka Sub-district Administrative Organization, Khanuworakabsaburi District, Kamphaengphet Province could be applied as guidelines to develop the administration following to the six principles, covering the rule of law, the principles of Ethics, the principle of transparency, the principles of participation, the main sense of responsibility, and the principles of efficiency. All officers in the organization, especially the administrator, had to be Intellectual in official laws, regulations, and principles. The officers had to receive people opinions and respect different views. The administrator, government officials, and authorities had to function their duties honestly, based on accuracy, impartiality, and equality. The organization should allow people to examine its internal affairs. The information useful for residents should be disclosed openly. The organization should allow people to acknowledge some occurred problems to share their opinions and participate in voting. Goals and standards of the organization should be clearly planed covering all working systems. Finally, the organization had to manage worthily.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความเมตตาอนุเคราะห์ของ คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ประกอบด้วย ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม, พระศรีสุทิววงศ์ และ ผศ.อานนท์ เมธีวรฉัตร ที่กรุณาเสียสละเวลาในการตรวจสอบความถูกต้องทั้งด้านภาษา เนื้อหา ระเบียบวิธี และเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยรวมทั้งช่วยแนะนำแก้ไขให้สมบูรณ์และ สำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบคุณ พระมหาวิมล วรณฺฑ.ดร., รศ.บุญเรือง อินทรรัตน์ ที่กรุณาเป็น กรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ และได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงเพิ่มเติมจน วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์อย่างยิ่ง

ขอขอบคุณ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา ที่ช่วยแนะนำเกี่ยวกับสถิติ การวิจัยที่ผู้วิจัยมีข้อติดขัด ได้ให้ความกระจ่างงานวิจัยชิ้นนี้ประสบผลสำเร็จด้วยดี

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้บริหาร และบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ที่ให้โอกาสผู้วิจัยได้ศึกษาการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาล และเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการ ตอบแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูลส่งคืนผู้วิจัย ขอขอบคุณเพื่อนๆ นิสิตสาขาวิชารัฐ ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต รุ่นที่ ๑ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ โดยเฉพาะคุณกรวรรณ ผิวผ่อง ที่เป็นห่วงเป็นใยและรายงานข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนของคุณอาจารย์ให้ทราบโดยตลอด

ขอขอบใจครอบครัวของผู้วิจัยเองที่ได้เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยอย่างยิ่งโดยเฉพาะ นางสาววรรณ เจริญขำ บุตรสาวซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโทสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร ศาสตร์ (นิด้า) คณะสถิติประยุกต์ สาขาสถิติ ที่ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับโปรแกรมทาง สังคมศาสตร์ รวมทั้งนายน้ำพุ เจริญขำ บุตรชายที่ได้ช่วยแจกแบบสอบถามและการรวบรวม เก็บแบบสอบถามนำมาสู่ความสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ร.ต.ท.สุพจน์ เจริญขำ

๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภูมิ	ฅ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย	๕
๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๖
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๖
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ	๗
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร	๘
๒.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร	๑๗
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล	๒๓
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น	๓๙
๒.๕ ทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น	๔๐
๒.๖ ความเป็นมาของการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล	๔๑
๒.๗ การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร	๕๒
๒.๘ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๗

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๗๐
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๗๐
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๗๐
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๗๑
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๗๓
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๗๓
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๗๕
๔.๑ ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	๗๕
๔.๒ วิเคราะห์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	๗๘
๔.๓ ข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	๙๖
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๐๒
๕.๑ สรุปผลการศึกษา	๑๐๓
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๑๑
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๑๔
บรรณานุกรม	๑๑๖
ภาคผนวก	๑๒๓
ประวัติผู้วิจัย	๑๔๑

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๔.๑	จำนวนและคำร้อยละข้อมูลทั่วไปจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	๗๖
๔.๒	ระดับทัศนคติของประชาชนต่อการการบริหรงานด้านนิติธรรม	๗๘
๔.๓	ระดับทัศนคติของประชาชนต่อการการบริหรงานด้านคุณธรรม	๗๙
๔.๔	ระดับทัศนคติของประชาชนต่อการการบริหรงานด้านความโปร่งใส	๘๐
๔.๕	ระดับทัศนคติของประชาชนต่อการการบริหรงานด้านการมีส่วนร่วม	๘๑
๔.๖	ระดับทัศนคติของประชาชนต่อการการบริหรงานด้านความรับผิดชอบ	๘๒
๔.๗	ระดับทัศนคติของประชาชนต่อการการบริหรงานด้านความคุ้มค่า	๘๓
๔.๘	ระดับทัศนคติของประชาชนต่อการการบริหรงานโดยภาพรวม	๘๔
๔.๙	เปรียบเทียบทัศนคติประชาชนต่อการการบริหรงานจำแนกตามเพศ	๘๕
๔.๑๐	เปรียบเทียบทัศนคติประชาชนต่อการการบริหรงานจำแนกตามอายุ	๘๖
๔.๑๑	เปรียบเทียบทัศนคติประชาชนต่อการการบริหรงานจำแนกตามระดับการศึกษา	๘๗
๔.๑๒	เปรียบเทียบทัศนคติประชาชนต่อการการบริหรงานจำแนกตามประเภทการทำงาน	๘๘
๔.๑๓	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยภาพรวม	๘๙
๔.๑๔	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้านหลักนิติธรรม	๙๐
๔.๑๕	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้านหลักคุณธรรม	๙๑
๔.๑๖	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้านหลักความโปร่งใส	๙๒
๔.๑๗	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้านหลักการมีส่วนร่วม	๙๓
๔.๑๘	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้านหลักความรับผิดชอบ	๙๔
๔.๑๙	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้านหลักความคุ้มค่า	๙๕
๔.๒๐	ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขในการบริหรงานด้านนิติธรรม	๙๖
๔.๒๑	ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขในการบริหรงานด้านคุณธรรม	๙๗
๔.๒๒	ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขในการบริหรงานด้านความโปร่งใส	๙๘
๔.๒๓	ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขในการบริหรงานด้านการมีส่วนร่วม	๙๙
๔.๒๔	ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขในการบริหรงานด้านความรับผิดชอบ	๑๐๐
๔.๒๕	ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขในการบริหรงานด้านความคุ้มค่า	๑๐๑

สารบัญแนภูมิ

แนภูมิที่		หน้า
๒.๑	ครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า	๕๕
๒.๒	ครงสร้างส่วนราชการองค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า	๕๖
๒.๓	กรอบแนวความคิดในการวิจัย	๖๗

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยประกอบไปด้วยประชากรจำนวนมาก และพื้นที่อันกว้างไกลรัฐบาลที่เป็นศูนย์กลางแต่เพียงสถาบันเดียวย่อมเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยากหรือเกิดสภาพของความไม่ประหยัดงบประมาณในเชิงขนาดและขาดประสิทธิภาพในด้านการบริหารงานจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการถ่ายเทอำนาจในทางการเมืองการปกครองให้อยู่ในมือขององค์กรส่วนท้องถิ่นหรือสถาบันที่อยู่นอกศูนย์กลางออกไป ด้วยเหตุนี้คุณค่า และความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นเป็นการตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของชุมชนภายในท้องถิ่นนั้น ๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยทางการเมืองการปกครองจำนวนมากกระจายอยู่ทั่วประเทศ โดยพื้นที่เหล่านั้นย่อมมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะทางกายภาพ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทำให้การบริหารและการปกครองที่มีลักษณะของการรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่รัฐบาลกลางเพียงแห่งเดียว ไม่สามารถที่จะตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนนั้น ๆ จึงจำเป็นต้องกระจายระบบงานให้มีลักษณะคล่องตัว และปรับตัวให้ยืดหยุ่น นั่นก็คือการสร้างหน่วยการปกครองที่เรียกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้มาจัดทำบริการและแก้ปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น และยังเป็นการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับหลักความรับผิดชอบตามระบอบประชาธิปไตย

จากวิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ได้ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของสังคม ดังที่ทราบกันทั่วไปแล้วว่า สาเหตุสำคัญ ประการหนึ่งเกิดขึ้นจากความบกพร่อง ความอ่อนแอ และหย่อนประสิทธิภาพของกลไกด้านการบริหารจัดการในระดับชาติ และระดับองค์กรของภาครัฐรวมไปถึงการทุจริตและการกระทำผิดจริยธรรมในวิชาชีพซึ่งแยกพิจารณาได้ดังนี้

๑. การขาดกลไกและกฎเกณฑ์ที่ดีพอในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม ขณะที่กลไกที่มีอยู่บกพร่อง ไม่สามารถเตือนภัยที่เคลื่อนตัวเข้ามากระทบระบบเศรษฐกิจและการเงินอย่างรวดเร็วได้ รวมทั้งเมื่อถูกกระทบแล้วยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนกลไก และฟื้นฟูการบริหารงานของภาครัฐให้ทันต่อสถานการณ์ได้

๒. ความอ่อนด้อยและถดถอยของกลุ่มข้าราชการ นักวิชาการ คนกลุ่มนี้ต้องมีบทบาทสำคัญในการศึกษา ค้นคว้า เสนอแนะนโยบายและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่จำเป็นในการบริหารประเทศ

๓. ระบบการตัดสินใจ และการบริหารจัดการของภาครัฐมีลักษณะที่ขาดความโปร่งใส บริสุทธิ์ และยุติธรรม ส่งผลให้ตัวระบบเองไม่มีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสหรือช่องทางให้เกิดความฉ้อฉลผิดจริยธรรมในวิชาชีพขึ้นได้

๔. ประชาชนขาดข้อมูลข่าวสาร ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์บ้านเมืองอย่างชัดเจน จึงทำให้ไม่มีโอกาสในการร่วมตัดสินใจและร่วมแก้ไขปัญหา

๕. ปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบในภาครัฐ ซึ่งเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง และมีการร่วมกันการกระทำทุจริตอย่างเป็นกระบวนการ

จากสาเหตุดังกล่าว หากไม่ได้รับการจัดการแก้ไขและป้องกันโดยเร่งด่วนแล้ว โอกาสการฟื้นตัวจากวิกฤติเศรษฐกิจของไทย อาจต้องใช้เวลา นานกว่าที่ควรจะเป็น ดังนั้นการแก้ไขปัญหอย่างยั่งยืนก็คือ การขจัดสาเหตุของปัญหาดังกล่าวข้างต้น แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล (Good Governance) ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะองค์การภาครัฐได้ให้ความสำคัญ และนำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้กับการบริหารองค์การ หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เกี่ยวข้องกับการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพสู่ประชาชน โดยมุ่งให้เกิดความเป็นอิสระในการบริหารงาน การลดการควบคุม ให้ผู้บริหารสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามเป้าหมายสถาบันที่ทำหน้าที่บริหารงานภาครัฐ นอกจากนี้จะต้องกำหนดบทบาทของตนเองอย่างชัดเจนแล้วมีความพร้อมที่จะถูกตรวจสอบต่อแนวทางการใช้อำนาจในการดำเนินงาน

นอกจากนี้การบริหารงานภาครัฐได้ยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิผล มีประสิทธิภาพและความคุ้มค่า เปิดเผย โปร่งใส และเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งทำให้ส่วนราชการต่าง ๆ ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการคิดให้มุ่งเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง และวิธีการทำงาน เพื่อมุ่งไปสู่การเป็นองค์กรสมัยใหม่ ทำงานเชิงรุกแบบบูรณาการ คล่องตัว รวดเร็ว มีขีดสมรรถนะสูง และสามารถรองรับต่อโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงได้ตัวอย่างหนึ่งของการเปลี่ยนแปลง ประกอบกับการบริหารจัดการภาครัฐในปัจจุบันยังได้นำแนวคิดในเรื่องของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ หรือ New Public Management : NPM มาปรับใช้ โดยให้ความสำคัญต่อการรับผิดชอบต่อผลงาน การควบคุมผลสัมฤทธิ์ การเชื่อมโยงให้เข้ากับการจัดสรรทรัพยากรและการให้รางวัล การปรับโครงสร้างองค์กรให้เหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติงานสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจภาครัฐ เกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกินจำเป็น

ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการ รวมทั้งมีการติดตามประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งอยู่ในกำกับดูแลของรัฐ ถือเป็นกระจายอำนาจจากส่วนกลาง เพื่อให้ประชาชนได้มีการปกครองตามความต้องการของท้องถิ่น และเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลในการบริหารราชการแผ่นดิน และมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ดังนี้

ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้^๒

- (๑) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
- (๒) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- (๓) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- (๔) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (๕) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- (๖) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- (๗) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (๘) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- (๙) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้^๓

- (๑) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
- (๒) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- (๓) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- (๔) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
- (๕) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์

^๒ สำนักพัฒนาระบบรูปแบบและโครงสร้าง(สพร.), รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น,(ม.ป.ท., ๒๕๕๐), หน้า ๘๒.

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๒.

- (๖) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- (๗) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- (๘) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- (๙) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (๑๐) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- (๑๑) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- (๑๒) การท่องเที่ยว
- (๑๓) การผังเมือง

องค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นส่วนราชการท้องถิ่นตามกฎหมาย มีงบประมาณใช้ในการบริหารจัดการตามอำนาจหน้าที่ การบริหารงานขององค์การจำเป็นต้องมีหลักการบริหารที่ดี เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และให้ค้ำประกันถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบการประเมินผลการปฏิบัติงาน การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางและปัญหาข้อขัดข้องในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร และนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานภายในองค์การให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานภายในองค์การให้มีประสิทธิภาพ

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในองค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งประกอบด้วย ๖ หลัก คือ ๑) หลักนิติธรรม ๒) หลักคุณธรรม ๓) หลักความโปร่งใส ๔) หลักการมีส่วนร่วม ๕) หลักความรับผิดชอบ ๖) หลักความคุ้มค่า

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรกลุ่มศึกษาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน ๒๕๓ คน ได้แก่

- ๑) กำนัน จำนวน ๑ คน
- ๒) ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน ๒๓ คน
- ๓) สารวัตรกำนัน จำนวน ๒ คน
- ๔) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน ๔๘ คน
- ๕) แพทย์ประจำตำบล จำนวน ๑ คน
- ๖) อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อ.ส.ม.) เลือกเฉพาะประธานและรองประธาน จำนวน ๔๘ คน
- ๗) สมาชิก อบต.ปางมะค่า จำนวน ๔๘ คน
- ๘) ผู้ทรงคุณวุฒิหมู่บ้านละ ๒ คน จำนวน ๔๘ คน
- ๙) ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของ อบต.ปางมะค่า จำนวน ๓๔ คน

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร

๑.๓.๔ ระยะเวลาในการดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เริ่มดำเนินงานในการวิจัยตั้งแต่เดือน สิงหาคม ๒๕๕๓ ถึงเดือน มกราคม ๒๕๕๔ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ การบริหารงานตามหลักหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบล ปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร เป็นอย่างไร

๑.๔.๒ ทิศนะของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล มีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

บุคคลที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีทิศนะต่อการบริหารงานตามหลักหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การบริหารงาน หมายถึง การดำเนินการที่เกี่ยวกับด้านต่าง ๆ ตลอดจนการอำนวยความสะดวกเพื่อเป็นการส่งเสริมและปรับปรุงการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพโดยมีแผนปฏิบัติงาน ปฏิบัติการ นิเทศ ติดตาม และตรวจสอบการทำงานให้เป็นไปตามเป้าหมายของภารกิจที่ได้รับมอบหมายรวมทั้งการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในองค์กร

หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) หมายถึง หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งประกอบด้วยหลักการสำคัญ ๖ ประการ ได้แก่

๑. **หลักนิติธรรม** หมายถึง การตรากฎหมาย กฎข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของบุคคล

๒. **หลักคุณธรรม** หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัยและประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

๓. **หลักความโปร่งใส** หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูล

ข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

๔. หลักความมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม รับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติหรืออื่น ๆ

๕. หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมการใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

๖. หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมโดยยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้า และบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลกและรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

ประชาชน หมายถึง กำนัน,ผู้ใหญ่บ้าน,สารวัตรกำนัน,ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน,แพทย์ประจำตำบล,อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อ.ส.ม.),สมาชิก อบต.ปวงมะค่า ผู้ทรงคุณวุฒิ และข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของ อบต.ปวงมะค่า

องค์การบริหารส่วนตำบล ในที่นี้หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลปวงมะค่า อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดกำแพงเพชร

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๗.๑ ทำให้ทราบการบริหารงานตามหลักหลักการมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปวงมะค่า อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดกำแพงเพชร

๑.๗.๒ ทำให้ทราบทัศนะของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักการมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปวงมะค่า อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดกำแพงเพชร โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๗.๓ ได้ผลการวิจัยใช้เป็นข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานภายในองค์การให้มีประสิทธิภาพ

บทที่ ๒

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร
- ๒.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล
- ๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๒.๕ ทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๒.๖ ความเป็นมาของการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล
- ๒.๗ การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร
- ๒.๘ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

๒.๑.๑ ความหมายของการบริหาร

คำว่า “การบริหาร” (Administration) จะใช้กับการบริหารระดับสูง โดยเน้นที่การกำหนดนโยบายที่สำคัญและการกำหนดแผนของผู้บริหารระดับสูงเป็นคำนิยามที่ใช้ในการบริการรัฐกิจ(Public administration)หรือที่ใช้ในหน่วยราชการและคำว่า “ผู้บริหาร”จะหมายถึงผู้บริหารที่ทำงานอยู่ในองค์การของรัฐ หรือองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร” คำว่า “การบริหาร” นั้น นอกจากใช้คำภาษาอังกฤษว่า “Administration” ยังมีคำอีกคำหนึ่งที่ใช้แทนกันได้ คือ คำว่า “Management” ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายเหมือนกันแต่ทางวิชาการจะเลือกใช้คำว่า “Administration” ก็ด้วยเหตุผล ๒ ประการ คือ เหตุผลประการแรก เมื่อไม่ต้องการใช้คำว่า “ผู้จัดการ” ซึ่งมีความหมายแคบจำกัดลงไปว่าเป็นผู้บริหารงานขององค์การแห่งใดแห่งหนึ่ง หรือ

สัมฤทธิ์ ท่าเหล็กเจริญ, “ปัญหาในการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดปทุมธานี”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๖), หน้า ๑๐.

หน่วยงานในหน่วยงานหนึ่งเท่านั้น ดังนั้น เมื่อพูดถึงการบริหารงานโดยทั่ว ๆ ไป หรือการบริหารราชการ จึงนิยมใช้คำว่า “Administration”

การบริหาร (Administration) เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์กรเพราะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะชี้ให้เห็นความสำเร็จหรือความล้มเหลวความมีประสิทธิภาพหรือความไร้ประสิทธิภาพของหน่วยงาน การบริหารเป็นเครื่องชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าของวิทยาการต่าง ๆ การบริหารเป็นมรดกที่สำคัญนำไปสู่ความก้าวหน้า การบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์กรซึ่งมีการวินิจฉัยสั่งการ นักบริหารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหารและความเจริญเติบโตของการบริหารชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัวหรือองค์กรใด ย่อมเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้นขั้นการบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจำเป็นต่อการที่จะดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม มีนักบริหาร นักวิชาการ และนักศึกษามากมายหลายท่านได้ให้คำจำกัดความหมายของการบริหารไว้หลายทัศนะซึ่งพอสรุปได้ ดังนี้

บรรจบ เนียมมณี ให้ความหมายว่า การบริหารคือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาทำงานร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือ หลาย ๆ อย่างร่วมกัน โดยประกอบไปด้วยส่วนต่างๆดังนี้

- ๑) บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป
- ๒) ต้องมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน
- ๓) ต้องมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการกระทำร่วมกันเด่นชัดวัตถุประสงค์นั้นๆ ต้องตรงกันในหมู่บุคคลผู้ร่วมกระทำ^๒

ธงชัย สันติวงษ์ ได้ให้ความหมายของการบริหารงานว่า การบริหารหมายถึงภาระหน้าที่ของผู้นำของกลุ่ม ซึ่งจะต้องจัดการให้ทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวคน และวัสดุสามารถประสานเข้าด้วยกัน เพื่อร่วมกันทำงานเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพได้ และขณะเดียวกันจะต้องจัดการนำองค์กรให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกได้อย่างดีที่สุด^๓

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ ให้ความหมายของการบริหารจัดการ (Management) หมายถึง กระบวนการของการมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กรจากการทำงานร่วมกัน โดยใช้บุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ หรือกระบวนการออกแบบและรักษาสภาพแวดล้อมที่บุคคล

^๒ บรรจบ เนียมมณี, หลักการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๒๓), หน้า ๒๖๑.

^๓ ธงชัย สันติวงษ์, องค์กรและการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗), หน้า ๒๖.

ทำงานร่วมกันในกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทรัพยากรทางการบริหารจัดการ 6 M'S (Management resources) ประกอบด้วย

- (๑) คน (Man)
- (๒) เงิน (Money)
- (๓) วัสดุดิบ (Material)
- (๔) เครื่องจักร (Machine)
- (๕) วิธีการจัดการ (Method)
- (๖) ตลาด (Market)^๔

สมพงษ์ เกษมสิน มีความเห็นว่า “การบริหาร” คือ การใช้ศาสตร์และศิลป์การนำเอาทรัพยากรการบริหาร (Administrative Resource) มาประกอบกันตามกระบวนการบริหาร (Process of Administration) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเห็นว่าการบริหารมีลักษณะเด่นเป็นสากลอยู่หลายประการ คือ

- ๑) การบริหารย่อมมีวัตถุประสงค์
- ๒) การบริหารอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ
- ๓) การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน
- ๔) การบริหารมีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการ
- ๕) การบริหารเป็นการดำเนินการร่วมกันของกลุ่มบุคคล
- ๖) การบริหารอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจของบุคคล ฉะนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือใจ (Collective Mind) เพื่อให้เกิดความร่วมมือของกลุ่ม (Group Cooperation) อันจะนำไปสู่พลังรวมกลุ่ม (Group Effort) ในอันที่จะทำให้ภารกิจบรรลุวัตถุประสงค์
- ๗) การบริหารมีลักษณะการร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีเหตุผล
- ๘) การบริหารมีลักษณะเป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

- ๙) การบริหารไม่มีตัวตน (Intangible) แต่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์^๕

สุธี สุทธิสมบูรณ์ และสมาน รังสิโยภุชญา ได้ให้ความหมายของการบริหาร หมายถึง การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ อันได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และวิธีการปฏิบัติงาน (Method)

^๔ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ที่บริษัทธรรมสาร จำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๑๘.

^๕ สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๖), หน้า ๔๑.

เป็นอุปกรณ์ในการดำเนินงานหรืออีกนัยหนึ่ง การบริหารคือ การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยบุคคลอื่น^๖

จันทราณี สงวนนาม ได้สรุปว่า การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นสาขาวิชาที่มีการจัดระเบียบอย่างมีระบบ คือมีหลักการ กฎเกณฑ์ และทฤษฎีที่พึงเชื่อถือได้อันเกิดจากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานโดยลักษณะเช่นนี้การบริหารจึงเป็นศาสตร์ (Science) ซึ่งเป็นศาสตร์ทางสังคม ที่อยู่กลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยา และรัฐศาสตร์ แต่ถ้าพิจารณาการบริหารในลักษณะของการปฏิบัติที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป็นการประยุกต์เอาความรู้ หลักการและทฤษฎีไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมแล้ว การบริหารก็จะมีลักษณะเป็นศิลป์ (Arts)^๗

สมยศ นาวิการ ให้ความหมายว่า “การบริหาร” เป็นกระบวนการของการวางแผน การจัดการและสั่งการควบคุมกำกับ ความพยายามของสมาชิกขององค์การและใช้ทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้ ลักษณะที่สำคัญของการบริหาร การบริหารมีลักษณะสำคัญ ๘ ประการ ดังนี้^๘

๑) การบริหารเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่ง มิใช่บุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ถ้าจะกล่าวถึงบุคคลผู้ทำหน้าที่บริหารนั้นก็เรียกว่าผู้บริหาร

๒) การบริหารเป็นงานที่จุดหมายทั้งนี้หมายความว่า ในการบริหารงานนั้น จำเป็นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายไว้ก่อน ไม่ว่าจะกำหนดไว้อย่างชัดเจนหรือไม่ก็ตามส่วนการบริหารนั้นจะเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

๓) การบริหารเป็นแนวทางสำคัญที่มีอิทธิพลต่อสังคมภายใน และภายนอกองค์กรดังเช่น ถ้าผู้บริหารต้องการจะปรับปรุงวิธีปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ก็อาจได้โดยการจัดหาเครื่องจักร เครื่องมืออันทันสมัยมาใช้ จัดการฝึกอบรมคนงานให้มีความสามารถยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นผลดีต่อองค์กรและผู้ปฏิบัติงานด้วย ตัวอย่างผลกระทบต่อสังคมภายนอกเป็นต้นว่า ถ้าองค์กรนั้น ๆ มีนโยบายที่จะทำประโยชน์ต่อสังคม เช่น ส่งเสริมการศึกษาในชุมชนโดยให้ทุนการศึกษาหรือบริจาคเงินก่อสร้างโรงเรียนก็นับว่าองค์กรนั้นมีส่วนช่วยพัฒนาสังคมภายนอก

^๖สมาน รังสิโยภุชฎี และสุธี สุทธิสมบุรณ์, หลักการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สวัสดิการสำนักงาน, ๒๕๒๗), หน้า ๑๓๗.

^๗จันทราณี สงวนนาม, เอกสารประกอบการสอนบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง. (ม.ป.ท., ๒๕๓๖), หน้า ๔.

^๘สมยศ นาวิการ, การบริหารเชิงกลยุทธ์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, ๒๕๔๔), หน้า ๗๘.

องค์กรหรือองค์กรบางแห่งอาจไม่นำพาต่อความเดือดร้อนรำคาญ ซึ่งองค์กรของตนก่อตั้งขึ้น เช่น สิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นผลของการบริหารอันมีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

๔) การบริหารเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสามารถของกลุ่มคนธุรกิจก่อตั้งขึ้น เพื่อดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์โดยกลุ่มคน มิใช่เป็นความสามารถของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพียงบุคคลเดียวเท่านั้น ทั้งนี้ เพราะว่าคนเราย่อมมีขอบเขตความสามารถจำกัด ทั้งด้านกำลังกาย กำลังสมองและเวลา จึงจำต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากบุคคลมาช่วยกัน

๕) การบริหารจะได้รับผลสำเร็จด้วยดี ด้วยการร่วมแรงร่วมใจของบุคคลอื่น ๆ นอกเหนือไปจากเจ้าของธุรกิจ ทั้งนี้เนื่องจากบรรดาเจ้าของ เช่น ผู้ถือหุ้นอาจไม่มีเวลาหรือความสามารถในการบริหารจึงต้องจัดหาผู้อื่นที่มีความสามารถในการบริหารจึงต้องจัดหาผู้อื่นที่มีความสามารถในการบริหารให้มาบริหารในองค์กร

๖) การบริหารจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพได้โดยการใช้ความรู้ความชำนาญและการฝึกฝนอบรมทางด้านบริหารมาโดยเฉพาะ จึงเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการบริหารเป็นวิชาชีพอย่างหนึ่ง ผู้บริหารโดยเฉพาะผู้บริหารสูงสุดไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางเทคนิคในการปฏิบัติโดยตรง แต่ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความชำนาญในการบริหาร อันได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ ฯลฯ

๗) การบริหารเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตนไม่สามารถมองเห็นได้ แต่สิ่งที่จะแสดงให้เห็นว่า การบริหารดำเนินไปอย่างไร ได้ผลดีหรือไม่เพียงใดนั้น ก็คือผลงาน เพราะว่าผลงานจะเป็นเครื่องวัดความสามารถทางการบริหาร

๘) เจ้าของธุรกิจไม่จำเป็นต้องทำหน้าที่ผู้บริหารเสียเองโดยทั่วไปแล้ว (ยกเว้นองค์กรขนาดเล็ก) คณะผู้บริหารมักจะเป็นกลุ่มบุคคลอื่น ๆ ที่มีความสามารถทางการบริหารทำหน้าที่ในนามของเจ้าของธุรกิจ

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ กล่าวว่า กระบวนการบริหารเกิดได้หลายแนวคิด เช่น โปสเตอร์คอร็บ (POSDCoRB) เกิดจากแนวคิดของลูเธอร์ กุลลิค (Luther Gulick) และลินดอล เออร์วิก (Lyndall Urwick) ประกอบด้วยขั้นตอนการบริหาร ๗ ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบริงงานบุคคล (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting) ขณะที่กระบวนการบริหารตามแนวคิดของเฮนรี ฟาโย (Henry Fayol) ประกอบด้วย ๕ ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบังคับการ (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุมงาน (Controlling) หรือรวมเรียกว่า พอดค์ (POCCC)^๙

^๙วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น : สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย, (กรุงเทพมหานคร : โฟร์เพซ, ๒๕๔๕), หน้า ๓๙.

ประธาน คงฤทธิศึกษากร ศึกษาการให้ความหมาย การบริหาร คือ การทำงาน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การโดยมีหลักการดังนี้

๑) ต้องมีองค์การ (Organization) และองค์การนั้นต้องมีการกำหนด วัตถุประสงค์ (Objective) อันแน่ชัด

๒) ต้องมีคนทำงานร่วมกัน คนเป็นส่วนสำคัญในการบริหารหรือการทำงาน

๓) ต้องมีทรัพยากรในการบริหาร ซึ่งนอกจากคน (Man) แล้วจะต้องมี ทรัพยากรอื่นๆ ที่สำคัญ ได้แก่เงิน (Money) วัสดุ (Material) ในการทำงาน

๔) ต้องมีการ จัดการในการบริหารหรือการทำงานเพื่อให้การทำงานเป็นไปโดยราบรื่นและบรรลุวัตถุประสงค์^{๑๐}

พิทยา บวรวัฒนา กล่าวว่า การบริหารเป็นเรื่องของการนำเอากฎหมายและ นโยบายต่างๆ ไปปฏิบัติให้เกิดผลซึ่งเป็นหน้าที่ของข้าราชการที่จะทำงานด้วยความเต็มใจด้วยความเที่ยงธรรมและอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้^{๑๑}

ประถม แสงสว่าง กล่าวว่า การบริหารเป็นศาสตร์เพราะมีทฤษฎีและหลักการ มากมายในการบริหารที่นำมาทดลองได้พิสูจน์ได้ว่าเป็นจริง การนำไปใช้ให้ได้ผลหรือไม่นั้นเป็น ศิลป์ คือ ผู้นำไปใช้ต้องมีศิลปะ การบริหารยังอาจ หมายถึง การวางแผน (Planning) การ ดำเนินงานตามแผน (Execution) ซึ่งประกอบด้วย การแบ่งงาน (Sharing) การร่วมมือ (Participating) การประสานงานกัน (Coordination) และการประเมินผล (Evaluation)^{๑๒}

วีระ อัมพันธ์สุข อธิบายไว้ว่า การบริหารต้องใช้ความรู้ในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ในการบริหารงานต้องอาศัยบุคคล (Man) เงินทุน (Money) อุปกรณ์ต่างๆ (Material) และการ จัดการ (Management) และควรนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาเป็นเครื่องมือในการสร้าง ความมั่นคงทางจิตใจ^{๑๓}

ชูป กาญจนประกร กล่าวถึงการบริหารว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยองค์ประกอบหรือปัจจัยต่าง ๆ

^{๑๐}ประธาน คงฤทธิศึกษากร, สุขาภิบาลในฐานะปกครองตนเอง, (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๙), หน้า ๑๗๖.

^{๑๑}พิทยา บวรวัฒนา, การบริหารเชิงบูรณาการ, (นนทบุรี : สำนักงานข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๖), หน้า ๒.

^{๑๒}ประถม แสงสว่าง, การบริหารการศึกษาเบื้องต้น, (ม.ป.ท.,ม.ป.ป.), หน้า ๑๕.

^{๑๓}วีระ อัมพันธ์สุข, พุทธธรรมกับการบริหารบุคคล, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : เอรಾವิน การพิมพ์, ๒๕๒๖), หน้า ๑ - ๑๐.

ที่จำเป็นต่อการบริหาร และวิธีการปฏิบัติ ตลอดจนหมายถึงการทำให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยบุคคลอื่นๆ^{๑๔}

ดอน เฮลลรีเกิล (Don Hellriegel) กล่าวว่า “Management” หมายถึง ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น^{๑๕}

เดล โยเดอร์ (Dale Yoder) กล่าวว่า หมายถึง การนำไปสู่กระบวนการของการทำกิจการที่มีการวางแผน (Planning) การอำนวยการ (Directing) และความร่วมมือ (Coordinating) โดยเฉพาะกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ^{๑๖}

แซมบี้แมน (E.N. Chapman) กล่าวว่า หมายถึง การขับเคลื่อนงานภายในองค์กรให้เดินไปข้างหน้าโดยอาศัยผู้อื่นด้วยการเป็นผู้นำ (Leadership) การแนะแนว (Guiding) และการกระตุ้น (Motivative) ความเพียรของผู้อื่นเพื่อสู่เป้าหมายขององค์กร และยังรวมไปถึงการให้กำลังใจ (Inspiring) การสื่อสาร (communicating) การวางแผน (Planning) และการจัดการ (Management)^{๑๗}

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร สรุปได้ว่า “การบริหารงาน” หมายถึง การร่วมมือกันทำกิจการขององค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยใช้กระบวนการบริหารและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

^{๑๔} ชูบ กาญจนประกร, **หลักรัฐประศาสนศาสตร์** (เอกสารโรเนียว), (คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๐, เอกสารประกอบคำบรรยาย, ๒๕๐๖), หน้า ๑๐ - ๑๒.

^{๑๕} Don Hellriegel, **Management** (third edition, Addison - Wesley Publishing Company .lmc., 1982), p.6.

^{๑๖} Dale Yoder, **Personnel Principles and Policies**, (fourth printing, Englewood Cliffs : New Jersey Prentice - Hall, Inc. 1956), p.7.

^{๑๗} E.N. Chapman, **Supervisor Survival Kit**, (second edition, California : Science Research Associates Inc., 1995), p.3.

๒.๑.๒ แนวคิดของการบริหารในทางพระพุทธศาสนา

นักวิชาการทางพระพุทธศาสนาได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ ดังนี้

ท่านพุทธทาสภิกขุ กล่าวถึงการบริหารว่า เป็นการดำเนินไปได้แห่งกิจการที่กระทำด้วยปัญญา กระทำด้วยความหวัง และต้องทำเพื่อสังคมหรือน้อยที่สุดทำเพื่อตัวเอง ต้องมีการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุปสรรคด้วยสติปัญญา^{๑๘}

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น (Getting thing done through other people) เมื่อว่าตามคำนิยามนี้ การบริหารทางพุทธศาสนาเริ่มมีขึ้นเป็นรูปแบบธรรม สองเดือนนับจากวันที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้คือวันอาสาฬหบูชา เมื่อพระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมเทศนาเป็นครั้งแรก แก่ปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ซึ่งทำให้เกิดพระสงฆ์คณะขึ้น เมื่อมีพระสงฆ์คณะเป็นสมาชิกใหม่เกิดขึ้นในพุทธศาสนาอย่างนี้ พระพุทธเจ้ากำลังทรงบริหารคณะสงฆ์^{๑๙}

พระเมธีธรรมภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) กล่าวสรุปไว้ว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะแห่งการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น และนักบริหารมีหน้าที่วางแผน จัดองค์กร แต่งตั้งบุคคลอำนวยการ และควบคุมทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทางเดียวกันเพื่อสู่เป้าหมายที่วางไว้ ส่วนความหมายของการบริหารในทางธรรม คือ วิธีการบริหารต่างๆ ที่ใช้กันทั่วไปพอสรุปได้ ๓ ลักษณะ แต่ที่ดีที่สุดคือ แบบถือธรรมหรือหลักการเป็นสำคัญโดยยึดเอาความสำเร็จเป็นพื้นฐานทำให้งานสำเร็จ ไม่เอาความขัดแย้งส่วนตัวมาเกี่ยวข้อง และยินดีรับคำแนะนำจากทุกฝ่าย เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสแสดงความสามารถ จะได้ทั้งน้ำใจคนและผลของงาน วิธีนี้เรียกว่า “ธรรมาธิปไตย” คือ ใช้ทั้งพระเดชและพระคุณ^{๒๐}

พระราชธรรมนิเทศ (พยอม กลฺยาโณ) กล่าวว่า การบริหารต้องใช้หลักธรรม ผู้บริหารต้องถือศีลธรรมอยู่ในหัวใจ มีความรู้ มีความกล้าหาญ มีความขยัน รู้จักละที่ส่วนตัวบุคคล แล้วไปเพิ่มแก่ส่วนรวมและสังคมให้เกิดประโยชน์สุข^{๒๑}

^{๑๘}พุทธทาสภิกขุ, การบริหารธุรกิจแบบพุทธ, (กรุงเทพมหานคร : เคล็ดไทย, ม.ป.ป.), หน้า ๙ - ๑๒.

^{๑๙}พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), พุทธวิธีบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๑.

^{๒๐}พระเมธีธรรมภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), คุณธรรมสำหรับนักบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๑), หน้า ๒ - ๓.

^{๒๑}พระราชธรรมนิเทศ (พยอม กลฺยาโณ), การบริหารเชิงพุทธในการบริหารธุรกิจแบบพุทธ, (ม.ป.ท.,ม.ป.ป.), หน้า ๒๖ - ๒๘.

พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (ว.วชิรเมธี) กล่าวว่า ผู้บริหารงานที่ดีจะต้องมีวิธีการบริหารงานที่จะทำให้ชนะใจลูกน้อง ธรรมชาติสำหรับผู้บริหารงาน คือ จะต้องมีความหนักแน่น มั่นคงและสามารถเป็นเสาหลักในการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกน้องได้ มีความสามารถในการแบ่งงานให้ลูกน้องทำตามความชำนาญของแต่ละบุคคลและรู้จักกระจายอำนาจให้แก่ลูกน้องได้ ช่วยแบ่งเบาภาระของตนเอง ดังนั้นผู้บริหารงานที่ดีจึงเป็นผู้ที่คอยดูแลภาพรวมในการทำงานของบุคคลในองค์กร^{๒๒}

ปิโยสภณ (นามแฝง) ได้แสดงทรรศนะไว้ว่า การบริหารเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ต้องใช้ปรัชญาการบริหารเป็นหลัก ต้องจัดคนให้เข้ากับงานวางระบบงานให้แยกกันอย่างชัดเจน ต้องเน้นการศึกษา นำการปกครอง^{๒๓}

สุลักษณ์ ศิวรักษ์ (ส. ศิวรักษ์) แสดงทรรศนะการบริหารงานในเชิงพุทธศาสนาไว้ว่า การบริหารงานทั้งหมด คือ การบริหารตนเอง เป็นการปฏิบัติเพื่อพัฒนาตน และพัฒนางาน การพัฒนาตนต้องรู้เท่าทัน ความโลภ ความโกรธ และความหลง สำคัญต้องมีสติ^{๒๔}

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทางพุทธศาสนา สรุปได้ว่า ความเห็นของนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาในเรื่องการบริหารนั้นก็คล้าย ๆ กับนักวิชาการทั่วไป แต่การบริหารในทางพระพุทธศาสนาจะเน้นการนำหลักธรรมของพระพุทธเจ้ามาปรับใช้กับการบริหารงานแบบตะวันตก และเสริมในการบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้นภายใต้จิตสำนึกที่ตระหนักรู้ตน หรือการมีธรรมะประจำตัวของนักบริหาร

^{๒๒} พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (ว. วชิรเมธี), **คนสำราญงานสำเร็จ**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๐), หน้า ๒๕-๓๒.

^{๒๓} ปิโยสภณ (นามแฝง), **ก้าวใหม่แห่งคณะสงฆ์ การศึกษาเผยแผ่ นำการปกครอง - ก่อสร้าง**, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล เจียฮั่ว, ๒๕๕๖), หน้า ๑ - ๑๐.

^{๒๔} สุลักษณ์ ศิวรักษ์, **การบริหารงานแบบพุทธ**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสองสยาม จำกัด, ๒๕๓๘), หน้า ๘, ๑๕.

๒.๒ ทฤษฎีของการบริหารงาน

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) กล่าวถึง การบริหารเป็นวิธีการทำให้ งานสำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น (Getting things done through other people) และกล่าวว่าหน้าที่ของ ผู้บริหารเป็นกรอบในการพิจารณาของผู้บริหารให้สำเร็จ มี ๕ ประการ ตามคำย่อภาษาอังกฤษ ว่า “POSDC” ดังนี้ คือ^{๒๔}

๑. P คือ Planning หมายถึง การวางแผน เป็นการกำหนดแนวทางการ ดำเนินงานเพื่อความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคต ผู้บริหารที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเพื่อ กำหนดทิศทางขององค์กร

๒. O คือ Organizing หมายถึง คือ การจัดองค์กร เป็นการกำหนดโครงสร้าง ความสัมพันธ์ของสมาชิกและสายบังคับบัญชาภายในองค์กร มีการแบ่งงานกันทำและการ กระจายอำนาจ

๓. S คือ Staffing หมายถึง งานบุคลากร เป็นการสรรหามูลค่าการใหม่ การ พัฒนา บุคลากรและการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน

๔. D คือ Directing หมายถึง การอำนวยการเป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดการ ดำเนินการตามแผน ผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและต้องมีภาวะผู้นำ

๕. C คือ Controlling หมายถึง การกำกับดูแล เป็นการควบคุมคุณภาพของ การปฏิบัติงานภายในองค์กร รวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาภายในองค์กร

ปกรณ์ ศรีดอนไผ่ ได้สรุปทฤษฎีการบริหาร ของนักวิชาการหลายท่านไว้ ดังนี้

๑) ทฤษฎีการบริหารระบบราชการ (Bureaucratic Management) ทฤษฎีนี้บาง ท่านก็เรียกว่า ทฤษฎีองค์กรแบบราชการ เป็นทฤษฎีที่ Max Weber นักสังคมวิทยาและนัก รัฐศาสตร์ ชาวเยอรมันผู้คิดค้นขึ้นตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ โดยที่เขามีความเชื่อว่าบุคคล ทั้งหลายมีทั้งข้อดีและข้อเสีย การที่ผู้บริหารจะให้กลุ่มบุคคลร่วมมือปฏิบัติงานให้บรรลุ วัตถุประสงค์ ได้ดีนั้นจะต้องมีองค์กรหรือหน่วยงานแบบ “ระบบราชการ” จะต้องมีการจัด องค์กรที่มีการลดหลั่นในสายบังคับบัญชามีกฎเกณฑ์ กำหนดการปฏิบัติงาน มีการกำหนด ตำแหน่งหน้าที่ ตัวบุคคล ผู้ดำรงตำแหน่ง และมีการเลือกบุคคลเข้าปฏิบัติงาน โดยหลักคุณวุฒิ และยึดความสามารถเป็นสำคัญ แนวคิดของ Max Weber จึงก่อให้เกิดทฤษฎีองค์กรแบบ ราชการ หรือการบริหารแบบระบบราชการขึ้น ทฤษฎีประกอบด้วยหลัก ๖ ประการ คือ

(๑) หลักกฎหมายและเหตุผล

(๒) หลักสายการบังคับบัญชา

^{๒๔}พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), พุทธวิธีในการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๔.

- (๓) หลักระบบคุณธรรม
- (๔) หลักการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างมีแบบแผน
- (๕) หลักการฝึกอบรมและพัฒนา
- (๖) หลักการไม่ยึดหลักตัวบุคคล

๒) ทฤษฎีการบริหารแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) การบริหารแบบวิทยาศาสตร์ เป็นการบริหารงานที่มีระบบ มีเหตุผล มีการกำหนดมาตรฐานการทำงานไว้อย่างแน่นอน เลือกวิธีที่ดีที่สุดในการทำงาน และกำหนดเครื่องมือควบคุมในการทำงานไว้อย่างเหมาะสม Taylor (๑๙๑๑) มีความเชื่อว่าคนแต่ละคนเปรียบเสมือนเครื่องมือที่ผู้บริหารสามารถปรับปรุง เพิ่มผลผลิตได้โดยผู้บริหารจะต้องจัดแบ่งงานกำหนดหน้าที่ของแต่ละคน และสังเกตการณ์ปฏิบัติการอย่างมีระบบเพื่อหาวิธีทำงานที่ดีที่สุดเพียงวิธีเดียว สำหรับใช้ในการเพิ่มผลผลิต โดยใช้จ่ายน้อยแต่ได้ผลมากที่สุด วิธีการบริหารแบบวิทยาศาสตร์ หลักการบริหารแบบวิทยาศาสตร์ ตามแนวคิดของ Taylor ฯลฯ^{๒๖}

เทลเลอร์ (Frederick W Taylor) บิดาแห่งการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ได้พัฒนาการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ซึ่งมีพื้นฐานอยู่ในหลักการ (Principles) ที่สำคัญ ๔ ประการ คือ^{๒๗}

๑. ต้องมีการคิดค้นและกำหนดวิธีที่ดีที่สุด (One Best Way) สำหรับงานแต่ละอย่าง คือ ต้องมีการกำหนดวิธีการทำงานที่ดีที่สุดที่ช่วยให้สามารถทำงานเสร็จลุล่วงไปด้วยดีตามวัตถุประสงค์ มาตรฐานของงานจะต้องมีการจัดวางเอาไว้ โดยมีหลักเกณฑ์ที่ได้พิสูจน์มาแล้วว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดจริง และในเวลาเดียวกันการจ่ายผลตอบแทนแบบจูงใจต่างๆ ก็จ่ายให้ตามผลผลิตทั้งหมด

๒. ต้องมีคัดเลือกและพัฒนาคนงาน โดยตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการรู้จักงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับคนงาน นอกจากนี้ต้องมีการอบรมคนงานให้รู้จักวิธีการทำงานที่ถูกต้องด้วย และในการคัดเลือกคนงานจะต้องมีการพิจารณาเป็นพิเศษที่จะให้ได้คนที่มีความสมบัติที่ดีที่สุดตรงตามงานที่จะให้ทำ

๓. ด้วยวิธีการพิจารณาอย่างรอบคอบเกี่ยวกับวิธีการทำงาน ควบคู่กับการพิจารณาคนงานนี้ คนงานจะไม่คัดค้านต่อวิธีทำงานใหม่ที่ได้กำหนดขึ้น เพราะโดยหลักเหตุผลคนงานทุก

^{๒๖} ปกรณ์ ศรีดอนไผ่, “บทบาทวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการหน้าสายวิชาและครูในเขตการศึกษา ๖”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๒๓), หน้า ๒๐๑.

^{๒๗} รังชัย สันติวงษ์, องค์การและการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓), หน้า ๔๗ - ๔๘.

คนจะเห็นจริงถึงโอกาสที่เขาจะได้รับรายได้สูงขึ้นจากการทำงานถูกวิธีที่จะช่วยให้ได้ผลิตผลสูงขึ้น

๔. การประสานร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้บริหารและคนงาน ฝ่ายบริหารควรจะได้ประสานอย่างใกล้ชิดเป็นประจำกับคนงานที่เป็นผู้ปฏิบัติงาน แต่ต้องไม่ใช่โดยการลงมือปฏิบัติงานที่ควรจะเป็นงานของคนงานเท่านั้น จากหลักการดังกล่าว พบว่าวิธีการต่างๆ ล้วนแต่เป็นวิธีการที่มีหลักเกณฑ์ตามหลักวิทยาศาสตร์ ทำให้เกิดทฤษฎีการบริหารขึ้นมาและได้เสนอแนะว่า ผู้บริหารต้องมีบทบาทเป็นจุดกลางของปัญหาและความสำเร็จของกลุ่มที่จะต้องรับผิดชอบนำเอาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของกลุ่มมาคิดวิเคราะห์และปรับปรุงหาทางออกให้ได้เป็นผลดีที่สุดสำหรับกลุ่ม ให้ดีขึ้นและมากขึ้นเรื่อยๆ

গুলิก และเออร์วิค (Gulick and Urwick) ได้สรุปกระบวนการบริหารไว้ว่า กระบวนการบริหารประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ๗ ประการ เรียกโดยย่อว่า "Posdcorb Model" ซึ่งอธิบายความหมายได้ดังนี้

- P = Planning หมายถึง การวางแผนงาน ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรู้ วิทยาการ และวิจยารณญาณ วิจัยเหตุการณ์ ในอนาคต แล้วกำหนดวิธีการถูกต้องอย่างมีเหตุผล
- O = Organizing หมายถึง การจัดส่วนราชการหรือองค์กร
- S = Staffing หมายถึง การจัดบุคคลมาปฏิบัติงานหรือการบริหารงานบุคคล
- D = Directing หมายถึง การศึกษาวิธีการ อำนวยการ ควบคุม นิเทศงาน
- Co = Coordinating หมายถึง ความร่วมมือ ประสานงาน
- R = Reporting หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงาน การประชาสัมพันธ์
- B = Budgeting หมายถึง การเงิน งบประมาณ

ทฤษฎีการบริหารของเฮนรี ฟาโย (Henry Fayol) ได้เสนอทฤษฎีการบริหารโดยมีความเชื่อว่า เป็นไปได้ที่จะหาทางศึกษาถึงศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบริหาร (Administrative) ซึ่งสามารถใช้ได้กับการบริหารทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นการบริหารอุตสาหกรรมหรืองานรัฐบาลโดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการบริหาร (Management Functions) ซึ่งประกอบด้วยหน้าที่ทางการบริหาร ๕ ประการ คือ^{๒๔}

๑. การวางแผน (Planning) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องทำการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจ และกำหนดขึ้นเป็นแผนปฏิบัติงาน หรือวิถีทางที่จะปฏิบัติเอาไว้เพื่อเป็นแนวทางของการทำงานในอนาคต

^{๒๔}Price, Alan, **Human Resourec Management**, In a Business Context, 2 edition, (London : Thomson Learning, 2004), p. 110.

๒. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่ผู้บริหารจะต้องจัดให้มีโครงของงานต่างๆ และอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องจักร สิ่งของ และตัวคน อยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมในอันที่จะช่วยให้งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จได้

๓. การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) หมายถึง หน้าที่ในการสั่งการงานต่างๆ ของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ซึ่งจะกระทำให้ผลสำเร็จด้วยดี โดยที่ผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี จะต้องเข้าใจคณงานของตน จะต้องเข้าใจถึงข้อตกลงในการทำงานของคนงานและองค์การที่มีอยู่ รวมถึงจะต้องมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิดทั้งขึ้น และนอกจากนี้ยังต้องทำการประเมินโครงสร้างขององค์การและผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของตนเป็นประจำอีกด้วย หากโครงสร้างขององค์การที่เป็นอยู่ไม่เหมาะสมก็จำเป็นต้องปรับปรุง เช่นเดียวกัน ถ้าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาคนใดหย่อนประสิทธิภาพ การไล่ออกเพื่อปรับปรุงกำลังคนที่มีอยู่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นก็เป็นสิ่งจำเป็นต้องทำ

๔. การประสานงาน (Co - Ordinating) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่จะต้องเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้ และกำกับให้ไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน

๕. การควบคุม (Controlling) หมายถึง ภาระหน้าที่ในการที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ว่ากิจกรรมต่างๆ ที่ทำไปนั้นสามารถเข้ากันได้กับแผนที่ได้วางไว้แล้ว

เฮนรี ฟาโย (Henry Fayol) ได้กำหนดหลักการในการบริหารจัดการขึ้น ๑๔ ประการเป็นส่วนประกอบสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารจัดการ ดังนี้^{๒๔}

๑. การแบ่งงานกันทำ (Division of Labor) ฟาโย ได้เสนอว่า คนงานควรจะได้รับ การมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติมากขึ้น หรือได้รับการกระตุ้นให้มีความรับผิดชอบ ในผลลัพธ์ของงานมากขึ้น ซึ่งหลักการนี้จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในองค์การยุคปัจจุบันได้

๒. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority and Responsibility) แวเปเบอร์ และฟาโย ได้ให้ความสำคัญของอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ อำนาจหน้าที่แบบเป็นทางการของแวเปเบอร์จะได้อมาจากตำแหน่งหน้าที่ของผู้บริหารในสายการบังคับบัญชา ส่วนอำนาจหน้าที่แบบไม่เป็นทางการจะได้รับความชำนาญงานของบุคคล (Expertise) ความรู้ทางด้านเทคนิค (Technical Knowledge) ความมีคุณค่าทางศีลธรรม (Moral Worth) และความสามารถในการนำ (Leading) และสร้างความผูกพันกับผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนเน้นว่าอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบควรอยู่คู่กัน

^{๒๔} ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่นๆ, **ทฤษฎีองค์การ : ฉบับมาตรฐาน**, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร, ๒๕๔๕), หน้า ๖๘ - ๖๙.

๓. การมีผู้บังคับบัญชาคนเดียว (Unity of Command) ฟาโย กล่าวว่าคำสั่งสองคำสั่ง (Dual Command) อาจก่อให้เกิดปัญหาในการทำงาน เช่น การรายงานจะมีความเกี่ยวข้อง ในเมื่อผู้ควบคุมสองคนได้ให้คำสั่งกับผู้ใต้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว ทำให้เกิดการสับสนในบางสถานการณ์ คำสั่งสองคำสั่งนี้ทำให้เกิดความยุ่งยากแก่ผู้บังคับบัญชา และทำให้เกิดการสับสนในลำดับชั้นของอำนาจหน้าที่แบบเป็นทางการ (Formal Hierarchy of Authority) การประเมินอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารในระบบผู้บังคับบัญชาสองคนจะเป็นการยาก และผู้บริหารจะไม่สนใจในความรู้สึกของผู้ใต้บังคับบัญชา มักจะโกรธและอาจไม่ให้ความร่วมมือในอนาคตถ้าผู้ใต้บังคับบัญชาไม่เชื่อฟัง

๔. สายการบังคับบัญชาตามอำนาจหน้าที่ (Line of Authority) เป็นสายการบังคับบัญชาจากผู้บริหารในระดับบนสู่ผู้ปฏิบัติงานในระดับล่างขององค์การ ความสัมพันธ์ของการจำกัดความยาวของสายการบังคับบัญชา โดยการควบคุมจำนวนของระดับในลำดับชั้นของการบริหารจัดการ จำนวนที่ดีที่สุดในการบังคับบัญชา (Hierarchy) คือความยาวของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้บริหารระดับสูงและพนักงานระดับล่าง รวมถึงความล่าช้าใน การวางแผน (Planning) และการจัดการ (Organizing) ซึ่งการจำกัดจำนวนของระดับชั้น การบังคับบัญชาให้น้อยลงจะทำให้ปัญหาในการติดต่อสื่อสารลดลง และองค์การจะมีการปฏิบัติงานที่รวดเร็วและมีความยืดหยุ่นมากขึ้น ภายในองค์การได้มีการแบ่งแยกแผนกต่าง ๆ ซึ่งแต่ละแผนกจะมีระดับชั้นการบังคับบัญชาโดยผู้บริหารในระดับกลางและระดับต้นของสาย การบังคับบัญชาแต่ละแผนกต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้จัดการในระดับเดียวกันในแผนกอื่น ๆ ซึ่งปฏิสัมพันธ์นี้ช่วยในการตัดสินใจให้เร็วขึ้น เนื่องจากผู้บริหารจะรู้จักบุคคลอื่น และรู้วิธีการในการแก้ปัญหาเพิ่มมากขึ้น สำหรับการงานข้ามแผนกหรือการทำงานข้ามสายนั้นเป็นการสร้างทีมงานข้ามสาย ซึ่งสามารถควบคุมโดยผู้นำของแต่ละทีม

๕. การรวมอำนาจ (Centralization) เป็นการรวมอำนาจของการบังคับบัญชาไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงขององค์การ ซึ่งอำนาจหน้าที่จะไม่ได้อยู่ที่ผู้บริหารระดับสูงของสาย การบังคับบัญชา แต่เป็นการกำหนดว่า ควรจะมีการรวมอำนาจไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงเท่าไร อย่างไร และมีการกระจายอำนาจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาและคนงานในระดับล่างอย่างไร สิ่งนี้ถือว่ามี ความสำคัญ เนื่องจากว่าจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของพนักงานในทุกๆระดับขององค์การ

๖. การมีเป้าหมายเดียวกัน (Unity of Direction) เป็นการออกแบบหรือกำหนดแผนในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและคนงานที่ใช้ทรัพยากรขององค์การ องค์การใดที่ไม่มี การวางแผนจะทำให้ขาดประสิทธิภาพและขาดประสิทธิผล ซึ่งจะไม่มีการมุ่งไปสู่กิจกรรมของกลุ่ม หรือกิจกรรมของบุคคล แต่การวางแผนจะเริ่มที่ผู้บริหารระดับสูงทำงานเป็นที่มาร่วมกับกลยุทธ์ขององค์การ ซึ่งจะต้องมีการติดต่อกับผู้บริหารในระดับกลางที่มีส่วนในการตัดสินใจว่า จะใช้

ทรัพยากรขององค์กรอย่างไรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามกลยุทธ์ หลักการในข้อนี้ ยึดหลักว่ากิจกรรมของแต่ละกลุ่มต้องมีจุดหมายและแผนเดียวกัน

๗. หลักความเสมอภาค (Equity) ความเสมอภาคคือ ความเป็นธรรม (Justice) ความยุติธรรม (Impartiality) และความเหมาะสม (Fairness) สำหรับสมาชิกทุกคนภายในองค์กรซึ่งในปัจจุบันพนักงานมีความต้องการความเสมอภาคมากขึ้นเป็นการจัดการที่ใช้หลักความเท่าเทียมกัน

๘. การออกคำสั่ง (Order) วิธีการจัดการซึ่งอยู่ในตำแหน่งนั้นในการจัดหาเพื่อให้องค์กรได้รับประโยชน์สูงสุด และเป็นการจัดหางานให้แก่พนักงานโดยใช้ผังองค์กร (Organization Chart) เพื่อแสดงให้เห็นถึงตำแหน่งและหน้าที่ของพนักงานแต่ละคน และเป็นการชี้ชัดว่าตำแหน่งของพนักงานแต่ละคนอาจจะมีการเลื่อนขั้นได้ในอนาคต การวางแผนเกี่ยวกับอาชีพได้รับความสนใจมากขึ้นในองค์กรยุคปัจจุบัน เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์ถือว่ามี ความจำเป็นที่จะต้องให้การฝึกอบรม (Training) และการพัฒนากำลังแรงงาน (Developing) โดยองค์กรจะกำหนดตำแหน่งหน้าที่สำหรับคนทุกคนและทุกคนจะเข้าใจตำแหน่งหน้าที่ของตน

๙. ความคิดริเริ่ม (Initiative) เป็นความสามารถของบุคคลในการกระทำการต่าง ๆ โดยปราศจากการสั่งการจากผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารจะต้องกระตุ้นให้พนักงานมีความคิดริเริ่ม ซึ่งความคิดริเริ่มนี้นับถือว่าเป็นจุดแข็งขององค์กร เนื่องจากจะสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ได้ผู้บริหารมีความต้องการทักษะ (Skill) และไหวพริบ (Tact) เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างองค์กรและความต้องการของพนักงาน และความสามารถ (Ability) จะทำให้เกิดความสมดุล ซึ่งเป็นสิ่งที่ชี้วัดผู้บริหารระดับสูงในการพัฒนาและการบริหารงาน

๑๐. ความมีระเบียบวินัย (Discipline) เป็นการมุ่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่อง การเชื่อฟัง (Obedience) อำนาจ (Energy) คำขอร้อง (Application) และลักษณะของการแสดงความนับถือออกมา สำหรับอำนาจของผู้บังคับบัญชา ความมีระเบียบวินัยเป็นบุคลิกลักษณะที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารหลายๆ คนที่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ปฏิบัติงานทั้งหมด และทำงานอย่างเข้มแข็งเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรความมีระเบียบวินัยจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในองค์กรกับคุณสมบัติของผู้นำภายในองค์กร และเป็นความสามารถของผู้บริหารในการที่จะปฏิบัติตามอย่างยุติธรรมอีกด้วย

๑๑. ค่าตอบแทน (Remuneration of Personnel) การให้รางวัลประกอบด้วยโบนัส และแผนการแบ่งกำไร เป็นการช่วยกระตุ้นการทำงานของพนักงานได้ การให้หรือการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่พนักงานมีความสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จขององค์กร ระบบรางวัลที่มีประสิทธิภาพสามารถให้ความยุติธรรมทั้งพนักงานและองค์กร รวมทั้งสามารถกระตุ้นผลผลิต

เพิ่มโดยการให้รางวัล เพื่อเป็นการสนับสนุนให้มีผลผลิตเพิ่มขึ้น โดยยึดหลักว่าการจ่ายค่าตอบแทนควรยุติธรรมและตอบสนองความพึงพอใจสูงสุดทั้งนายจ้างและลูกจ้างเท่าที่จะทำได้

๑๒. ความมั่นคงในงาน (Stability of Tenure of Personnel) ความมั่นคงในงานมีความสำคัญต่อการจ้างงานระยะยาว เมื่อพนักงานอยู่ในองค์กรซึ่งมีแนวโน้มจะทำงานเป็นทีมเป็นระยะเวลานาน โดยพยายามพัฒนาทักษะ และปรับปรุงความสามารถในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรขององค์กร การจ้างงานระยะยาวเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้อธิบายการประสบความสำเร็จของบริษัทขนาดใหญ่ในญี่ปุ่น

๑๓. ผลประโยชน์ส่วนตัวมีความสำคัญน้อยกว่าผลประโยชน์ขององค์กร (Subordination of individual interests to the common interest) ผลประโยชน์ขององค์กรถือว่าเป็นประโยชน์ของทุกๆ คน หรือของทุกกลุ่มในองค์กร ในขณะที่องค์กรยังดำเนินกิจการอยู่จะต้องมีการกำหนดผลประโยชน์เพื่อให้เกิดความยุติธรรมระหว่างองค์กรและสมาชิกภายในองค์กร

๑๔. ความสามัคคี (Sprit de corps) เป็นความรู้สึกร่วมกันของสมาชิกภายในองค์กรที่ช่วยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม ในการออกแบบประยุกต์ของอำนาจหน้าที่ตามลำดับชั้นภายในองค์กร และสิทธิในการสั่งการ หรือการบริโภค และความร่วมมือกันถือว่าเป็นส่วนประกอบสำคัญในการที่ทำให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จและมีการพัฒนา ความสามัคคีจะสามารถบรรลุผลสำเร็จได้หากมีการติดต่อกันระหว่างผู้บริหารและคนงาน โดยการติดต่อเพื่อแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่สำคัญ เพราะความสามัคคีคือพลัง เมื่อสมาชิกมีความสามัคคีกันสูงก็จะทำให้องค์กรมีความแข็งแกร่ง

จากการศึกษาทฤษฎีบริหารสรุปได้ว่า การบริหารทั้งหน่วยงานราชการและภาคเอกชนต้องมีแบบแผนตามหลักวิชาการ ผู้บริหารมีความจำเป็นอย่างที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์บริหารงานให้บรรลุตามเป้าหมายแห่งความสำเร็จภายใต้สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายใน รวมทั้งวัฒนธรรมองค์กร บุคลากรและงบประมาณเท่าที่มีอยู่

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

๒.๓.๑ ความเป็นมาของหลักธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดที่มีมาแต่โบราณกาล นับแต่สมัยเพลโต (Plato) และ อริสโตเติล (Aristotle) นักปราชญ์หลายท่านได้พยายามค้นหารูปแบบการปกครองที่ดี แต่ก็ยังไม่ได้ความหมายและขอบเขตที่ชัดเจน อาจกล่าวได้ว่ารูปแบบและวิวัฒนาการรูปแบบธรรมาภิบาลที่ดีที่เกิดขึ้นในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เมื่อมีการค้นหารูปแบบการปกครองที่สามารถนำ

ประเทศไปสู่การปกครองแบบประชาธิปไตยตะวันตกของประเทศที่ได้รับการปลดปล่อยจากอาณานิคมและสามารถฟื้นฟูประเทศจากความเสียหายหลังสงคราม ซึ่งต่อมาระบบการปกครองดังกล่าว ผสมผสานกับระบบราชการเวเบอร์ (Weberian) ได้ถูกนำไปใช้ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งลักษณะของระบบดังกล่าวเป็นการปกครองที่มีโครงสร้างเป็นลำดับชั้น มีการเมืองที่เป็นกลาง มีเป้าหมายที่ปฏิบัติได้ และมีการผสมผสานของระบบคุณธรรม อย่างไรก็ตามรูปแบบของ เวเบอร์ (Weberian) ยากที่จะนำไปประยุกต์ใช้และสานต่อ เนื่องจากการขยายตัวของระบบราชการทำให้ยากต่อการจัดการ ขาดความยืดหยุ่นในการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของโลก นอกจากนี้โครงสร้างระบบราชการทำให้การปกครองบ้านเมืองขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และยังก่อให้เกิดช่องทางการบิดเบือนการใช้อำนาจและการคอร์รัปชัน ในช่วงต้น พ.ศ. ๒๕๒๓ นักวิชาการส่วนใหญ่ต่างเห็นพ้องว่า แนวทางการบริหารภาครัฐที่เป็นอยู่ไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาจึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปและการปรับปรุงรูปแบบของการปกครองใหม่ ในช่วงดังกล่าวมีองค์กรระหว่างประเทศที่สำคัญ ๆ เช่น ธนาคารโลก (World Bank) และกองทุนนานาชาติได้เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองที่ดี หรือที่เรียกกันว่า Good Governance หรือ ธรรมภิบาล ดังนั้น แนวคิดธรรมภิบาลจึงไม่ใช่เรื่องใหม่แต่เป็นการสะสมความรู้ที่เป็นวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสุข สามารถประสานประโยชน์และคลี่คลายปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธีและสังคมที่มีการพัฒนาที่ยั่งยืน^{๓๐}

สำหรับประเทศไทยเริ่มมีการนำแนวคิดธรรมภิบาลมาใช้แพร่หลาย ภายหลังจากใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ และหลังจากวิกฤตทางเศรษฐกิจและสังคม ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นต้นมา ทั้งนี้เนื่องจากในหนังสือแสดงเจตจำนงกู้เงินจากกองทุนระหว่างประเทศ (IMF) ที่ระบุให้รัฐบาลไทยให้คำมั่นสัญญาว่าจะสร้าง Good Governance ให้เกิดขึ้นในการบริหารจัดการภาครัฐ โดยรัฐบาลในขณะนั้นได้พิจารณาเห็นความจำเป็น ที่ประชาชนต้องมีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นองค์ประกอบสำคัญในการบูรณะสังคมและประเทศ เพื่อพลิกฟื้นภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ สร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ เพื่อสามารถรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ให้ทันสถานการณ์ รัฐบาลได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยขอความร่วมมือจากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ในการดำเนินการค้นคว้า วิจัย เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสม ได้มีการระดมแนวคิดเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาประเทศไทยในระยะสั้นและระยะยาวให้ยั่งยืน ซึ่งคณะทำงานดังกล่าว ได้จัดเอกสารข้อเสนอเพื่อส่งเสริมธรรมภิบาลไทยและเสนอแนว

^{๓๐} สำนักงานคณะกรรมการการพลเรือน, คู่มือการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี, (ม.ป.ท., ๒๕๕๒), หน้า ๑.

ทางแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ได้ระดมแนวคิดในประเทศไทยหลายสาขาที่อาสาสมัครมาร่วมทำงาน และคณะทำงานได้จัดทำเอกสารข้อเสนอเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลไทย เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๒ นายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้เลขาธิการคณะกรรมการราชการพลเรือน จัดทำบันทึก ข้อกำหนดเรื่องนี้เป็นวาระแห่งชาติ โดยเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ และวันที่ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๒ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยนายกรัฐมนตรีได้ลงนามในระเบียบดังกล่าวเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับประกาศทั่วไป เล่มที่ ๑๑๖ ตอนที่ ๖๓ ง เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

แนวคิดการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลตามภาษาไทย เป็นแนวคิดที่ได้มีการกล่าวถึงอย่างกว้างขวางหลังจากมีเหตุการณ์วิกฤติทางเศรษฐกิจในประเทศไทย และในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยแนวคิดเรื่องจัดการปกครองและการจัดการปกครองที่ดีนั้นได้รับการยอมรับอย่างมากโดยสถาบันทางเศรษฐกิจและการเงินระดับโลก^{๓๑} และดังที่ทราบแล้วว่าแนวคิดนี้ได้มีการค้นพบมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๒ แต่ถึงกระนั้นก็ได้มีการนำคำว่า Good governance มาใช้อย่างเป็นทางการ ซึ่งกล่าวได้ว่าคำว่า Good governance เพิ่งมีการนำมาใช้อย่างเป็นจริงเป็นจังเมื่อไม่นานนี้เอง ดังที่ อรพินท์ สพอโชคชัย กล่าวถึงการพัฒนาการของการใช้คำ Good governance ไว้ว่าคำว่า Good governance เพิ่งปรากฏและมีการใช้ในวงการของนักวิชาการที่สนใจการพัฒนาการปกครองและการปกครองของสังคมเมื่อไม่นานมานี้ ส่วนคำว่า Governance นั้นได้ปรากฏอยู่ในพจนานุกรมและมีผู้ใช้กันมานานแล้วโดยพจนานุกรมได้ให้ความหมายคำว่า Governance ดังนี้ Governance means (๑) The act, process, or power of governing ; government, (๒) The state of being governed ซึ่งแปลกันตรง ๆ ก็หมายถึงการกระทำ กระบวนการหรืออำนาจในการบริหารการปกครอง ซึ่งเมื่อใช้กับรัฐก็น่าจะมีความหมายใกล้เคียงเกี่ยวข้องกับคำว่าภาครรัฐ (State) ซึ่งอาจจะหมายถึงทั้งรัฐบาล (Government) และระบบราชการ (Civil service)^{๓๒}

แนวคิดเรื่อง Good governance หรือหลักธรรมาภิบาลสากลนี้ จึงยังเป็นแนวคิดที่ใหม่ และจากการอ้างอิงข้อมูลจากองค์กรบางองค์กรพบว่าเพิ่งมีการใช้ครั้งแรกของธนาคารโลกเมื่อปี ๑๙๙๙ ในรายงานเรื่อง Sub-Sahara Africa : From Crisis to Sustainable Growth ซึ่ง

^{๓๑} พงุทธิสถาน ชุมพล, คำและความคิดในรัฐศาสตร์ร่วมสมัย (Concept in Contemporary Political Science), (กรุงเทพฯมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๑๓๐.

^{๓๒} อรพินท์ สพอโชคชัย, “สังคมเสถียรภาพและกลไกประชารัฐที่ดี”, รายงานที่ตีพิมพ์, ฉบับที่ ๒๐ (มกราคม ๒๕๔๑), หน้า ๒.

เป็นรายงานของธนาคารโลกในยุคแรกที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมี Good governance และการฟื้นฟูเศรษฐกิจ ถึงกระนั้นก็ตามธนาคารโลกเองก็ได้มีการพัฒนาให้เป็นที่ยอมรับเท่าที่ควร ฝ่ายองค์กรที่ได้นำแนวคิดนี้มาใช้อย่างจริงจังอีกทั้งได้เป็นแกนนำในการผลักดันแนวคิดและสร้างความยอมรับร่วมกันในระดับโลกว่า กลไกประชารัฐที่ดีการพัฒนาคนที่ยั่งยืนเป็นประเด็นสำคัญที่ไม่สามารถจะแยกออกจากกันได้ กลไกประชารัฐเป็นรากฐานที่ทำให้คนในสังคมโดยรวมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข^{๓๓} คือองค์กรพัฒนาแห่งประชาชาติ (United Nations Development Programme, (UNDP) โดยที่ UNDP ได้นำแนวคิดดังกล่าวไปศึกษาวิเคราะห์และได้อธิบายรายละเอียดไว้ในเอกสารนโยบายเรื่อง Governance for Sustainable Human Development ดังที่ อรพินท์ ส孚โชคชัย อธิบายไว้

จากการได้ศึกษาความเป็นมาของหลักธรรมาภิบาล สรุปได้ว่าเป็นแนวทางการบริหารงานของภาครัฐเพื่อพลิกฟื้นภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ และพัฒนาประเทศ รวมถึงการพัฒนาคนที่ยั่งยืนนำไปสู่การแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจของชาติ

๒.๓.๒ ความหมายของหลักธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาล เป็นคำที่ประกอบด้วยศัพท์ ๒ ศัพท์ด้วยกัน คือ **ธรรม** กับ **อภิบาล** ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๖ ได้ให้ความหมายว่า

ธรรม หมายถึง ความยุติธรรม, ความถูกต้อง, กฎ, กฎเกณฑ์, กฎหมาย, สิ่งดีงาม

อภิบาล หมายถึง การดูแล การปกครอง การบริหาร การปกป้อง การสร้างภูมิคุ้มกันบำรุงรักษา ปกครอง ปกป้อง หรือคุ้มครอง

ธนาคารโลก (World Bank) อังในนฤมล ทับจุมพล ได้ให้ความหมายธรรมาภิบาลว่า เป็นลักษณะและวิถีทางของการใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อจัดการงานของบ้านเมือง โดยเฉพาะการจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อการพัฒนา ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นความสำคัญของการมีธรรมาภิบาล ช่วยในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลสามารถให้บริการที่มีประสิทธิภาพ มีระบบที่ยุติธรรม มีกระบวนการกฎหมายที่อิสระ ระบบราชการมีฝ่ายนิติบัญญัติและสื่อที่มีความโปร่งใส รับผิดชอบและตรวจสอบได้^{๓๔}

ธรรมาภิบาล (Good governance) คือ การปกครอง การบริหาร การจัดการ การควบคุมดูแล กิจการต่าง ๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม นอกจากนี้ยังหมายถึงการบริหารจัดการที่

^{๓๓}อรพินท์ ส孚โชคชัย, “สังคมเสถียรภาพและกลไกประชารัฐที่ดี”, หน้า ๓.

^{๓๔}นฤมล ทับจุมพล. แนวคิดและวาทกรรมว่าด้วย “ธรรมรัฐแห่งชาติ” ในการจัดการปกครอง(Governance), บรรณาธิการ ม.ร.ว.พทุทธิสาณ ชุมพล, (กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๑๕.

ดี ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชน ธรรมเนียมที่ใช้ในการบริหารงานนี้ มีความหมายอย่างกว้าง กล่าวคือ หาได้มีความหมายเพียงหลักธรรมทางศาสนาเท่านั้น แต่รวมถึง ศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และความถูกต้องชอบธรรมทั้งปวง ซึ่งวิญญูชนพึงมีและพึงประพฤติปฏิบัติ อาทิ ความโปร่งใสตรวจสอบได้ การปราศจากการแทรกแซงจากองค์กรภายนอก เป็นต้น^{๓๕}

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้พูดถึงธรรมาภิบาลในหัวข้อเรื่อง พระพุทธศาสนากับหลักธรรมาภิบาล สรุปได้ว่า ธรรมาภิบาลต้องมีองค์ประกอบ ๓ ด้าน คือ

๑. ธรรมาภิบาลด้านธุรกิจคือ Economic good governance, ประเทศไทยเศรษฐกิจตกต่ำในปี พ.ศ.๒๕๔๐ เพราะมีปัญหาด้านเศรษฐกิจเรียกว่า ธรรมาภิบาลด้านธุรกิจบกพร่อง

๒. ธรรมาภิบาลด้านการเมือง คือ Political good governance, การเมืองลุ่มๆ ดอนๆ ปัญหากฎหมายรัฐธรรมนูญใช้ไม่ต่อเนื่องเรียกว่าธรรมาภิบาลด้านการเมืองบกพร่อง

๓. ธรรมาภิบาลด้านราชการ คือ Bureaucracy good governance, พัฒนาประเทศที่ไร้อะไรก็มีการทุจริตคอร์รัปชั่น เราไม่ต้องพูดมากู้กันดีด้านราชการ เรียกว่า ธรรมาภิบาลด้านราชการบกพร่อง ทั้ง ๓ ด้านนี้หมายถึง Processes ของการตัดสินใจที่ดีเป็นกระบวนการของการตัดสินใจหรืออำนาจสั่งการที่ดีจะเป็น Good governance คือต้องมีธรรมาภิบาล^{๓๖}

พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงฺคโล) ได้เขียนหนังสือเรื่องหลักธรรมาภิบาล และประมุขศิลป์ มีใจความตอนหนึ่งว่า การปกครองการบริหารแบบบูรณาการ (Integration) ของหัวหน้าฝ่ายบริหาร (CEO - Chief Executive Officer) ขององค์กรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็องค์กรของทางราชการ ในส่วนกลางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ดี องค์กรรัฐวิสาหกิจ และองค์กรธุรกิจเอกชนก็ดี องค์กรทางศาสนา และองค์กรสาธารณะอื่นๆ ก็ดี จะให้บังเกิดผลสำเร็จด้วยดีมีประสิทธิภาพสูง จะต้องมึหลักการบริหารที่ชื่อว่า การบริหารการปกครองที่ดี (Good Governance) นั้นประมวลรวมย่อลงใน “หลักธรรมาภิบาล”^{๓๗}

ชัยอนันต์ สมุทวณิช ให้ความหมายว่า Good Governance เป็นการปกครองที่ดี โดยรัฐและรัฐบาลเป็นด้านหลัก รัฐและรัฐบาลมีระบบและการใช้กฎหมายที่ยุติธรรม มีความ

^{๓๕}วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี “ธรรมาภิบาล” <http://th.wikipedia.org/wiki/ธรรมาภิบาล>, เข้าถึงเมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๓.

^{๓๖}พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **พระพุทธศาสนากับธรรมาภิบาล**, พุทธจักร, ปีที่ ๖๑ ฉบับที่ ๘ (สิงหาคม ๒๕๕๐), หน้า ๖.

^{๓๗}พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงฺคโล), **หลักธรรมาภิบาลและประมุขศิลป์**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ชัยมงคลพรินต์ติ้ง, ๒๕๔๘), หน้า ๑๑๔.

รับผิดชอบ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม มีความโปร่งใส มีความคงเส้นคงวา สามารถตรวจสอบได้^{๓๘}

ประมวล รุจเสรี ให้ความหมาย ธรรมาภิบาล คือ วิธีที่จะทำให้รัฐกับประชาคม รัฐกับสังคม หรือรัฐกับชุมชนนั้นมีรูปแบบความสัมพันธ์ มีการปฏิบัติต่อกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศและประชาชน^{๓๙}

ทิพาวดี เมฆสุวรรณ ให้ความหมายว่า ธรรมรัฐ คือ การวางกรอบการทำงานในระบบราชการ เพื่อให้เกิดระบบที่ดีเอื้อต่อคนดีให้อยู่ในระบบที่ดี และไม่ให้คนเลวดำรงตำแหน่งที่ดีในวงราชการ ซึ่งคือเป้าหมายสำคัญของการปฏิบัตินิติราชการ ธรรมรัฐจะเป็นตัวเชื่อมโยงให้สังคมที่มีการแยกส่วนทั้งภาครัฐบาล เอกชน ประชาชน และองค์กรเอกชนเกิดความสัมพันธ์กันทุกส่วนให้เป็นหนึ่งเดียว เพื่อเป็นการตอบสนองต่อสังคม^{๔๐}

บรรศักดิ์ อวรรณโณ ได้ให้ความหมายว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง ระบบโครงสร้างและกระบวนการต่างๆ ที่วางกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของประเทศเพื่อที่ภาคต่างๆ ของสังคมจะพัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข^{๔๑}

ธีรยุทธ บุญมี ชี้ว่า ความคิดธรรมรัฐเป็นการมอบอำนาจการเมืองการปกครองแบบใหม่ที่แข็งที่ตายตัว แต่ให้ปฏิสัมพันธ์กับภาคประชาชนและให้มีลักษณะแยกย่อยมากขึ้น แนวคิดธรรมรัฐ คือการเป็นหุ้นส่วนกันในการบริหารและการปกครองโดยรัฐ ประชาชนและเอกชน ซึ่งกระบวนการนี้ทำให้เกิดความเป็นธรรม ความโปร่งใส ความยุติธรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของคนดี ซึ่งแนวคิดนี้เกิดจากการที่ประชาชนเห็นว่า ระบบราชการที่ล่าช้าหลังทุกส่วนต้องการการปฏิรูปต้องมีการปรับโครงสร้างราชการให้ดีขึ้น ให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น และประชาชนต้องการให้มีการตรวจสอบโดยสื่อมวลชนและนักวิชาการ ในการสร้างธรรมาภิบาลและอธิบายว่า ธรรมรัฐ คือกระบวนการความสัมพันธ์ (Interactive Relation) ระหว่างภาครัฐ ภาคสังคม ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป ในการที่จะทำให้การบริหารราชการแผ่นดิน ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม โปร่งใส ยุติธรรม และตรวจสอบได้ มีความร่วมมือของฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

^{๓๘} ชัยอนันต์ สมุทวณิช, **Good Governance** กับการปฏิรูปการศึกษา การปฏิรูปการเมือง, (กรุงเทพมหานคร : สายธาร, ๒๕๔๑), หน้า ๑๒๓.

^{๓๙} ประมวล รุจเสรี, **Good Governance** การบริหารที่ดีในนายอำเภอในพื้นที่, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., ๒๕๔๑), หน้า ๘๘.

^{๔๐} ทิพาวดี เมฆสุวรรณ, **ปฏิรูประบบราชการเพื่อความอยู่รอด**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ สำนักงานข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๑), หน้า ๒๓.

^{๔๑} บรรศักดิ์ อวรรณโณ, **การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย**, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, ๒๕๔๒), หน้า ๑๖๔.

การที่จะสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทยได้นั้น ต้องปฏิรูประบบ ๔ ส่วน คือ ปฏิรูปภาคราชการ ภาคธุรกิจเอกชน ภาคเศรษฐกิจสังคม และปฏิรูปกฎหมาย^{๕๒}

ไพโรจน์ พรหมสาสน์ ได้ให้ความหมายว่าเป็นการบริหารการปกครองที่มีการจัดสรร และบริหารจัดการทรัพยากร ในการตอบสนองต่อปัญหาของประชาชนได้เป็นอย่างดี โดยการ บริหารการปกครองที่ดีนั้นจะมีลักษณะการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation) โปร่งใส (transparency) เสมอภาค (Equity) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) เป็นธรรม (Rule of law) และ รับผิดชอบต่อประชาชน (Responsiveness)^{๕๓}

วรภัทร โตรณะเกษม อธิบายว่า Good governance หมายถึงการกำกับดูแลที่ดี หรือหมายถึงการใช้สิทธิของความเป็นเจ้าของที่จะปกป้องดูแลผลประโยชน์ของตนเอง โดยผ่าน กลไกที่เกี่ยวข้องในการบริหาร โดยหัวใจของธรรมาภิบาลคือ ความโปร่งใส (Transparency) ความยุติธรรม (Fairness) และความรับผิดชอบต่อผลของการตัดสินใจ (Accountability) การ กำกับดูแลที่ดีมีความจำเป็นทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ในกรณีภาครัฐจะเรียกว่า Good political governance ผู้เป็นเจ้าของคือประชาชน ซึ่งใช้สิทธิของตนเองเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรเข้าไปทำหน้าที่ในรัฐสภาเพื่อกำกับดูแลผู้บริหารคือรัฐบาลให้บริหารประเทศในทางที่ ถูกต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ส่วนในภาคเอกชนเรียกว่า Good corporate governance ผู้เป็นเจ้าของคือผู้ถือหุ้นใช้สิทธิในการเลือกคณะกรรมการบริษัทเข้าไปทำหน้าที่ กำหนดนโยบายคัดเลือกและกำกับดูแลผู้บริหารให้บริหารงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าของ บริษัทสมตามเจตนารมณ์ของผู้ถือหุ้น^{๕๔}

ปัญญา ฉายะจินดาวงศ์ และรัชณี ภู่อะกุล ได้เขียนหนังสือเรื่องธรรมาภิบาล กับ สังคมไทย มีใจความตอนหนึ่งว่า ธรรมาภิบาล (Good Governance) หมายถึง การบริหาร จัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อการพัฒนาของประเทศ โดยมีการเชื่อมโยง องค์ประกอบทั้ง ๓ ส่วนของสังคม คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม และให้มีการ สนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ สังคม

^{๕๒}ธีรยุทธ บุญมี, ธรรมรัฐแห่งชาติ ยุทธศาสตร์กัญหายนะประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สายธาร, ๒๕๔๑), หน้า ๕๒.

^{๕๓}ไพโรจน์ พรหมสาสน์, “การบริหารที่ดีมีประสิทธิภาพ”, พัฒนาชุมชน (กรกฎาคม ๒๕๔๑), หน้า ๑๕ - ๑๙.

^{๕๔}วรภัทร โตรณะเกษม, “การสร้าง Good governance ในองค์กร”, กสท. (ตุลาคม ๒๕๔๒), อ้างใน สถาบันพระปกเกล้า. ทศธรรม : ตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี, หน้า ๑๓.

การเมืองอย่างสมดุล ส่งผลให้สังคมดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ตลอดจนมีการใช้อำนาจในการพัฒนาประเทศชาติให้เป็นไปอย่างมั่นคงยั่งยืน และมีเสถียรภาพ^{๔๕}

มหาธีร์ โมฮัมหมัด อ้างถึงใน **ไชยวัฒน์ คำชู** ได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาลว่าหมายถึง การใช้อำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ และรัฐประศาสนศาสตร์ เพื่อการบริหารกิจกรรมต่าง ๆ ของชาติบ้านเมือง และหมายรวมถึง กระบวนการ ความสัมพันธ์ และสถาบันต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกันอย่างซับซ้อน ซึ่งประชาชนพลเมืองใช้เป็นเครื่องมือ หรือช่องทางในการบริหารจัดการกิจการต่าง ๆ อันเกี่ยวข้องกับชีวิตประเทศ ซึ่งมีองค์ประกอบรวม ซึ่งเป็นพื้นฐานของการสร้างหลักธรรมาภิบาลอันได้แก่^{๔๖}

๑. การรับผิดชอบ
๒. ความโปร่งใส
๓. การปราบปรามทุจริตและการประพฤติมิชอบ
๔. การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
๕. กรอบกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ธรรมาภิบาล ซึ่งมีความหมายตามนัยนี้ว่า “ วิถีการปกครองที่ไปสู่ความดีงามที่ยั่งยืน อันได้แก่ความเจริญรุ่งเรืองและความผาสุกของปวงชนทั้งปวงในชาติ ”

จากการศึกษาความหมายของหลักธรรมาภิบาล สรุปได้ว่า หลักธรรมาภิบาลหมายถึงการบริหารงาน หรือการปกครองภายใต้กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับให้บังเกิดผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและมีความชอบธรรมทั้งฝ่ายผู้บริหารและประชาชนที่เข้ามาใช้บริการ

๒.๓.๓ องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล

สถาบันราชประชาสมาสัย กล่าวว่า ธรรมาภิบาล หรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หมายถึง ขบวนการหรือขั้นตอนในการทำงานหรือกิจกรรมใด ๆ ที่จัดขึ้นในสถาบันฯ เริ่มจากงานในหน้าที่รับผิดชอบแต่ละคน งานที่ได้รับคำสั่งให้ทำ หรืองานที่ร่วมกันทำจะต้องเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ๖ หลักคือ^{๔๗}

^{๔๕}ปัญญา ฉายะจินดาวงศ์ และรัชณี ภูตระกูล, **ธรรมาภิบาล (Good Governance) กับสังคมไทย**, (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๙), หน้า ๓.

^{๔๖}ไชยวัฒน์ คำชู, **การบริหารการปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม**, (กรุงเทพมหานคร : หน้าฝนการพิมพ์, ๒๕๔๘), หน้า ๒๘.

^{๔๗}ราชประชาสมาสัย, **สถาบัน, ธรรมาภิบาลบันดาลสุข**, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๔๙), หน้า ๖.

๑. หลักนิติธรรม เคารพ และปฏิบัติตามกติกา ระเบียบแบบแผนและกฎหมายต่าง ๆ โดยไม่ละเมิดอย่างตั้งใจหรือจงใจหลีกเลี่ยงหรือไม่ตั้งใจเพราะไม่รู้ ฉะนั้นถ้าไม่แน่ต้องศึกษาก่อนว่าจะผิดหลักนิติธรรมหรือไม่ก่อนที่จะทำลงไป

๒. หลักคุณธรรม ในหลายแง่มุม เช่นเมตตาธรรม คือความปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข จริยธรรม ทำอะไรให้ถูกต้องครบถ้วนทุกขั้นตอน กตัญญูกตเวทิตา การรู้จักบุญคุณและคิดจะตอบแทน หิริโอตตัปปะ การรู้จักละอาย และเกรงกลัวบาปกรรมไม่ดี โดยการมีคุณธรรมจะช่วยยกคุณค่าความเป็นมนุษย์ให้สูงขึ้นเป็นที่ยกย่องของคนทั่วไป

๓. ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ทุกเรื่องราวในการทำงานตามภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบอยู่ตอบข้อสงสัยได้ชัดเจนทุกคำถาม

๔. การมีส่วนร่วม ฟังระลึกไว้ว่าตนเองเป็นสมาชิกของสถาบันฯ นอกเหนือจากงานในหน้าที่แล้ว กิจกรรมอื่นที่มีผลต่อสถาบันฯ จะต้องร่วมมือ อะไรที่มีต้องทักท้วง

๕. ร่วมรับผิดชอบต่อผลงานที่ทำเอง ทำโดยกลุ่ม ทำในนามสถาบันฯ ถ้าดีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น ถ้าผิดพลาดบกพร่องต้องช่วยกันแก้ไขไม่วางเฉย

๖. ความคุ้มค่า ทั้งในแง่รูปธรรมและนามธรรมที่สัมผัสจับต้องมองเห็นได้หรือรู้สึก คุ่มค่าหรือไม่คุ้มค่า ถ้าทำตามหลักข้างต้นทั้ง ๕ มาครบถ้วนแล้ว เมื่อพิจารณาถึงหลักความคุ้มค่าแล้วไม่ผ่าน ก็ควรทบทวนปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าต่อผลงานให้มากที่สุด

เปรม ติณสูลานนท์, พล.อ. ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ กล่าวปาฐกถาพิเศษ เรื่องจริยธรรมของการบริหารภาครัฐ เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) ในการจัดงานครบรอบ ๕๐ ปี คณะรัฐประศาสนศาสตร์ กล่าวว่า การบริหาร ต้องพูดถึงผู้บริหาร เพราะเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกัน บางกรณีเป็นเรื่องเดียวกัน จริยธรรมของการบริหารภาครัฐจะไม่มีทางเกิดผลสำเร็จได้ ถ้าผู้บริหารไม่มีจริยธรรม การใช้จริยธรรมและคุณธรรมในการบริหารงานภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้บริหารจะต้องมีจิตสำนึกที่จะนำสิ่งที่ดีไปใช้ และขจัดสิ่งที่ไม่ดีให้หมดไป สิ่งเหล่านี้คือ^{๔๔}

๑.ความซื่อสัตย์ เป็นจริยธรรมทั้งของการบริหารภาครัฐและของผู้บริหาร ความซื่อสัตย์ไม่ได้หมายถึง การประพฤติปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้นแต่ต้องตามจริยธรรมและศีลธรรมด้วย

๒.กฎหมาย เป็นที่ยอมรับกันว่า กฎหมายไม่สามารถอุดช่องโหว่การบริหาร ผู้บริหารที่จะแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ กฎหมายวางมาตรฐาน

^{๔๔} เปรม ติณสูลานนท์, พล.อ., “จริยธรรมการบริหารภาครัฐ”, มติชน, (๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘), หน้า ๒.

ขั้นต่ำของการประพุดิมิชอบไว้เท่านั้น แต่มาตรฐานทางจริยธรรมในเรื่องของการประพุดิมิชอบ และความซื่อสัตย์นั้นสูงกว่ากฎหมาย

๓.ความเป็นธรรม บอกยากกว่าความเป็นธรรมคืออะไร บ้างว่าความเป็นธรรมอยู่ที่จิตสำนึกของผู้บริหาร ก็ไม่น่าจะถูกนัก เพราะผู้บริหารลำเอียงได้ ถ้าคนส่วนใหญ่ได้ประโยชน์สูงสุดถือว่าเป็นธรรม

๔.ประสิทธิภาพ เป็นเรื่องเข้าใจง่ายและจริยธรรมของการบริหารที่ถกเถียงกันเกี่ยวกับเรื่องนี้คือ ในตัวประสิทธิภาพเองอาจไม่สอดคล้องกับจริยธรรม กรณีนี้จริยธรรมมีความสำคัญมากเราสามารถหาหนทางที่จะให้ประสิทธิภาพไปด้วยกันได้กับจริยธรรม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความซื่อสัตย์ ความโปร่งใส หรือความเป็นธรรม

๕.ความโปร่งใส เป็นเรื่องเข้าใจง่ายและเป็นจริยธรรมของการบริหารเช่นเดียวกัน ปัจจุบันมีการเรียกร้องหาความโปร่งใสมาก เพื่อให้ประชาชนตรวจสอบ การบริหารภาครัฐได้ เรามีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญและในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร บัญญัติให้รัฐเปิดเผยข้อมูลอันเป็นสาธารณประโยชน์แก่ประชาชน การหลีกเลี่ยงไม่เปิดเผยข้อมูลถือว่าขัดจริยธรรม

๖.ความมั่นคงของรัฐ เราใช้จริยธรรมในการบริหารงานเพื่อผลประโยชน์ ของรัฐ ความมั่นคงของรัฐคือ ผลประโยชน์ของรัฐ ความมั่นคงของรัฐ คือประโยชน์ของรัฐ อย่างหนึ่งการใช้จริยธรรมการบริหารความมั่นคงอาจกระทบสิทธิและเสรีภาพของประชาชน จึงหาความสมดุลให้ได้

๗.ค่านิยมของคนไทยส่วนใหญ่ยังเชื่อว่า ความร่ำรวยสร้างชื่อเสียง เกียรติยศและฐานะได้ จึงมีคนจำนวนไม่น้อยรีบสร้าง ความร่ำรวยโดยไม่แยแสต่อจริยธรรม สิ่งหนึ่งที่คิดว่าไม่มีในตำราคือ ความรัก มีคำกล่าวที่ว่า ความรักเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นความปรารถนา เป็นความห่วงหาอาทร ใครก็ตามที่มีความรัก ย่อมมุ่งพยายามที่จะให้สิ่งที่เรารักมีความสุข มีความเจริญ มีความมั่นคง

ปีพุทธศักราช ๒๕๔๑ **ธีรยุทธ บุญมี** เป็นผู้ที่ทำให้คำว่า “ธรรมรัฐ” เป็นคำที่ใช้แทนคำว่า “Governance” โดยให้คำจำกัดความว่าหมายถึง “การปกครองประเทศที่มีการบริหารที่เน้นการกระจายอำนาจ เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้น ทั้งยังเป็นการเปลี่ยนแปลงเป้าหมาย วิธีการ ทศนคติของการบริหารของประเทศมาเน้นที่ประชาชนผู้รับบริการ เน้นความเป็นพลเมือง เน้นความเป็นชุมชน เน้นผลงานมากกว่าเน้นผู้ผลิต การจะเกิดธรรมรัฐได้ต้องมีการปฏิรูปสังคม” คำว่า “ธรรมรัฐ” จึงเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง โดยการเปิดแถลงข่าวเมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๔๑ เรียกร้องให้รัฐบาลนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีขณะนั้นสร้าง “ธรรมรัฐแห่งชาติ” หรือ Governance โดยการระดมผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำสถาบันหลักและเครือข่ายทาง

สังคมมาร่วมกันแก้ไขวิกฤติเศรษฐกิจไทย^{๔๙} นับจากนั้นมามีการใช้คำว่าธรรมรัฐเป็นคำแปลของคำว่า “Good Governance” ในภาษาไทย ในช่วงแรกจะสร้างความคลุมเครือมากกว่าความกระจ่างชัด ด้วยความไม่ครอบคลุมของศัพท์ที่เป็นการผสมคำว่า “ธรรม” กับคำว่า “รัฐ” และต่อมาคำว่า “ธรรมาภิบาล” ถูกบัญญัติใช้เป็นความหมายของคำว่า “Good Governance” หรือธรรมาภิบาล โดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ภายหลังจากที่สถาบันฯ ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้หาแนวทางในการแก้ไขปัญหาวิกฤติ เศรษฐกิจโดยทาง TDRI ได้กำหนดเรื่อง ธรรมาภิบาลในสังคมไทยให้เป็น ๑ ใน ๔ ของหัวข้อหลักๆ และมีข้อเสนอเพื่อส่งเสริม ธรรมาภิบาลของไทยออกมา โดยนิยามธรรมาภิบาลว่า หมายถึง “กฎเกณฑ์การปกครองบำรุงรักษาสังคมบ้านเมืองที่ดี” อันหมายถึงการจัดการบริหารสังคมที่ดีในทุกๆ ด้านและทุกๆ ระดับ รวมถึงการจัดระบบองค์การและกลไกของคณะรัฐมนตรี ส่วนราชการ องค์การของรัฐและรัฐบาลที่ไม่ใช่ส่วนราชการ การบริการราชการส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น องค์การอิสระ (Independent Organizations) องค์การภาคเอกชน ชมรม และสมาคมเพื่อกิจกรรมต่างๆ นิติบุคคล ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม (Civil Society)” (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ม.ป.ป.) ซึ่งตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง “คุณความดี ความถูกต้อง” และ “อภิบาล” ซึ่งตรงกับรากศัพท์ภาษาอังกฤษ ประการที่สอง “ธรรมาภิบาล” ใช้ได้ในความหมายอย่างกว้างซึ่งรวมทั้งการบริหารที่ดีขององค์การธุรกิจเอกชน (Corporate Governance) และการปกครองที่ดีของภาครัฐ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ รัฐบาลไทยได้บัญญัติความหมายที่เป็นทางการของคำว่า “Good Governance” ว่าหมายถึง “การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี” และให้นิยามว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี” เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบวาระแห่งชาติสำหรับการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี โดยกำหนดเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ ขึ้น มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๒ โดยทุกส่วนราชการต้องถือปฏิบัติและรายงานผลการปฏิบัติต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา ตามระเบียบนี้ได้ระบุถึงหลักสำคัญของธรรมาภิบาล ๖ หลัก คือ^{๕๐}

^{๔๙} ธีรยุทธ บุญมี, “ธรรมรัฐกับการปฏิรูปสังคมไทยในขั้น ๒”, วารสารกรมประชาสัมพันธ์, (๒๕๔๑), หน้า ๑๑.

^{๕๐} ธีระพล อรุณะกสิกร (บรรณารักษ์), ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๒), หน้า ๘ - ๑๐.

๑.หลักนิติธรรม เป็นการตรากฎหมายและกฎข้อบังคับให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมอันจะทำให้สังคมยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่อำเภोजหรืออำนาจของบุคคล

๒.หลักคุณธรรม เป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริใจ ชยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

๓.หลักความโปร่งใส เป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความชัดเจน

๔.หลักการมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแสดงความคิดเห็น การไต่สวนสาธารณะ ประชาพิจารณ์ และการแสดงประชามติ

๕.หลักความรับผิดชอบ เป็นการตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจในปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

๖.หลักความคุ้มค่า เป็นการบริหารและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนร่วม โดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันได้ในเวทีนานาชาติและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

จะเห็นได้ว่าในของประเทศไทย ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในสังคมไทย การนำระบบบริหารตามหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารภาครัฐ และภาคเอกชนรวมถึงในแวดวงวิชาการได้ให้ความสำคัญต่อแนวคิดธรรมาภิบาลอย่างแพร่หลาย ดังนั้น การประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติครั้งที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้มีการกำหนดหลักการพิจารณาเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลดังนี้^{๕๑}

^{๕๑}เชาวนะ ไตรมาศ, การนำระบบบริหารธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร มุ่งผลสัมฤทธิ์กับการบูรณาการการบริหารจัดการเพื่อสร้างความเป็นเลิศทางพิสัยสามารถของคนในองค์กร, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๔๗), หน้า ๑ - ๘.

๑.หลักนิติธรรม หลักการที่ควรพิจารณา คือ

- ๑.๑ มีกฎที่จำเป็นรองรับโดยไม่ให้กฎหมายลายกฏเสียเอง
- ๑.๒ มีการบังคับใช้ได้
- ๑.๓ ผลการใช้กฎหมายมีความถูกต้อง โดยไม่ให้สนองเป้าหมายของผู้ถือและใช้กฎหมายเองเหนือกว่าเป้าหมายของกฎ

๒.หลักคุณธรรม หลักการที่ควรพิจารณา คือ

- ๒.๑ มีการรอบกำหนดจรรยาบรรณที่เป็นรูปธรรม โดยไม่เพียงแต่คาดหวังเฉพาะจากจิตสำนึกในความมีคุณธรรมที่เป็นนามธรรมเท่านั้น
- ๒.๒ มีมาตรการกำกับควบคุมให้ต้องยึดถือปฏิบัติตาม โดยไม่เพียงแต่พึ่งพาอาศัยเฉพาะบรรทัดฐานของข้อห้ามและความเชื่อทางศีลธรรม
- ๒.๓ มีมาตรฐานพิสูจน์ความผิดกำหนดความผิดและการลงโทษ โดยไม่เพียงแต่การใช้มาตรฐานทางความรู้สึกเป็นเครื่องวัดและไม่มีบทลงโทษ

๓.หลักความโปร่งใส หลักการที่ควรพิจารณา คือ

- ๓.๑ มีการจัดโครงสร้างองค์การ การจัดการและขั้นตอนไหลเวียนของงานแบบเปิด โดยออกแบบโครงสร้างและการทำหน้าที่ขององค์การแบบเปิด ครอบคลุมทั้ง องค์การ
- ๓.๒ มีการจัดระบบงาน และข้อมูลข่าวสารแบบเปิด โดยการออกแบบระบบงานและข้อมูลข่าวสารแบบเปิดกระจายทั่วทั้งระบบ และมีการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ
- ๓.๓ มีกระบวนการทำงานและกระบวนการตัดสินใจแบบเปิด โดยการออกแบบกระบวนการทำงานและการตัดสินใจให้เป็นแบบเปิดตลอดในทุกขั้นตอนที่สำคัญ

๔.หลักการมีส่วนร่วม หลักการที่ควรพิจารณา คือ

- ๔.๑ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร นโยบาย แผนงานและงบประมาณ โดยการเข้าร่วมในมิติของข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นเนื้อหาของการเข้าร่วมในระดับของการรับรู้
- ๔.๒ การเข้าถึงการปฏิบัติงาน และการตัดสินใจ โดยการเข้าร่วมในมิติของการตกลงใจ ซึ่งเป็นเนื้อหาของการเข้าร่วมในระดับของการกระทำหรือการปฏิบัติการ
- ๔.๓ การเข้าถึงการกำกับควบคุมผลกระทบ มาตรฐาน เป้าหมาย และผลกระทบ โดยการเข้าร่วมในมิติของการคาดหวังผลซึ่งเป็นเนื้อหาของการเข้าร่วมในระดับของการปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์

๕.หลักความรับผิดชอบ รับการตรวจสอบสาธารณะ มีหลักประกันสามารถตรวจสอบได้ หลักการที่ควรพิจารณา คือ

- ๕.๑ มีการกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานที่ชัดเจนเป็นพันธะสัญญาโดยวางกรอบความรับผิดชอบให้มีขอบเขตชัดเจนและมีข้อผูกพันที่แน่นอน
- ๕.๒ มีมาตรการกำกับควบคุมที่แน่นอนสม่ำเสมอ โดยสามารถรักษากรอบที่กำหนดไว้ให้ดำเนินอย่างต่อเนื่องได้

๕.๓ มีการติดตามประเมินวัดผลที่ต่อเนื่องและน่าเชื่อถือ โดยรักษามาตรฐานไว้ให้อยู่ในกรอบที่ยอมรับได้

๖.หลักความคุ้มค่าหรือหลักการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล หลักการที่ควรพิจารณา คือ

๖.๑ มีการเพิ่มความสามารถในการทำงาน โดยให้มีการเพิ่มในเรื่องของความสามารถมีสัดส่วนที่มากกว่าการเพิ่มของต้นทุนที่เป็นมูลค่าและเป็นคุณค่า

๖.๒ มีการวัดการสร้างความสามารถและศักยภาพการทำงาน เพื่อผลผลิต โดยให้การเพิ่มของผลผลิตมีสัดส่วนที่ผันไปในทางบวกตามต้นทุนในการเพิ่มความสามารถ

๖.๓ มีการวัดเพิ่มผลผลิตการทำงาน การควบคุมความเสี่ยงและการลดความสูญเสียเพื่อเพิ่มมูลค่าและประโยชน์ที่ได้

บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี กล่าวว่า การนำหลักธรรมาภิบาลไปเป็นแนวทางการปฏิรูปการบริหารการปกครองของหน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐ เป็นการส่งสัญญาณว่าประเทศไทยมีการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี และอธิบายองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลไว้ดังนี้^{๕๒}

๑.ความชอบธรรม (Legitimacy) ซึ่งมีความหมายรวมถึง หลักนิติธรรม (rule of law) และความเป็นอิสระของกระบวนการยุติธรรม (independence of judiciary) ได้แก่ การทำให้กฎหมายเป็นบรรทัดฐานและทุกคนเคารพกฎหมาย โดยกรอบกฎหมายที่ใช้ในประเทศต้องมีความยุติธรรมและบังคับใช้กับคนทุกกลุ่มอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

๒.ความโปร่งใส (Transparency) เป็นการพิจารณาที่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับนโยบาย กระบวนการทำงาน กฎกติกา และความตั้งใจจริงในการบริหารงานของหน่วยงาน ต่อสาธารณชน มีความอิสระในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารทั้งทางเศรษฐกิจ การค้า สังคมและสิ่งแวดล้อม ข้อมูลที่เผยแพร่ต้องมีความทันสมัย

๓.ความรับผิดชอบและการตรวจสอบได้ (Accountability) การตัดสินใจใดๆ ต้องกระทำโดยมีพันธะความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองกระทำกับสาธารณชน หรือผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียกับหน่วยงาน โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ส่วนรวมเป็นหลัก มีจิตใจเสียสละ และเห็นคุณค่าสังคมที่ตนเองสังกัดอยู่

๔.ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) กระบวนการและสถาบันของรัฐสามารถจัดสรรและใช้ทรัพยากรต่างๆ ได้อย่างคุ้มค่าและ

^{๕๒}บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี, “ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล”, รายงานการวิจัย, (สถาบันพระปกเกล้า : ศุภาสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๔), หน้า ๔๗.

เหมาะสม เพื่อตอบสนองความต้องการของคนในสังคมโดยรวม รวมถึงการทำงานที่รวดเร็ว มีคุณภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๕.การมีส่วนร่วม (Participation) หลักธรรมาภิบาลขึ้นอยู่กับพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนหมายถึง คนไทยทุกคนไม่ว่าจะประกอบอาชีพใด ต้องรู้จักสิทธิและการใช้สิทธิ ต้องตื่นตัวกระตือรือร้นที่จะรับรู้ ตรวจสอบกระบวนการตัดสินใจของภาครัฐ ที่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ สนับสนุนการมีส่วนร่วมของคนอื่น สร้างภาคประชาชนและสังคมที่เข้มแข็ง มีทัศนคติต่อส่วนรวมที่ถูกต้อง และมีคุณธรรม

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล สรุปได้ว่า ธรรมาภิบาลหรือ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) หมายถึง ขั้นตอนหรือกระบวนการในการทำงานในองค์กรให้มีความแข็งแกร่ง มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ มีความโปร่งใส ยุติธรรม และสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาประเทศชาติเป็นไปอย่างมั่นคง ยั่งยืน และมีเสถียรภาพ และตอบสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งได้สรุปแนวคิดธรรมาภิบาล แยกเป็นองค์ประกอบไตรลักษณะของธรรมาภิบาลคือ ผู้ปกครอง/รัฐ + วิธีการปกครอง + เพื่อประชาชน หรือ Producer + Management Process + Customer ซึ่งเป็นวิถีทางของการใช้อำนาจในการใช้ทรัพยากรทางเศรษฐกิจและทางสังคมของประเทศเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน การบริหารของภาครัฐที่มุ่งความดีงาม และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่รัฐ และประชาชนอย่างทั่วถึงและยุติธรรม

๒.๓.๔ หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในประเทศไทย

ประเทศไทยเริ่มมีการนำแนวคิดธรรมาภิบาลมาใช้แพร่หลาย ภายหลังจากประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ และหลังจากวิกฤตทางเศรษฐกิจและสังคม ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นต้นมา ทั้งนี้เนื่องจากในหนังสือแสดงเจตจำนงกู้เงินจากกองทุนระหว่างประเทศ (IMF) ที่ระบุให้รัฐบาลไทยให้คำมั่นสัญญาว่าจะสร้าง Good Governance ให้เกิดขึ้นในการบริหารจัดการภาครัฐ โดยรัฐบาลในขณะนั้นได้พิจารณาเห็นความจำเป็น ที่ประชาชนชาติต้องมีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นองค์ประกอบสำคัญในการบูรณะสังคมและประเทศ เพื่อพลิกฟื้นภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ สร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ เพื่อสามารถรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงต่างๆให้ทันสถานการณ์ รัฐบาลได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยขอความร่วมมือจากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ (TDRI) ในการดำเนินการค้นคว้า วิจัยเพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสม ได้มีการระดมแนวคิดเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาประเทศในระยะสั้นและระยะยาวให้ยั่งยืน ซึ่งคณะทำงานดังกล่าว ได้จัดทำเอกสารข้อเสนอเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลไทยและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ได้ระดมแนวคิดในประเทศไทยหลายสาขาที่อาสาสมัครมาร่วมทำงาน และคณะทำงานได้จัดทำเอกสารข้อเสนอเพื่อ

เสริมสร้างธรรมาภิบาลไทย เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๒ นายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้เลขาธิการคณะกรรมการราชการพลเรือน จัดทำบันทึก ข้อกำหนดเรื่องนี้เป็นวาระแห่งชาติ โดยเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ และวันที่ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๒ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยนายกรัฐมนตรีได้ลงนามในระเบียบดังกล่าวเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับประกาศทั่วไป เล่มที่ ๑๑๖ ตอนที่ ๖๓ ง เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การนำแนวคิดธรรมาภิบาลมาใช้ในประเทศไทยเมื่อครั้งแรกที่มีการอ้างถึงคำว่า “Governance” ตามความหมายที่ใช้กันในวงวิชาการนั้น คำว่า Governance ถูกใช้ในหนังสือแสดงเจตจำนงกู้เงินของประเทศไทยจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ เมื่อคราวประเทศไทยเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งภายหลังการแสดงเจตจำนงการกู้เงินในครั้งนั้นของรัฐบาลไทยนี้เอง ที่ทำให้นักวิชาการกลุ่ม ต่างๆ เริ่มหันมาสนใจ Governance ในบริบทของสังคมไทยมากขึ้น^{๕๓}

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ระบุหลักการของคำนิยาม การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีไว้ดังนี้ “การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี” เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคี ร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทาป้องกัน หรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤตภัยอันตรายที่อาจจะมีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย วัฒนธรรมบุญ และกระแสโลกยุคปัจจุบัน^{๕๔}

^{๕๓} ธีรยุทธ บุญมี, “ธรรมรัฐกับการปฏิรูปสังคมไทยในขั้น ๒”, วารสารกรมประชาสัมพันธ์, (๒๕๔๑), หน้า ๑๑.

^{๕๔} สุตจิต นิมิตรกุล, กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี ในการปกครองที่ดี (Good Governance), (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๑๔.

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้กำหนดขอบเขตความหมายของคำว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีว่า ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

๑. เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
๒. เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
๓. มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
๔. ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
๕. มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์
๖. ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
๗. มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ^{๕๕}

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาลที่ใช้ในประเทศไทย สรุปได้ว่า เป็นความพยายามของรัฐบาล ภาคประชาสังคมและนักวิชาการ มีความต้องการให้ส่วนราชการหรือองค์กรภาคเอกชน นำระบบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในสังคมไทย เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและสร้างความชอบธรรมให้กับสังคมและประเทศชาติ

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นในรูปของการปกครองตนเอง (Local Self Government) ไว้ดังนี้

ประธาน คงฤทธิศึกษากร ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง ระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้จะเกิดมีองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้นๆ องค์กรนี้ถูกจัดตั้งและควบคุมโดยรัฐบาล แต่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเองได้^{๕๖}

อุทัย หิรัญโต ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้หน่วยการปกครองระดับรองของรัฐหรือกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครอง และดำเนินการบางอย่าง เพื่อประโยชน์ของ

^{๕๕}พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖, เล่ม ๑๒๐ ตอนที่ ๑๐๐ ก ๙ ตุลาคม ๒๕๔๖, หน้า ๒.

^{๕๖}ประธาน คงฤทธิศึกษากร, การปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : พีระพัฒนา, ๒๕๒๖), หน้า ๘.

รัฐและผลประโยชน์ท้องถิ่นโดยตรง การบริหารงานท้องถิ่นจะมีองค์การปกครองที่ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งมาทั้งหมดหรือบางส่วน ทั้งนี้มีความอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมโดยวิธีการต่างๆ ตามความเหมาะสม^{๕๗}

ฮอลโลเวย์ (Holloway) ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง องค์การที่มีอาณาเขตแน่นอน มีจำนวนประชากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด มีอำนาจปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนเอง และมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกสภามาจากการเลือกตั้งของประชาชน^{๕๘}

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการปกครองส่วนท้องถิ่น สรุปได้ว่า การที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ท้องถิ่นหรือการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นบริหารงานเพื่อบริการประชาชนภายใต้กฎหมาย และอยู่ในกำกับของรัฐบาล

๒.๕ ทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

ทฤษฎีของ โนซิคและบัคชาแมม (Nozick and Buchamam) มีความเห็นว่า สังคมที่มีการให้บริการแบบผูกขาดโดยธรรมชาติเมื่อไม่สามารถกีดกันได้ ไม่สามารถแข่งขันในการบริโภคได้จะเกิดปัญหา บุคคลที่ไม่จ่ายแต่ได้รับผลประโยชน์จึงต้องบังคับเก็บภาษี รัฐบาลเกิดจากการรวมตัวกันโดยการบังคับการจับกุมและมองว่ารัฐบาลเป็นผู้ผูกขาดโดยธรรมชาติ และขยายอำนาจบังคับไปถึงการธุรกรรมส่วน Buchamam มีความเห็นว่า สังคมไม่ได้ผูกมัดโดยศีลธรรมจรรยาเพียงอย่างเดียวและไม่มีจรรยาใดๆ เลยถ้าประชาชนเห็นแก่ตัว คอยแสวงหาผลประโยชน์ก็จะเกิดปัญหา จึงต้องมีกฎหมาย (Law) และข้อตกลง (Social Contrast) จากแนวคิดของ Nozick และ Buchamam ทำให้เกิดการกำหนดบทบาทในการบริหารของรัฐจนถึงบทบาทท้องถิ่นที่จะทำให้เกิดสวัสดิภาพต่อสังคมที่ดีขึ้น ส่วนที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมคือ^{๕๙}

^{๕๗} อุทัย หิรัญโต, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓), หน้า ๔.

^{๕๘} สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยรามคำแหง, “ผลการประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจและกำกับดูแลตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยและพัฒนา : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๗), หน้า ๓ - ๙.

^{๕๙} ชูชัย สุภวงค์ และยุวดี คาคการณ์ไกล, องค์การบริหารส่วนตำบลในแนวทางประชาคม, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, ๒๕๒๔), หน้า ๓๒

๑. การเลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือเป็นกรรมการ ในคณะกรรมการบริหารในองค์กรส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นตัวแทนในการพิทักษ์รักษาประโยชน์และกำหนดทิศทางในการพัฒนา ให้สอดคล้องกับความต้องการของตนเองและชุมชน

๒. เสนอความต้องการของตนต่อผู้แทน เพื่อนำสู่การพิจารณากำหนดเป็นนโยบาย แผนงานโครงการในเรื่องต่างๆ แล้วเสนอความคิดเห็นผ่านตัวแทนของตน รวมทั้งร้องเรียนผ่านผู้บริหารของหน่วยงานที่กำกับดูแลองค์กร

๓. ร้องเรียนหรือร้องทุกข์ในกรณีที่ได้รับความสะดวกหรือจากการประกอบกิจการใดๆ ในท้องถิ่นซึ่งเป็นสิทธิของประชาชนที่จะร้องเรียนได้

๔. ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามข้อกำหนดของท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นบัญญัติขึ้น

จากบทบาทหน้าที่ของประชาชนดังกล่าว จะเห็นได้ว่าประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับประชาชน ได้เป็นที่พึ่งและเป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น สมดังเจตนารมณ์ของการปกครองส่วนท้องถิ่นในการกระจายอำนาจสู่ประชาชนอย่างแท้จริง แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเข้มแข็งได้ด้วยประชาชนในท้องถิ่นจะต้องมีการรวมตัวเป็นองค์กรต่างๆ อย่างหลากหลายความต้องการของชุมชนเพื่อให้ทุกส่วนของชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหา วิเคราะห์ปัญหา วางแผนดำเนินการและติดตามผล

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องของทฤษฎีการปกครองส่วนท้องถิ่น สรุปได้ว่า การปกครองที่รัฐมอบอำนาจให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นจัดการปกครองตนเอง และดำเนินการเพื่อประโยชน์ของรัฐและผลประโยชน์ของท้องถิ่น โดยมีการจัดตั้งองค์กรขึ้นทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นนั้นๆ และควบคุมหรือกำกับโดยรัฐบาล แต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติเป็นไปตามนโยบายขององค์กรได้

๒.๖ ความเป็นมาของการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล

๒.๖.๑ รูปแบบการปกครองท้องถิ่น แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

๑. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแบบทั่วไป มี ๓ รูปแบบ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล

๒. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแบบพิเศษ มี ๒ รูปแบบ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้จัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล^{๖๐} ตามมาตรา ๔๐ สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท หรือตามเกณฑ์รายได้เฉลี่ยในวรรคสองอาจจัดตั้งกันเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทยในราชกิจจานุเบกษา ในประกาศนั้นให้ระบุชื่อและเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย

การเปลี่ยนแปลงเกณฑ์รายได้เฉลี่ยของสภาตำบลตามวรรคหนึ่ง ให้ทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทยและให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตามมาตรา ๔๑ สภาตำบลที่ได้จัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา ๔๐ ให้พ้นจากสภาพแห่งสภาตำบลนับแต่วันที่ได้ประกาศจัดตั้งขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นต้นไป

บรรดางบประมาณ ทรัพย์สิน สิทธิ สิทธิเรียกร้อง หนี้ และเจ้าหน้าที่ของสภาตำบลตามวรรคหนึ่งให้โอนไปเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล บทบัญญัติตามมาตรา ๔๑ ทวิ สภาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลอาจรวมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกันได้ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้น โดยให้นำมาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๑ มาบังคับใช้โดยอนุโลม

สภาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลอาจรวมกับหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีเขตติดต่อกันภายในอำเภอเดียวกันได้ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้น โดยทำประกาศกระทรวงมหาดไทยและให้กำหนดเขตใหม่ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นไว้ในประกาศกระทรวงมหาดไทยด้วยตามมาตรา ๔๑ ตริ นำมาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒ วรรคสองและวรรคสามมาบังคับใช้กับการรวมตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา ๔๓ และ องค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งบัญญัติตามมาตรา ๔๔

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละสองคน^{๖๑} ซึ่งเลือกจากราษฎรผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นบัญญัติตามมาตรา ๔๕

^{๖๐} สำนักพัฒนาระบบรูปแบบและโครงสร้าง (สพร.), รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น, (ม.ป.ท., ๒๕๕๐), หน้า ๖๙.

^{๖๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๒.

ในกรณีเขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงหนึ่งหมู่บ้าน ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหกคน และในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงสองหมู่บ้าน ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่บ้านละสามคน

หลักเกณฑ์และวิธีการสมัครรับเลือกตั้งและการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วน และอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีกำหนดคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง

๒.๖.๒ นายองค์การบริหารส่วนตำบล

ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีนายองค์การบริหารส่วนตำบลหนึ่งคนมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี และนายองค์การบริหารส่วนตำบลอาจแต่งตั้งรองนายองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ใช่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการได้ไม่เกินสองคน และอาจแต่งตั้งเลขานุการซึ่งไม่ใช่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้^{๖๒}

นายองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

(๒) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

(๓) แต่งตั้งและถอดถอนรองนายองค์การบริหารส่วนตำบลและเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

(๔) วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

(๕) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น^{๖๓}

ให้นายองค์การบริหารส่วนตำบลควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมาย และเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล อำนาจหน้าที่ในการสั่งหรือปฏิบัติราชการของรองนายก

^{๖๒} สำนักพัฒนาระบบรูปแบบและโครงสร้าง (สพร.), รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, (ม.ป.ท., ๒๕๕๐), หน้า, ๗๗.

^{๖๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๘.

องค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย และในกรณีที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามลำดับที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งไว้เป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้รักษาราชการแทน^{๖๔}

ในกรณีที่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ หรือคำสั่งใด แต่งตั้งให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นกรรมการหรือให้มีอำนาจหน้าที่อย่างใด ให้ผู้รักษาราชการแทนทำหน้าที่กรรมการหรือมีอำนาจเช่นเดียวกันกับนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในระหว่างรักษาราชการแทนด้วย อำนาจหน้าที่ในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ หรือการปฏิบัติราชการที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ หรือคำสั่งใดหรือมติของรัฐมนตรีในเรื่องใดถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของรัฐมนตรีในเรื่องนั้น ไม่ได้กำหนดในเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบลอาจมอบอำนาจโดยทำเป็นหนังสือให้รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนนายกองค์การบริหารส่วนตำบลก็ได้ แต่ถ้ามอบให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หรือรองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติราชการแทน ให้ทำเป็นคำสั่งประกาศให้ประชาชนทราบ^{๖๕}

๒.๖.๓ อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล^{๖๖}

องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้าน เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งบัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๖๖

ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย ตามมาตรา ๖๗ องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

- (๑) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
- (๒) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- (๓) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- (๔) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

^{๖๔} สำนักพัฒนาระบบรูปแบบและโครงสร้าง (สพร.), รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น, (ม.ป.ท., ๒๕๕๐), หน้า ๗๙.

^{๖๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๙.

^{๖๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๒.

- (๕) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- (๖) ส่งเสริมการพัฒนาสตรีเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ
- (๗) ค้ำครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (๘) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของ

ท้องถิ่น

(๙) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายตามมาตรา ๖๘ องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

- (๑) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
- (๒) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- (๓) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- (๔) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
- (๕) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
- (๖) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- (๗) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- (๘) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- (๙) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (๑๐) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- (๑๑) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- (๑๒) การท่องเที่ยว
- (๑๓) การผังเมือง

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๖๖ มาตรา ๖๗ และมาตรา ๖๘ นั้น ไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การหรือหน่วยงานของรัฐในอันที่จะดำเนินกิจการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในตำบล แต่ต้องแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบล่วงหน้าตามสมควรในกรณีนี้หากองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจการดังกล่าวให้กระทรวง ทบวง กรมหรือองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ นำความเห็นขององค์การบริหารส่วนตำบลไปประกอบการพิจารณาดำเนินกิจการนั้นด้วย^{๖๗}

^{๖๗} สำนักพัฒนาระบบรูปแบบและโครงสร้าง (สพร.), รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น, (ม.ป.ท., ๒๕๕๐), หน้า ๘๓.

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีสิทธิได้รับทราบข้อมูลและข่าวสารจากทางราชการในเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจการของทางราชการในตำบล เว้นแต่ข้อมูลหรือข่าวสารที่ทางราชการถือว่าเป็นความลับเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ บัญญัติไว้ในมาตรา ๗๐ และ มาตรา ๗๑ องค์การบริหารส่วนตำบลอาจออกข้อบังคับตำบลเพื่อใช้บังคับในตำบลได้เท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายหรืออำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการนี้จะกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บและกำหนดโทษปรับผู้ฝ่าฝืนด้วยก็ได้แต่มิให้กำหนดโทษปรับเกินห้าร้อยบาท^{๖๘}

ร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลจะเสนอก็กได้แต่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือราษฎรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ตามกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าชื่อให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่น^{๖๙}

เมื่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายอำเภอให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลตามวรรคหนึ่งของมาตรา ๗๑ แล้วให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลลงชื่อและประกาศเป็นข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป^{๗๐}

ในกรณีที่นายอำเภอไม่เห็นชอบด้วยกับร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลใดให้ส่งคืนสภาองค์การบริหารส่วนตำบลภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่นายอำเภอได้รับร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าว เพื่อให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณา ทบทวนร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นใหม่ หากนายอำเภอไม่ส่งร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลคืนสภาองค์การบริหารส่วนตำบลภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่นายอำเภอได้รับร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าวให้ถือว่านายอำเภอเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น^{๗๑}

เมื่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาทบทวนร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา ๗๑ วรรคสี่แล้ว มีมติยืนยันตามร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลลงชื่อและประกาศเป็นข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลได้โดยไม่ต้องขอความเห็นชอบจากนายอำเภอ แต่ถ้าสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ยืนยันภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลคืนจาก

^{๖๘} สำนักพัฒนาระบบรูปแบบและโครงสร้าง (สพร.), รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, (ม.ป.ท., ๒๕๕๐), หน้า, ๘๔.

^{๖๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๔.

^{๗๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๔.

^{๗๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๔.

นายอำเภอ หรือยื่นยันด้วยคะแนนเสียงน้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ให้ร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นเป็นอันตกไป^{๗๒}

การบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น เพื่อประโยชน์แก่กิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลอาจขอให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ไปดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการชั่วคราวได้โดยไม่ขาดจากต้นสังกัดเดิม ทั้งนี้ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตได้ตามความจำเป็น และในกรณีที่เป็นข้าราชการซึ่งไม่อยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ให้กระทรวงมหาดไทยทำความตกลงกับหน่วยงานต้นสังกัดก่อนแต่งตั้งซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา ๗๒ และมาตรา ๗๓ บัญญัติว่า องค์การบริหารส่วนตำบลอาจทำกิจการนอกเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหรือร่วมกับสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่น เพื่อกระทำกิจการร่วมกันได้ ทั้งนี้เมื่อได้รับความยินยอมจากสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และกิจการนั้นเป็นกิจการที่จำเป็นต้องทำและเป็นการเกี่ยวเนื่องกับกิจการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน^{๗๓}

๒.๖.๔ รายได้และรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล^{๗๔}

ตามมาตรา ๗๔ ภาษีบำรุงท้องที่ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้ายอากรการฆ่าสัตว์ และค่าธรรมเนียมรวมถึงผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์ ทั้งนี้ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดเมื่อได้มีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นแล้วให้เป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

ในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่และภาษีโรงเรือนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบลตามวรรคหนึ่ง ให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับอำนาจและหน้าที่ของนายกเทศมนตรีตามกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่และกฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดิน เว้นแต่จะมีกฎหมายไว้เป็นอย่างอื่น ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลอาจมอบอำนาจและหน้าที่ดังกล่าวให้หน่วยงานอื่นของรัฐดำเนินการแทนก็ได้ และให้หักค่าใช้จ่ายได้ตามกำหนดในมาตรา ๘๑

^{๗๒} สำนักพัฒนาระบบรูปแบบและโครงสร้าง (สพร.), รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น, (ม.ป.ท., ๒๕๕๐), หน้า ๘๔.

^{๗๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๕

^{๗๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๕

ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อนที่จัดเก็บได้ในจังหวัดใดให้จัดสรรให้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการนั้น บัญญัติไว้ตามมาตรา ๗๕

มาตรา ๗๖ องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจออกข้อบังคับตำบลเพื่อเก็บภาษีอากรและค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นไม่เกินร้อยละสิบของภาษีอากรและค่าธรรมเนียมประเภทใด ประเภทหนึ่งหรือทุกประเภท ดังต่อไปนี้^{๗๕}

(๑) ภาษีธุรกิจเฉพาะตามประมวลรัษฎากรซึ่งสถานประกอบการตั้งอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล

(๒) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุราตามกฎหมายว่าด้วยสุราซึ่งร้านขายสุราตั้งอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล

(๓) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตในการเล่นการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนันซึ่งสถานที่เล่นการพนันอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล การเสียภาษีอากรและค่าธรรมเนียมตามมาตรานี้เศษของหนึ่งบาทให้ปัดทิ้งภาษีอากรและค่าธรรมเนียมตามมาตรานี้ให้ถือเป็นภาษีอากรและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

รายได้จากค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล เงินอากรประทานบัตรใบอนุญาตและอาชญาบัตรตามกฎหมายว่าด้วยการประมง ค่าภาคหลวง และค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้และค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดินที่เก็บในองค์การบริหารส่วนตำบลใด ให้เป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น มาตรา ๗๗^{๗๖}

ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่ และค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม ทั้งนี้ในองค์การบริหารส่วนตำบลใด เมื่อได้มีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นแล้ว ให้จัดสรรให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ตามมาตรา ๗๘^{๗๗}

เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติในองค์การบริหารส่วนตำบลใด ให้แบ่งให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ตามมาตรา ๗๙^{๗๘}

^{๗๕} สำนักพัฒนาระบบ รูปแบบและโครงสร้าง (สพร.), รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, (ม.ป.ท., ๒๕๕๐), หน้า ๘๕

^{๗๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๖.

^{๗๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๖.

^{๗๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๖.

มาตรา ๘๐ องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจออกข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยให้กำหนดเป็นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มเพิ่มขึ้นจากอัตราที่เรียกเก็บตามประมวลรัษฎากรดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ประมวลรัษฎากรเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละศูนย์ให้ องค์การบริหารส่วนตำบลเก็บในอัตราร้อยละศูนย์

(๒) ในกรณีที่ประมวลรัษฎากรเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราอื่น ให้องค์การบริหารส่วนตำบลเก็บหนึ่งในเก้าของอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มที่เรียกเก็บตามประมวลรัษฎากร ภาษีมูลค่าเพิ่มที่เก็บเพิ่มขึ้นตามมาตรานี้ให้ถือเป็นภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากร^{๗๘}

มาตรา ๘๑ องค์การบริหารส่วนตำบลจะมอบให้กระทรวง ทบวง กรม ซึ่งมีหน้าที่จัดเก็บภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียม เรียกเก็บภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมเพื่อองค์การบริหารส่วนตำบลก็ได้ ในกรณีเช่นนี้เมื่อได้หักค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดในกฎกระทรวงแล้ว ให้กระทรวง ทบวง กรมนั้นส่งมอบให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีรายได้ดังต่อไปนี้

- (๑) รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (๒) รายได้จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (๓) รายได้จากกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (๔) ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ ตามที่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
- (๕) เงินและทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้
- (๖) รายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้
- (๗) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
- (๘) รายได้อื่นตามที่จะมีกฎหมายกำหนดให้เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล^{๗๙}

ตามมาตรา ๘๓ องค์การบริหารส่วนตำบลอาจกู้เงินจากกระทรวง ทบวง กรม องค์การ หรือนิติบุคคลต่าง ๆ ได้เมื่อได้รับอนุญาตจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบลการกู้ให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย และรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา ๘๔ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีโดยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกาตามประมวลรัษฎากร^{๘๐}

^{๗๘} สำนักพัฒนาระบบรูปแบบและโครงสร้าง (สพร.), รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น, (ม.ป.ท., ๒๕๕๐), หน้า ๘๖.

^{๗๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๗.

^{๘๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๗.

องค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีรายจ่าย ดังต่อไปนี้

(๑) เงินเดือน

(๒) ค่าจ้าง

(๓) เงินค่าตอบแทนอื่น ๆ

(๔) ค่าใช้สอย

(๕) ค่าวัสดุ

(๖) ค่าครุภัณฑ์

(๗) ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้าง และทรัพย์สินอื่น ๆ

(๘) ค่าสาธารณูปโภค

(๙) เงินอุดหนุนหน่วยงานอื่น

(๑๐) รายจ่ายอื่นใดตามข้อผูกพัน หรือตามที่มีกฎหมายหรือระเบียบของ
กระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้^{๔๒}

มาตรา ๘๖ เงินค่าตอบแทนประธานกรรมการบริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหาร
ส่วนตำบล เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหาร และเลขานุการ

๒.๖.๕ การกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบล^{๔๓}

ให้นายอำเภอมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้
เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของทางราชการ และในการปฏิบัติกรตามอำนาจ
หน้าที่ของนายอำเภอตามวรรคหนึ่ง ให้นายอำเภอมีอำนาจเรียกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วน
ตำบล นายกององค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการนายก
องค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานส่วนตำบล และลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลมาชี้แจง
หรือสอบสวนตลอดจนเรียกรายงานและเอกสารใดๆ จากองค์การบริหารส่วนตำบลมาตรวจสอบ
ได้ และนายอำเภอเห็นว่านายกององค์การบริหารส่วนตำบลผู้ใดปฏิบัติกรในทางที่อาจเป็นการ
เสียหายแก่องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเสียหายแก่ราชการ และนายอำเภอได้ชี้แจงแนะนำ
ตักเตือนแล้วไม่ปฏิบัติตามในกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นเร่งด่วนที่จะรอช้ามิได้ให้นายอำเภอมี
อำนาจออกคำสั่งระงับการปฏิบัติราชการของนายกององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ตามที่
เห็นสมควร แล้วรีบรายงานผู้ว่าราชการจังหวัดทราบภายในสิบห้าวันเพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัด
วินิจฉัยสั่งการตามที่เห็นสมควรโดยเร็ว การกระทำของนายกององค์การบริหารส่วนตำบลที่ฝ่าฝืน

^{๔๒} สำนักพัฒนาระบบรูปแบบและโครงสร้าง (สพร.), รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น, (ม.ป.ท., ๒๕๕๐), หน้า ๘๗.

^{๔๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙๐.

คำสั่งของนายอำเภอหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณี ไม่มีผลผูกพันองค์การบริหารส่วนตำบล^{๔๔}

เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม นายอำเภอจะรายงานเสนอความเห็นต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลก็ได้ เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่งหรือกรณีอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและให้แสดงเหตุผลไว้ในคำสั่งด้วย และเมื่อมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือถือว่ามี การยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัตินี้ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นใหม่ภายในสี่สิบห้าวัน^{๔๕}

หากปรากฏว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ ให้นายอำเภอดำเนินการสอบสวนโดยเร็ว ในกรณีที่ผลการสอบสวนปรากฏว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีพฤติการณ์ตามวรรคหนึ่งจริง ให้นายอำเภอเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่ง ทั้งนี้ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมด้วยก็ได้ คำสั่งผู้ว่าราชการจังหวัดถือเป็นที่สุด^{๔๖}

จากการศึกษาความเป็นมาของการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล สรุปได้ว่า เป็นการกระจายอำนาจของรัฐบาลมายังท้องถิ่นโดยมีพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นเครื่องมือการบริหารงานให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการควบคุมกำกับดูแลการบริหารงานเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชน

^{๔๔} สำนักพัฒนาระบบรูปแบบและโครงสร้าง (สพร.), รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น, (ม.ป.ท., ๒๕๕๐), หน้า ๙๐.

^{๔๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙๑.

^{๔๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙๑.

๒.๗ การบริหารงานองค์การส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอชาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร

ตำบลปางมะค่า เดิมตั้งอยู่กับเขตการปกครองตำบลบ่อถ้ำ อำเภอชาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร มีความเป็นมา เริ่มจากบริษัทปางบุญหลง จำกัด และบริษัทป่าไม้จังหวัด นครสวรรค์ จำกัด ได้รับสัมปทานการทำไม้จากทางราชการโดยได้ชักลากไม้มารวมไว้ที่ใต้ต้น มะค่าใหญ่ต้นหนึ่งซึ่งในปัจจุบันอยู่ในบริเวณวัดปางมะค่า ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ บิดามารดาของ นายอำนวย เสือสิงห์ ได้อาศัยเส้นทางชักลากไม้ด้วยการเดินเท้ามาตัดยางในบริเวณนี้และ ได้มาตั้งถิ่นฐานเป็นครอบครัวแรก และมีหลายครอบครัวได้ติดตามมาอยู่ในบริเวณนี้ด้วย เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ ได้แยกการปกครองเป็นตำบลปางมะค่า มีจำนวน ๙ หมู่บ้าน ตามประกาศแบ่งเขตการปกครองของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย โดยมีนายอำนวย เสือสิงห์ เป็นกำนันตำบลปางมะค่าคนแรก ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ปี ๒๕๒๑ - ๒๕๓๒, นาย สุรสิทธิ์ วงศ์วิทยานันท์ ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ปี ๒๕๓๒ - ๒๕๔๙ และได้แยกหมู่บ้านออกอีก ๑๕ หมู่บ้านรวมเป็น ๒๔ หมู่บ้าน, นางโชติมา วงศ์วิทยานันท์ ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๔, นายศิริ วงศ์วิทยานันท์ ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ - ปัจจุบัน ตำบลปางมะค่า เป็นตำบลหนึ่งใน ๑๑ ตำบล ๒ เทศบาลของอำเภอชาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร อยู่ห่าง จากที่ว่าการอำเภอ ระยะทาง ๔๕ กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	จดตำบลหินดาดและตำบลปางตาไว อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร
ทิศใต้	จดแม่น้ำแม่वंก ตำบลวังชาน ตำบลแม่เลย์ และตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์
ทิศตะวันออก	จดตำบลบ่อถ้ำ ตำบลวังชะพลู และตำบลวังหามแห อำเภอชาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร
ทิศตะวันตก	จดอุทยานแห่งชาติแม่वंก จังหวัดกำแพงเพชร และอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

องค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า เดิมมีฐานะเป็นสภาตำบลตามพระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และได้รับการยกฐานะจากสภาตำบล จัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อ ๒ มีนาคม ๒๕๓๘ ที่ทำการตั้งอยู่ เลขที่ ๗๕ หมู่ที่ ๗ ตำบลปางมะค่า อำเภอชาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ตำบลปางมะค่า มีเนื้อที่ประมาณ ๖๕๐ ตารางกิโลเมตร (๔๐๖,๒๕๐ ไร่) เป็นพื้นที่การเกษตรประมาณ ๓๑๖.๘๙ ตารางกิโลเมตร (๑๙๘,๐๕๖.๒๕ ไร่) เป็นพื้นที่ป่าไม้ประมาณ ๑๑๓.๑๗ ตารางกิโลเมตร (๗๐,๕๕๖.๒๕ ไร่) เป็น

พื้นที่อยู่อาศัยประมาณ ๑๘๕.๕๔ ตารางกิโลเมตร (๑๑๕,๙๐๖.๒๕ ไร่) และเป็นพื้นที่ไม่ได้ทำประโยชน์ประมาณ ๓๔.๔๙ ตารางกิโลเมตร (๒๑,๕๕๖.๒๕ ไร่)

ลักษณะภูมิประเทศ

ตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร กับตำบลแม่เลี้ยง และตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์ มีแม่น้ำแม่วงก์ไหลผ่านและกั้นพรมแดนเป็นระยะทาง ๓๒ กิโลเมตร สภาพพื้นที่ของตำบลปางมะค่า ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ดอนและภูเขาและมีความลาดชันประมาณ ๗๐ % และเป็นที่ลาดลุ่มประมาณ ๓๐ % ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่มันสำปะหลัง ไร่อ้อย ไร่ข้าวโพด ทำนา ไร่ยอคาลิปัตส เป็นต้น

ด้านการปกครอง

ตำบลปางมะค่า แบ่งเขตการปกครองเป็น ๒๔ หมู่บ้าน ประกอบด้วยสถานีตำรวจภูธรมีเขตอำนาจการสอบสวนคดีอาญา ๑ แห่ง, สถานีอนามัย ๔ แห่ง, โรงเรียน ๑๖ แห่ง, ที่ทำการป่าไม้ ๒ แห่ง, วัด/สำนักสงฆ์ ๒๙ แห่ง มีประชากร จำนวน ๑๗,๗๑๘ คน เป็นชาย ๘,๙๖๕ คน และเป็นหญิง ๘,๗๕๓ คน ความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ย ๒๘ คน/ ๑ ตารางกิโลเมตร

๒.๗.๑ ส่วนงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า

ประกอบด้วยหน่วยงานหลัก ๔ ส่วน ดังนี้

๑. สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับราชการทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบล และราชการที่มิได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการใดในองค์การบริหารส่วนตำบล งานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย รวมทั้งกำกับและเร่งรัดการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามนโยบาย แนวทางและแผนการปฏิบัติราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า แบ่งส่วนราชการภายในออกเป็น ๔ ฝ่าย คือ

- ๑) ฝ่ายบริหารงานทั่วไป
- ๒) ฝ่ายนโยบายและแผน
- ๓) ฝ่ายกฎหมายและคดี
- ๔) ฝ่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๒. ส่วนการคลัง มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับลักษณะงานที่ปฏิบัติด้านการกำหนดนโยบาย วางแผน ควบคุม มอบหมายงาน ตรวจสอบ ประเมินผลและรับผิดชอบการปฏิบัติงานทางด้านการบริหารงานการคลังหลายด้าน เช่น งานการคลัง งานการเงินและบัญชี งานการจัดเก็บรายได้งานรวบรวมข้อมูลสถิติและวิเคราะห์งบประมาณ งานพัสดุ งานธุรการ

งานการจัดการเงินกู้ งานจัดระดับงาน งานบริหารงานบุคคล งานตรวจสอบเกี่ยวกับการเบิกจ่าย ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเสนอแนะและให้คำปรึกษาและนำการทำความเข้าใจและสรุปรายงาน ดำเนินการเกี่ยวกับการอนุญาตที่เป็นอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานการคลัง เก็บรักษาทรัพย์สินที่มีค่าขององค์การบริหารส่วนตำบล และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบล ปางมะค่า ได้แบ่งส่วนราชการภายในส่วนการคลังออกเป็น ๕ ฝ่าย คือ

- ๑) ฝ่ายการเงิน
- ๒) ฝ่ายการบัญชี
- ๓) ฝ่ายพัฒนาและการจัดเก็บรายได้
- ๔) ฝ่ายทะเบียนทรัพย์สินและพัสดุ
- ๕) ฝ่ายตรวจอนุมัติฎีกาและควบคุมงบประมาณ

๓. ส่วนโยธา มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับลักษณะงานทางช่างต่างๆ ซึ่งมีลักษณะงานที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการวางโครงการ การรวบรวมและสำรวจวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อใช้ในงานออกแบบ วางผังหลัก ออกแบบสถาปัตยกรรม ครุภัณฑ์ และออกแบบคำนวณด้านวิศวกรรมต่าง ๆ การควบคุมงานก่อสร้างและซ่อมแซม บำรุง รักษาและติดตามผลวิสัยงานทางสถาปัตยกรรมและวิศวกรรม งานควบคุมการเขียนแบบ ระบุรายการก่อสร้าง งานการประมาณราคาตรวจรับงานงวดเพื่อเบิกจ่ายเงิน งานให้บริการตรวจสอบแบบรูปและรายการ ตลอดจนงานที่ปรึกษาในงานออกแบบและก่อสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล และงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ได้แบ่งส่วนราชการภายในส่วนโยธาออกเป็น ๔ ฝ่าย คือ

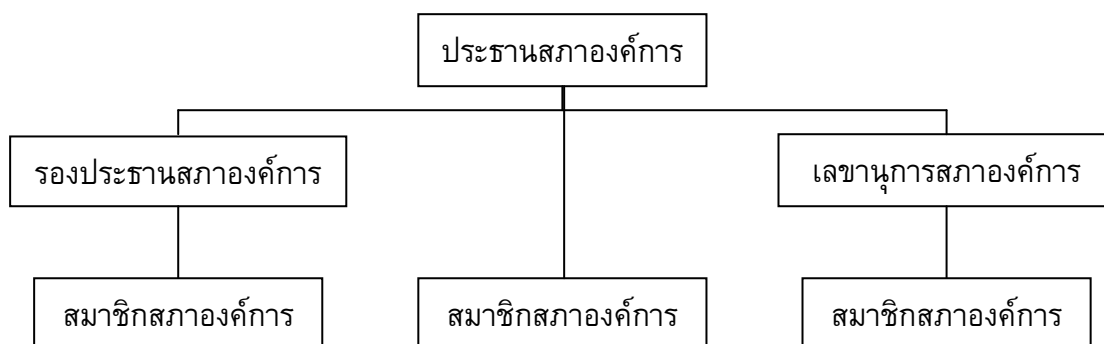
- ๑) ฝ่ายก่อสร้าง
- ๒) ฝ่ายออกแบบและควบคุมอาคาร
- ๓) ฝ่ายประสานสาธารณูปโภค
- ๔) ฝ่ายผังเมือง

๔. ส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านการศึกษา งานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก งานปรับปรุงมาตรฐานการศึกษา งานแนะแนวการศึกษาและอาชีพ งานบริการและส่งเสริมการศึกษา งานจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลสถิติทางการศึกษา งานวางแผนการศึกษา งานวิจัยทางการศึกษา งานส่งเสริมและเผยแพร่การศึกษา งานด้านศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณี งานกีฬาและนันทนาการ และงานอื่นที่เกี่ยวข้อง องค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ได้แบ่งส่วนราชการภายในส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ออกเป็น ๒ ฝ่าย คือ

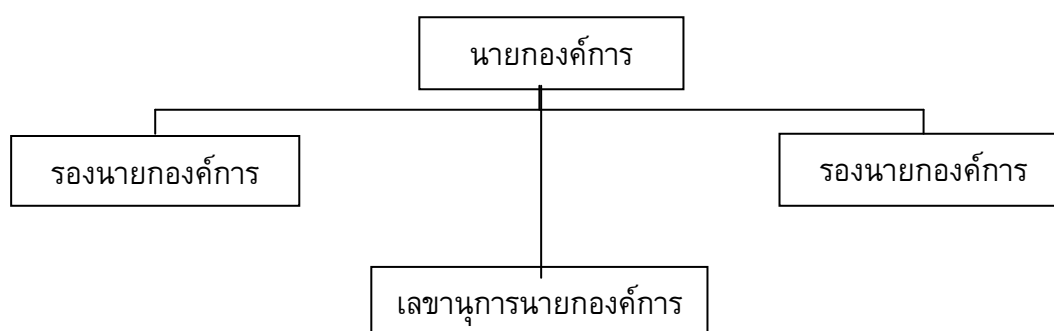
- ๑) ฝ่ายบริหารงานการศึกษา
- ๒) ฝ่ายส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

๒.๗.๒ โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า
อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกำแพงเพชร

ฝ่ายนิติบัญญัติ

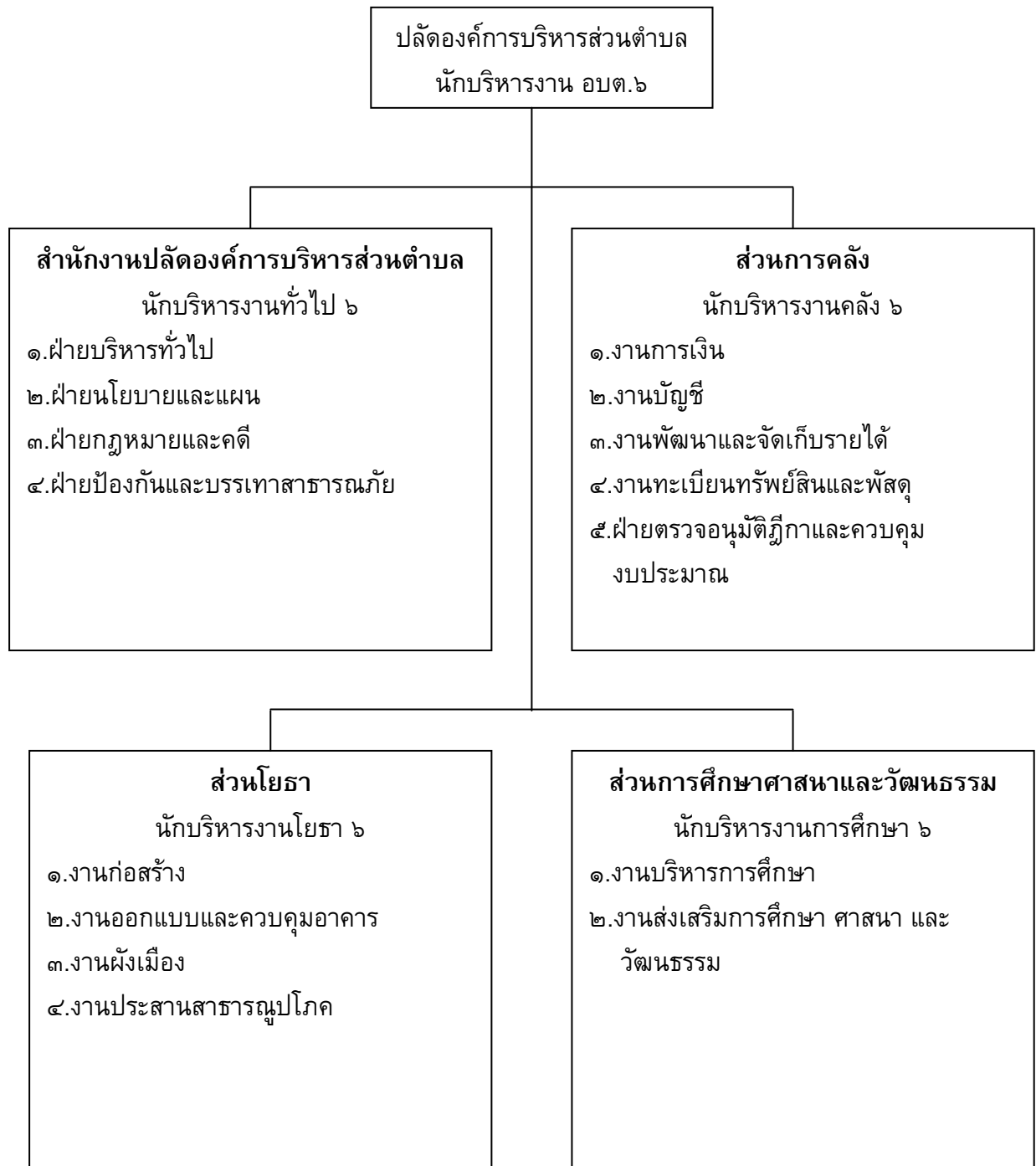

ฝ่ายบริหาร

แผนภูมิ ๒.๑ โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า

๒.๗.๓ โครงสร้างส่วนราชการองค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า
อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร

๒.๘ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๘.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารพบว่า มีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

อารยา กอบความดี ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารวัดตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาวัดสามพรานจังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบและกลไกการบริหารวัดแต่ละแห่ง สามารถประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาล เพื่อการบริหารวัดได้อย่างเหมาะสมโดยใช้หลักธรรมวินัยนำหน้า ใช้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นต้นแบบ หากมีปัญหาการจัดการทางสังคม เศรษฐกิจ ก็ประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาล เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาได้อย่างกลมกลืน ผลการวิจัยการบริหาร วัดสามพรานตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า ทุกมิติของการบริหารกิจการของวัดสามพราน สามารถกำหนดเทคนิค สารสำคัญของการใช้หลักธรรมาภิบาล แต่ละหัวข้อได้อย่างชัดเจน ส่วนแนวทางวิธีการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารวัด โดยทั่วไปนั้น การวิจัยพบว่าควรมีขั้นตอน ดำเนินการ ๔ ขั้นตอน คือ ๑) การศึกษาวิเคราะห์ ปัจจัยแวดล้อมพื้นฐานของวัดด้านชุมชน ด้านสังคม ด้านบุคคล ด้านวัฒนธรรม และการจัดการของวัด ๒) การวิเคราะห์รูปแบบการบริหารวัดตามหลักธรรมาภิบาล ๓) ออกแบบระบบการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาล และ ๔) การดำเนินการตามที่กำหนดไว้ให้ครบทุกด้าน และดำเนินการทุกขั้นตอน คือ การอบรมความรู้ด้านธรรมาภิบาล การจัดทำระบบการบริหารด้วยการจัดทำคู่มือธรรมาภิบาล มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้และการยอมรับรูปแบบการบริหาร แล้วมีการติดตามประเมินผล อย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ ก็จะทำให้วัดมีรูปแบบการบริหารวัดด้วยหลักธรรมาภิบาลที่ชัดเจน เป็นระบบและเป็นรูปธรรมชัดเจน^{๔๗}

นิรันท์ นาคบุรี ร้อยตำรวจเอก ศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนะของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีต่อการบริหารงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติตามหลักธรรมาภิบาล ๔” สรุปการบริหารไว้ว่า เครื่องมือที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จหรือล้มเหลว ความมีประสิทธิภาพหรือไร้ประสิทธิภาพขององค์กร เรียกว่า “การบริหารงาน” ซึ่งเป็นการวางแผนงานในการทำงานร่วมกันของบุคลากรในด้านต่างๆ และการใช้ทรัพยากรต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม โดยทั่วไปการบริหารงานมักจะมีลักษณะที่เป็นขั้นเป็นตอนในการปฏิบัติงานซึ่งเป็นวิธีการทาง

^{๔๗} อารยา กอบความดี , “การบริหารวัดตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาวัดสามพราน จังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

วิทยาศาสตร์อีกรูปแบบหนึ่ง ในการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องกำหนดลำดับขั้นตอนและกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่เอาไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้ได้มาซึ่งประสิทธิผลสูงสุด^{๘๘}

พระครูปลัดทรงศักดิ์ กนฺตวิโร (บารุงราษฎร์) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนต่อการบริหารวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร” ได้สรุปการบริหารหมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรบริหาร มาประกอบเป็นกระบวนการบริหาร ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยปัจจัยหลัก คือ เงิน บุคคล วัสดุ สิ่งของ และวิธีการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย^{๘๙}

สุพิน บุรณบุรุษธรรม ศึกษาวิจัยเรื่อง “ระบบการบริหารและการวัดผลการดำเนินงานขององค์กรวิชาชีพด้านกฎหมายและบัญชี” ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารองค์กรกฎหมายด้านวิชาชีพกฎหมายและบัญชี ผู้ประกอบวิชาชีพ ไม่ว่าจะเป็น ทนายความ นักบัญชี ผู้สอบบัญชี ผู้ให้คำปรึกษาด้านกฎหมายและบัญชี ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องและมีผลโดยตรงต่อองค์กรวิชาชีพด้านกฎหมายและบัญชี โดยการสำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบวิชาชีพต่อระบบการบริหารและวัดผลการดำเนินงานที่ควรจะเป็น ซึ่งพบว่าผู้ประกอบวิชาชีพทั้งด้านกฎหมายและบัญชีมีทัศนคติว่า เรื่องจริยธรรมและมารยาทวิชาชีพเป็นเรื่องสำคัญต่อการบริหารและการวัดผลการดำเนินงานขององค์กรแม้ว่าองค์กรจะต้องแข่งขันเชิงธุรกิจก็ตาม โดยที่จะต้องผสมผสานกับหลักการบริหารธุรกิจด้านอื่นๆ ด้วย ไม่ว่าจะเป็นด้านการเงิน ด้านคุณภาพ ด้านลูกค้า ผลการวิจัยนี้จึงได้นำทั้งหลักจริยธรรมวิชาชีพผสมผสานกับหลักบริหารธุรกิจ ตามทัศนคติของผู้ประกอบวิชาชีพในการออกแบบจำลองระบบการบริหารและการวัดผลการดำเนิน เพื่อนำแบบจำลองนี้ประยุกต์ใช้กับองค์กรวิชาชีพด้านกฎหมายและบัญชี หรือเพื่อนำไปพัฒนาต่อในอนาคตด้วย^{๙๐}

ณัฐจักร กลิ่นเกสร ศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้ศูนย์รวมการติดต่อสื่อสารเพื่อการบริหารความสัมพันธ์ลูกค้าในธุรกิจโทรคมนาคมไร้สาย” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารความสัมพันธ์ลูกค้า เป็นกลยุทธ์การบริหารที่มีความเหมาะสมและจำเป็นสำหรับผู้ให้บริการ

^{๘๘} นิธินันท์ นาคบุรี ,ร.ต.อ., “ทัศนะของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีต่อการบริหารงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติตามหลักขรรษาธรรม ๔”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๑๙.

^{๘๙} พระครูปลัดทรงศักดิ์ กนฺตวิโร (บารุงราษฎร์) , “ความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนต่อการบริหารวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๑๕.

^{๙๐} สุพิน บุรณบุรุษธรรม, “ระบบการบริหารและการวัดผลการดำเนินงานขององค์กรวิชาชีพด้านกฎหมายและบัญชี”, *วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต*, (วิทยาลัยนวัตกรรมการอุดมศึกษา : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๖), บทคัดย่อ.

โทรคมนาคม ที่ต้องเผชิญสภาวะการแข่งขันในตลาดโทรคมนาคมที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ผู้ให้บริการที่สามารถเข้าถึงความต้องการของผู้บริโภคอย่างลึกซึ้ง ก็จะสามารถจูงใจลูกค้าได้^{๙๑}

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหาร สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ผู้บริหารต้องใช้หลักการบริหารตามหลักวิชาการ รวมทั้งการใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ควบคู่ไปกับหลักความรับผิดชอบและจริยธรรมของผู้บริหาร นำพาองค์กรสู่ความสำเร็จภายใต้วัฒนธรรมองค์กรที่มีอยู่

๒.๘.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล พบว่ามีผู้ศึกษาไว้ ดังนี้

พระมหาพุทธีวงศ์ หนูจัญญ (สุวรรณรัตน์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานของวัดตามหลักธรรมาภิบาล : ศึกษากรณีวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” ผลจากการวิจัยพบว่า

๑.หลักธรรมาภิบาลเป็นรูปแบบการบริหารจัดการที่ดี อันมีแนวคิดมาจากสังคมตะวันตก เป็นแนวคิดการบริหารจัดการองค์กรอันก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เพราะเป็นหลักของการบริหารจัดการที่ใช้ระบบคุณธรรมนำหน้า หลักธรรมาภิบาลนี้เมื่อได้ศึกษาเทียบเคียงตามหลักพระพุทธศาสนาจะเห็นว่าตรงกับหลักทศพิธราชธรรม ที่พระพุทธองค์ได้ทรงสอนให้ผู้ปกครองบ้านเมืองได้ใช้ในการจัดการปกครอง ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นหลักธรรมาภิบาลในเชิงพุทธ

๒.คณะสงฆ์ไทยได้บริหารองค์การคณะสงฆ์ ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล ทั้ง ๖ ประการ อันได้แก่ (๑) หลักนิติธรรม คณะสงฆ์ได้ยึดหลักพระธรรมวินัย และพ.ร.บ.คณะสงฆ์เป็นหลักในการปกครองคณะสงฆ์ (๒) หลักคุณธรรม คณะสงฆ์ได้มีการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในหมู่พระภิกษุสามเณร ตลอดถึงประชาชนโดยทั่วไปในรูปแบบต่าง ๆ เช่น จัดการศึกษาพระปริยัติธรรมจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรม ให้การสนับสนุนโรงเรียนวิถีพุทธ เป็นต้น (๓) ความโปร่งใส คณะสงฆ์ได้มีกฎระเบียบที่รัดกุมเกี่ยวกับการดูแลศาสนสมบัติกลางและศาสนสมบัติของวัดตามกฎระเบียบของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติอย่างเคร่งครัด (๔) หลักการมีส่วนร่วม คณะสงฆ์ได้จัดรูปแบบการปกครองแบบมีส่วนร่วมเพื่อเปิดโอกาสให้พระภิกษุที่มีความรู้ความสามารถเข้าดำรงตำแหน่งเป็นผู้ปกครองในระดับต่างๆ (๕) หลักความ

^{๙๑} ญัฐจักร กลิ่นเกสร, “การใช้ศูนย์รวมการติดต่อสื่อสารเพื่อการบริหารความสัมพันธ์ลูกค้าในธุรกิจโทรคมนาคมไร้สาย”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, (วิทยาลัยนวัตกรรมการอุดมศึกษา : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕), บทคัดย่อ.

รับผิดชอบ งานเผยแผ่พระพุทธศาสนาอันเป็นภารกิจหลักของคณะสงฆ์ที่จะต้องดำเนินการให้เกิดเป็นรูปธรรม และ (๖) หลักความคุ้มค่า คณะสงฆ์ได้มีการบริหารทุกองค์การให้เกิดประโยชน์อันสูงสุด เช่น สถานที่ใดที่ไม่ได้มีการใช้สอยก็แบ่งให้ประชาชนเช่าเพื่ออยู่อาศัย หรือสร้างอาคารพาณิชย์ สร้างโรงเรียน สถานพยาบาล เป็นต้น

๓. วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ได้มีการบริหารจัดการเกี่ยวกับกิจการของวัดอันมีความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ประการ ซึ่งในบางประเด็นก็อาจเด่นชัดเป็นรูปธรรม เช่น ในด้านหลักนิติธรรม วัดได้ปกครองคณะสงฆ์โดยยึดหลักธรรมวินัย และพ.ร.บ.คณะสงฆ์ ตลอดถึงวัดได้วางกฎระเบียบของวัดทั้งในส่วนของพระภิกษุสามเณรและศิษย์วัด ด้านคุณธรรม วัดได้มีการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่พระภิกษุสามเณร ตลอดถึงประชาชนโดยทั่วไป เช่น การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม จัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ การปาฐกถาธรรมประจำวัน อาทิตยการปฏิบัติธรรมสุดสัปดาห์ การอุปสมบทประจำเดือน เป็นต้น หลักการมีส่วนร่วม วัดได้จัดรูปแบบการปกครองภายในแบบกระจายอำนาจหน้าที่ไปยังพระภิกษุรูปอื่น ๆ อันไปตามภารกิจของคณะสงฆ์ทั้ง ๖ ประการ กับอีก ๕ สายงาน เพื่อเปิดโอกาสให้พระภิกษุที่มีความรู้ความสามารถได้เข้ามามีบทบาทมีส่วนร่วมในการบริหารงานคณะสงฆ์ของวัด ความคุ้มค่า วัดชลประทานรังสฤษฎ์ได้มีการปฏิรูปการจัดพิธีกรรมให้เหมาะสมกับยุคสมัย โดยเน้นหลักในการจัดที่ว่า เป็นระเบียบ เรียบง่ายประหยัด ได้ประโยชน์ และส่งเสริมสติปัญญา กล่าวโดยสรุป ธรรมาภิบาลเป็นการปกครองที่ดีสอดคล้องกับหลักการทางพระพุทธศาสนา เมื่อศึกษากรณีวัดชลประทานรังสฤษฎ์เป็นตัวอย่างแล้วก็สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับวัดอื่น ๆ และองค์การอื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ^{๕๒}

เจ็ด โปธิ์ศรีทอง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ผลการวิจัยพบว่า ผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง ๖ ด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านความคุ้มค่า ด้านนิติธรรม ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านคุณธรรม และด้านความโปร่งใสผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ด้าน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มี สถานภาพ และตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง ๖ ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

^{๕๒} พระมหาพุทธวิงศ์ นฤจณญู (สุวรรณรัตน์), “การบริหารงานของวัดตามหลักธรรมาภิบาล : ศึกษากรณีวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

ระดับ .๐๕ ส่วนปัจจัยที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยยะสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อายุ วุฒิการศึกษา และระยะเวลาการปฏิบัติงาน^{๙๓}

สุธี เดชเพชร ศึกษาวิจัยเรื่อง “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานเรือนจำ : กรณีศึกษาเรือนจำกลางบางขวาง” ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีผลทำให้ทัศนคติที่มีต่อการบริหารงานเรือนจำกลางบางขวางตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ด้านอายุของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมและรายด้านทั้ง ๖ ด้าน ไม่มีผลทำให้ทัศนคติที่มีต่อการบริหารงานเรือนจำกลางบางขวางตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านระดับการศึกษาในภาพรวม ไม่มีผลทำให้ทัศนคติที่มีต่อการบริหารงานเรือนจำกลางบางขวางตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านระยะเวลาในการปฏิบัติราชการในภาพรวม มีผลทำให้ทัศนคติที่มีต่อการบริหารงานเรือนจำกลางบางขวางตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และด้านระดับชั้นในภาพรวม มีผลทำให้ทัศนคติที่มีต่อการบริหารงานเรือนจำกลางบางขวางตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๙๔}

อรทัย แสงทอง ศึกษาวิจัยเรื่อง “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครกรณีศึกษาสถานศึกษาในเขตตลิ่งชัน” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูผู้สอนมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาล ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร พบว่า มีการใช้หลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ การนำหลักการและแนวการบริหารสถานศึกษาที่เหมาะสม และสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล พบว่า

^{๙๓} จเด็จ โพธิ์ศรีทอง, “การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

^{๙๔} สุธี เดชเพชร, “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานเรือนจำ : กรณีศึกษาเรือนจำกลางบางขวาง วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต”, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานทั้ง ๖ งานของสถานศึกษาเป็นอย่างดีมีความเหมาะสมในระดับมากและมากที่สุด^{๕๕}

กิตติพงศ์ อรุณพิพัฒน์ ศึกษาวิจัยเรื่อง “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารจัดการรัฐวิสาหกิจ : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” ทำการศึกษาเปรียบเทียบระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยเรื่อง การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.๒๕๕๒ หลักเกณฑ์และแนวทางการกำกับดูแลที่ดีในรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๕๔ ของกระทรวงการคลัง” พบว่าหลักเกณฑ์ไม่ได้มีความแตกต่างในสาระสำคัญนัก โดยเฉพาะเรื่องหลักความโปร่งใส หลักความซื่อสัตย์สุจริต หลักความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติหน้าที่ และหลักความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งมีความแตกต่างบ้างเล็กน้อย เช่น บริษัทจดทะเบียนต้องดูแลผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น หรือผู้ลงทุนเป็นหลักสำคัญ แต่บริษัทจดทะเบียนจะต้องมีความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วย โดยคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติหน้าที่ และบริหารจัดการรัฐวิสาหกิจที่เป็นรัฐวิสาหกิจที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โดยที่กระบวนการแต่งตั้งคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีความโปร่งใส เพื่อให้คณะกรรมการนำหลักธรรมาภิบาลไปบริหารจัดการองค์กรนั้น เพื่อปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ธุรกิจหรือกิจกรรมนั้นๆ รวมทั้งการมีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นหรือผู้ลงทุนทุกรายอย่างเท่าเทียมกัน ควรมีการประเมินผลงานฝ่ายจัดการและคณะกรรมการเองและจัดทำจรรยาบรรณของกรรมการผู้บริหาร และพนักงานด้วยกระบวนการสรรหาคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจ ควรเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นรายย่อยหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการพิจารณาควรเลือกจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง และมีความเป็นอิสระเพื่อจะกำกับดูแลการดำเนินงานของฝ่ายบริหารรัฐวิสาหกิจ ดูแลผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นรายย่อยโดยหน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้กำกับดูแลรัฐวิสาหกิจและดูแลผู้ถือหุ้น ต้องมีหลักธรรมาภิบาลทุกหน่วยและปฏิบัติอย่างเคร่งครัด^{๕๖}

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล สรุปได้ว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อ และหลักความคุ้มค่าใช้ในการบริหารในทุกองค์กรทุกมิติ เป็นการจุด

^{๕๕}อรทัย แสงทอง, “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาสถานศึกษาในเขตตลิ่งชัน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

^{๕๖}กิตติพงศ์ อรุณพิพัฒน์, “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารจัดการรัฐวิสาหกิจ : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (สถาบันพระปกเกล้า), ๒๕๕๕.

ประกายความคิด สร้างแรงบันดาลใจให้มีการริเริ่ม ค้นหา และการพัฒนาที่หลากหลาย เป็นพลวัตในวงกว้างมากยิ่งขึ้น สามารถนำไปใช้ได้กับทุกองค์กรได้อย่างเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพต่อการบริหารงาน นำไปสู่ความสำเร็จต่อองค์กร สังคมและประเทศชาติ

๒.๘.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่า มีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

ปาริชาติ แสงศรีจัน ศึกษาวิจัยเรื่อง “ ความพึงพอใจของประชาชนในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผลการวิจัยพบว่า

๑.ความพึงพอใจของประชาชนในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

๒.ความพึงพอใจของประชาชนในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมพบว่า ผู้ที่มีอาชีพเป็นผู้ประกอบการค้า และผู้ใช้แรงงาน มีความพึงพอใจในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลมากกว่าผู้ที่มีอาชีพข้าราชการ แม่บ้าน และเกษตรกร^{๙๗}

สมนารี คุณปลื้ม ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่า

๑.ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับมาก

๒.ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี ปรากฏผลดังนี้

๒.๑ โดยภาพรวมและด้านการประชาสัมพันธ์ผู้ประกอบการค้ามีความพึงพอใจมากกว่าข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

๒.๒ ด้านโครงสร้างพื้นฐานและสวนสาธารณะ ประชาชนทั่วไปมีความพึงพอใจมากกว่าข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

^{๙๗} ปาริชาติ แสงศรีจัน ,ความพึงพอใจของประชาชนในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี, ๒๕๔๘), บทคัดย่อ.

๒.๓ ด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้ประกอบการค้า และประชาชนทั่วไปมีความพึงพอใจมากกว่าข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ^{๕๘}

ยงยศ ตั้งยีนยง ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาความเหมาะสมการจัดการขยะมูลฝอย : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง” จากการศึกษาองค์ประกอบและปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น พบว่า ยังมีขยะมูลฝอยที่นำมาคัดแยกเป็นขยะรีไซเคิลและขยะอินทรีย์ที่สามารถนำมาทำเป็นปุ๋ยหมักได้ ส่งผลให้สามารถดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยด้วยวิธีต่างๆ แบบผสมผสาน โดยเน้นไปที่การคัดแยกขยะเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่และการทำปุ๋ยหมักจากขยะอินทรีย์ อันจะทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องถูกกำจัดมีปริมาณลดลง ในด้านงบประมาณที่ใช้เพื่อดำเนินการในรูปแบบผสมผสานนี้ มีค่าใช้จ่ายในการลงทุนน้อยกว่าวิธีการจัดการที่มีอยู่ในปัจจุบัน อีกทั้งยังช่วยลดภาระแก่ทางบ่อฝังกลบมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีได้อีกทางหนึ่ง การศึกษาความเหมาะสมการจัดการขยะมูลฝอย พบว่าทางเทศบาลควรจะต้องทำการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการจัดการในด้านต่างๆ โดยเฉพาะการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้เน้นหนักเพื่อสร้างจิตสำนึกให้แก่ชุมชน (ครัวเรือน) ในการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้งรวมไปถึงการใช้งบประมาณด้านการรักษาความสะอาดและขยะชุมชนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จากการศึกษาวิจัยสามารถเลือกแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมได้ว่า ควรให้มีโครงการคัดแยกขยะเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ (ธนาคารขยะ) และดำเนินการก่อสร้างโรงหมักปุ๋ยเพื่อลดปริมาณขยะอินทรีย์ที่มีปริมาณมากกว่า ๖๐ เปอร์เซ็นต์ของขยะมูลฝอยทั้งคืนต่อวัน ทั้งนี้ปริมาณขยะมูลฝอยที่ไร้คุณค่าแล้วก็จะยังคงถูกนำไปกำจัดด้วยการฝังกลบต่อไป^{๕๙}

เบญจวรรณ วันดีศรี ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด” ผลวิจัยพบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดร้อยเอ็ดมีธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความมีประสิทธิภาพ ด้านความรับผิดชอบ ด้านคุณธรรม ด้านนิติธรรม มีธรรมาภิบาลระดับสูง ส่วนด้านความโปร่งใส ด้านการมีส่วนร่วม มีธรรมาภิบาลต่ำ สำหรับปัจจัยต่างๆ ซึ่งได้แก่ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และความรู้ความเข้าใจในการปกครองด้วยหลักธรรมาภิบาล ผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์กับธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วน

^{๕๘} สมณารี คุณปลื้ม, “ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

^{๕๙} ยงยศ ตั้งยีนยง, การศึกษาความเหมาะสมการจัดการขยะมูลฝอย : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง , วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, (วิทยาลัยนวัตกรรมการอุดมศึกษา : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๖), บทคัดย่อ

ตำบล ขณะที่อายุ ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด^{๑๐๐}

ธัญลักษณ์ สรณวงศ์ศรี ศึกษาวิจัยเรื่อง “การวัดผลการดำเนินงานโครงการ สาธารณะโดยประยุกต์ใช้ดัชนีชี้วัดของทฤษฎี Balance scorecard กรณีศึกษา โครงการลด ปริมาณขยะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต” จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ประชาชนมีความรู้, ความเข้าใจและความพึงพอใจจากการคัดแยกขยะมากขึ้น แต่ยังไม่สามารถ ส่งผลให้ปริมาณขยะลดลงได้มากเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากการที่จะทำการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของคนจากที่ไม่เคยคัดแยกก่อนนี้ มาเป็นต้องคิดและคัดแยกก่อนที่จะทิ้งจะเป็นเรื่อง ที่ทำได้ยากและต้องใช้เวลา ซึ่งโครงการลดปริมาณขยะของ อบจ.ภูเก็ต เริ่มมาได้เพียง ๒ ปี และส่วนใหญ่อาสาสมัครโครงการจะดำเนินการรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะกับ นักเรียนในโรงเรียน จึงทำให้โครงการนี้ไม่ส่งผลสำเร็จเท่าที่ควร แต่อย่างไรก็ตามหากทุก ๆ ฝ่าย ร่วมแรงร่วมใจในการรักษาสิ่งแวดล้อมในลักษณะพหุภาคี นั่นคือ ทุกฝ่ายต้องเข้ามามีบทบาทใน การช่วยกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งภาครัฐบาล เอกชน และ ประชาชน ซึ่ง ภาครัฐบาลคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (อบจ./เทศบาล / อบต.) ภาคเอกชนคือ สถานประกอบการ องค์กรเอกชน, โรงแรม/ร้านค้า และสุดท้ายคือภาคประชาชน ได้แก่ ชุมชน, โรงเรียน โดย ภาครัฐบาลเป็นผู้วางกฎระเบียบวิธีปฏิบัติที่เหมาะสม แล้วให้ภาคเอกชน และ ประชาชนปฏิบัติ ตาม ทั้งนี้ภาคเอกชน และประชาชนควรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น, ร่วมคิด , ร่วมทำ เพื่อก่อให้เกิดการปฏิบัติที่เหมาะสมอย่างเป็นรูปธรรมซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืนต่อไป^{๑๐๑}

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น สรุปได้ว่า การปกครอง ท้องถิ่นช่วยสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการของชุมชนภายในท้องถิ่น องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยทางการปกครองที่รับมอบอำนาจจากรัฐบาลกลาง พื้นที่เหล่านั้นย่อมมี ความแตกต่างกันไปตามลักษณะทางกายภาพ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทำให้การบริหารและการปกครองที่มีลักษณะของการรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่รัฐบาลเพียงแห่งเดียว ไม่สามารถที่จะตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนนั้น ๆ จึง จำเป็นต้องกระจายระบบงานให้มีลักษณะคล่องตัวและปรับตัวให้ยืดหยุ่น เพื่อสนองตอบความ

^{๑๐๐}เบญจวรรณ วันดีศรี, “การศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดร้อยเอ็ด”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ๒๕๔๖), บทคัดย่อ.

^{๑๐๑}ธัญลักษณ์ สรณวงศ์ศรี, “การวัดผลการดำเนินงานโครงการสาธารณะโดยประยุกต์ใช้ดัชนีชี้ วัดของทฤษฎี Balance scorecard กรณีศึกษา โครงการลดปริมาณขยะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ภูเก็ต”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, (วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖), บทคัดย่อ.

ต้องการของประชาชนในชุมชนและแก้ปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น และยังจะเป็นการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับหลักความรับผิดชอบต่อระบบประชาธิปไตย

๒.๘.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า มีผู้ศึกษาไว้ ดังนี้

พระจริญ จิรสุโก (เมืองประทับ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ทั้ง ๖ ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่า พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นว่า เทศบาลเมืองบางกรวย มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากทุกด้านปัญหาในการบริหารงานพบว่า บุคลากรบางส่วนยังไม่ทราบข้อกฎหมายหรือข้อบัญญัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานในแต่ละส่วนของเทศบาล บุคลากรบางส่วนยังเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม และบางส่วนยังเห็นแก่พวกพ้องของตนเอง การทำงานในบางเรื่องไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม บุคลากรบางส่วนปฏิบัติงานตามความรู้สึกรู้สึกของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลงานที่ออกมา การจัดสรรงบประมาณของเทศบาล ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ในเขตการปกครองซึ่งมีแนวทางในการบริหารงานดังนี้คือ เทศบาลควรจัดอบรมให้บุคคลบางส่วนที่ยัง ไม่ทราบในข้อกฎหมายหรือข้อบัญญัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานของเทศบาล เพื่อให้การบริหารงานของเทศบาลไปในทิศทางเดียวกัน คือยึดหลักความถูกต้องตามกฎหมาย และหลักเกณฑ์ ที่ชอบธรรม เทศบาลควรสร้างทัศนคติด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดขึ้นแก่บุคลากร ส่งเสริมให้บุคลากรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เสริมสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรของเทศบาล เทศบาลควรเปิดเผยงบประมาณประจำปีในการนำไปใช้จ่ายในแต่ละด้าน และการนำงบประมาณไปใช้นั้นให้มีความคุ้มค่ากับประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ กระบวนการบริหารงานของเทศบาลนั้นพร้อมที่จะตรวจสอบได้ เทศบาลควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามา มีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาล เพื่อให้การบริหารงานมีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น บุคลากรของเทศบาลควรปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมและให้บริการต่าง ๆ ด้วยความจริงใจ เทศบาลควรจัดสรรงบประมาณในการบริหารงานให้มีความคุ้มค่าเกิดประโยชน์

ต่อการพัฒนาชุมชน และจัดสรรงบประมาณไปพัฒนาชุมชนให้ทั่วถึงตามความเร่งด่วนของชุมชนนั้น ๆ โดยไม่คำนึงถึงคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง^{๑๐๒}

สุภัทรมาศ จริยเวชช์วัฒนา ได้ศึกษาเรื่อง “การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านฉาง” เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารตำบลบ้านฉาง พนักงานเทศบาล และผู้นำชุมชน จำนวน ๖ คน ผลการศึกษาพบว่า ในการบริหารจัดการของเทศบาลบ้านฉางตามหลักธรรมาภิบาล ได้จัดทำโครงการตามนโยบายและเทศบัญญัติในด้านต่าง ๆ แต่ยังมีปัญหาในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานการทำงานในเทศบาลยังไม่เป็นระบบ โดยพนักงานส่วนหนึ่งยังคงยึดติดกับระบบงานแบบเก่า ไม่ยอมรับระเบียบกฎเกณฑ์ใหม่ ๆ ทางด้านกระบวนการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารเทศบาลตำบลบ้านฉาง พบว่าเทศบาลตำบลบ้านฉางมีความเสมอภาคและการกระจายพัฒนาอย่างทั่วถึงไม่มีการเลือกปฏิบัติและได้จัดตั้งคณะกรรมการชุมชนร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาการจัดซื้อจัดจ้างกระบวนการต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีความเปิดเผยตรงไปตรงมา พบว่าคณะกรรมการชุมชนที่ได้รับการแต่งตั้งเข้ามานั้นบางคนไม่เห็นแก่ประโยชน์ชุมชน แต่จะเข้ามาเพื่อหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง^{๑๐๓}

สุภัทรา วิมลสมบัติ ศึกษาวิจัยเรื่อง “ธรรมาภิบาลกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเกยไชย อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลเกยไชยประสบความสำเร็จได้ เกิดจากปัจจัย ๓ ประการ ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้นำหรือผู้บริหาร ปัจจัยด้านทีมงานหรือองค์กร และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการที่จะร่วมมือร่วมใจพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้ในการดำเนินงานของทั้ง 3 ปัจจัยนั้นมีการนำหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มากำหนดเป็นแนวนโยบายในการปฏิบัติ อันได้แก่ หลักนิติธรรม คุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า นอกจากนี้ยังเน้นหนักในเรื่องของความซื่อสัตย์และโปร่งใสในการบริหารองค์กร เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก เปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนนั้นได้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบในการดำเนินกิจการสาธารณะของท้องถิ่นโดยตรง ซึ่งเป็นการตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง โดยความต้องการของประชาชนสะท้อนถึงการบริหารกิจการ

^{๑๐๒} พระจริฎ จิรสุโก (เมืองประทับ) , “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

^{๑๐๓} สุภัทรมาศ จริยเวชช์วัฒนา. “การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านฉาง” , *วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๗), หน้า ๓๗.

สาธารณะในท้องถิ่นที่เกิดประโยชน์ ต่อประชาชนเพียงใด องค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถผูกขาดรวมอำนาจทางการเมืองไว้กับผู้บริหารได้อีกต่อไป หากแต่จำเป็นต้องเปิดกว้าง เพื่อให้องค์การชุมชนเข้ามารับรู้ความเป็นไปและเข้าไปมีส่วนร่วมในการคิดและลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อประโยชน์ในด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป^{๑๐๔}

นภดล สุรนครศรีรินทร์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่” พบว่าการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในเชิงบวก เมื่อเปรียบเทียบตามปัจจัยด้านบุคคล พบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีทัศนะต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ใน อบต. ไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบตามปัจจัยด้านขนาดของ อบต. และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของ อบต. ต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจใน อบต. ไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านขนาดของ อบต. ไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของ อบต.^{๑๐๕}

มัทนา เหลืองนาคทองดี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจในการบริหารองค์การตามหลักธรรมาภิบาลของนักธุรกิจไทย” โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ผลการศึกษาพบว่า อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่งงานบริหาร มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเรื่องธรรมาภิบาลอย่างนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้บริหารที่มีอายุมากกว่า ๔๐ ปี การศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป และเป็นผู้บริหารระดับสูงมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องธรรมาภิบาล มากกว่าผู้บริหารที่มีอายุน้อย การศึกษาระดับปริญญาตรี และเป็นผู้บริหารระดับกลาง นอกจากนี้พบว่า ผู้บริหารระดับสูงและผู้บริหารระดับกลางมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับธรรมาภิบาลจากสื่อต่างๆ ค่อนข้างน้อยมากและยังพบว่าผู้บริหารระดับสูงและผู้บริหารระดับกลางมีทัศนะที่ดีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารองค์การ^{๑๐๖}

^{๑๐๔} สุภัตรา วิมลสมบัติ, “ธรรมาภิบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเกษไชย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘), บทคัดย่อ.

^{๑๐๕} นภดล สุรนครศรีรินทร์, “การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๗), หน้า ก.

^{๑๐๖} มัทนา เหลืองนาคทองดี, “ความรู้ความเข้าใจในการบริหารองค์การตามหลักธรรมาภิบาลของนักธุรกิจไทย”, รายงานการวิจัย, หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ ๑๔, (วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๔๕), หน้า ๕.

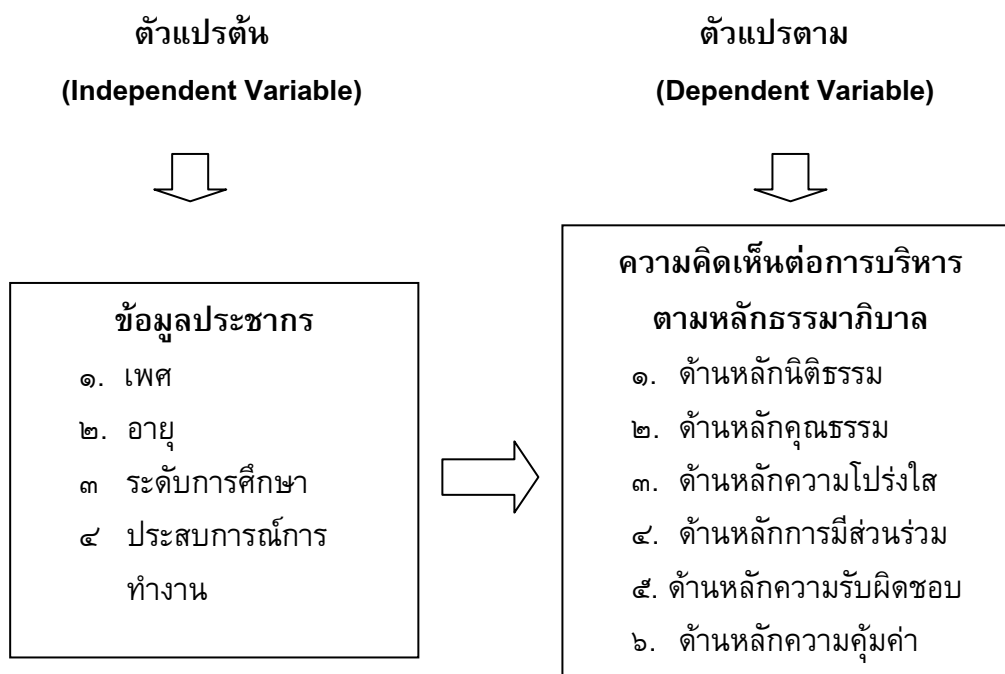
จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล สรุปได้ว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยทางการปกครองที่รับมอบอำนาจจากรัฐบาลกลางสามารถที่จะตอบสนองต่อความต้องการ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้กับประชาชนได้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ และเมื่อได้ประยุกต์หลักการบริหารงานให้เข้ากับหลักธรรมาภิบาล ก็จะสามารถนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จ และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำปาง จังหวัดกำแพงเพชร” ผู้ศึกษาได้วางกรอบในการวิจัยไว้ดังนี้

๑. ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

๒. ตัวแปรตาม ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า

แผนภูมิที่ ๒.๓ กรอบแนวความคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อําเภอขานุมารลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร” ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๑ ประชากรในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้แก่ กำนัน ,ผู้ใหญ่บ้าน,สารวัตรกำนัน,ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, แพทย์ประจำตำบล, อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อ.ส.ม.), สมาชิก อบต.ปางมะค่า ผู้ทรงคุณวุฒิ, ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของ อบต.ปางมะค่า

๓.๒.๒ ประชากรกลุ่มศึกษา ได้แก่

๑) กำนัน จำนวน ๑ คน

๒) ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน ๒๓ คน

๓) สารวัตรกำนัน จำนวน ๒ คน

๔) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน ๔๘ คน

๕) แพทย์ประจำตำบล จำนวน ๑ คน

๖)อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อ.ส.ม.) เลือกเฉพาะประธานและรองประธาน จำนวน ๔๘ คน

๗) สมาชิก อบต.ปางมะค่า จำนวน ๔๘ คน

๘) ผู้ทรงคุณวุฒิหมู่บ้านละ ๒ คน จำนวน ๔๘ คน

๙) ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของ อบ.ต.ปางมะค่า จำนวน ๓๔ คน

๓.๒.๓ ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Samping) ได้สุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน ๒๕๓ คน

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๓.๑ การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย โดยศึกษาเอกสารวิชาการและจากงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานโดยมีขั้นตอน ดังนี้

๑.ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือที่จะนำไปวิจัย

๓.สร้างเครื่องมือ จากกรอบเนื้อหาในคำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

๔.เสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำ

๕.นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ทั้งความตรงของเนื้อหา (Content validity) และความตรงตามโครงสร้าง (Construct validity) โดยการหาค่า IOC (Rovinelle & Hambleton)^๑ และได้ค่า IOC มากกว่า ๐.๕ ขึ้นไปทุกข้อ

๖.นำเครื่องมือที่ตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน (ตามนิยามศัพท์) ในเขตพื้นที่ตำบลเขานกัณ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๓๐ ชุด เพื่อหาความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ตามวิธีของ Cronbach^๒ ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงรายข้อ และสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงทั้งฉบับ เท่ากับ ๐.๘๕

^๑สมจิตร์ แก้วนาค, การพัฒนาและศึกษาความเป็นไปได้ของระบบการประกันคุณภาพหลักสูตร ผูกอบรมของกองทัพอากาศ, *ปริญญาณิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๑), หน้า ๑๕๘.

^๒ประยูร อาษานาม, *คู่มือวิจัยทางการศึกษา*, พิมพ์ครั้งที่ ๒, คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๑), หน้า ๘๗.

๗. นำเครื่องมือที่แก้ไขปรับปรุงสมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลกับประชากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๒๕๓ ชุด

๓.๓.๒ ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมา โดยศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น ๓ ตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ หรือตรวจสอบรายการ โดยถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน โดยใช้แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี ๕ ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ท โดยกำหนดค่าของลำดับคะแนนดังนี้

- ๕ หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
- ๔ หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก
- ๓ หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
- ๒ หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย
- ๑ หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด^๓

โดยศึกษาสภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง ๖ ด้าน คือ ได้แก่

- ๑) หลักนิติธรรม
- ๒) หลักคุณธรรม
- ๓) หลักความโปร่งใส
- ๔) หลักความรับผิดชอบ
- ๕) หลักการมีส่วนร่วม
- ๖) หลักความคุ้มค่า

^๓ธีรยุทธ พึ่งเทียร, สถิติเบื้องต้นและการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุทรไพศาล, ๒๕๔๕), หน้า ๑๓๐.

ตอนที่ ๓ เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบต่อสังคม หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า โดยใช้คำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นส่วนตัว

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑) ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อเรียนนายกองจัดการบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอฆาตหลวงบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ขออนุญาตเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มศึกษาในเขตพื้นที่บริการ

๒) ขอความร่วมมือจากประชากรกลุ่มศึกษาที่เป็นข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๓๔ ชุด

๓) นำแบบสอบถามแจกกับประชากรกลุ่มศึกษาในเขตพื้นที่ตำบลปางมะค่า อำเภอฆาตหลวงบุรี จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน ๒๑๙ ชุด

๔) เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ จัดระเบียบข้อมูล

๕) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลทางโปรแกรมทางสังคมศาสตร์

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางการวิจัยเชิงปริมาณใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติ ดังนี้

๑. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มศึกษา โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage),

๒. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอฆาตหลวงบุรี จังหวัดกำแพงเพชร โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

๓. ทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยจำแนกตามลักษณะของตัวแปร สถิติที่ใช้คือการทดสอบค่า ที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้น ๒ กลุ่มและการทดสอบค่า เอฟ (F-test) โดยวิธีการ

วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)

๔. ข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอชาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) วิเคราะห์โดยการเขียนความเรียงประกอบตาราง

๕. เกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับทัศนะของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอชาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร มีช่วงค่าเฉลี่ยและการแปลความหมายดังนี้^๕

๔.๕๐ - ๕.๐๐	ระดับการบริหารงานมากที่สุด
๓.๕๐ - ๔.๔๙	ระดับการบริหารงานมาก
๒.๕๐ - ๓.๔๙	ระดับการบริหารงานปานกลาง
๑.๕๐ - ๒.๔๙	ระดับการบริหารงานน้อย
๑.๐๐ - ๑.๔๙	ระดับการบริหารงานน้อยที่สุด

^๕ชูศรี วงศ์รัตนะ, เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : เทพเนรมิต, ๒๕๕๑), หน้า ๗๕.

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำปาง จังหวัดกำแพงเพชร” โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) กับประชากรกลุ่มศึกษา จำนวน ๒๕๓ คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ผลการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๔.๑ ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำปาง จังหวัดกำแพงเพชร

๔.๓ ข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำปาง จังหวัดกำแพงเพชร

๔.๑ ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลสถานภาพทั่วไปของประชาชน ได้แก่ กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อ.ส.ม.) สมาชิก อบต.ปางมะค่า ผู้ทรงคุณวุฒิ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของ อบต.ปางมะค่า จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน แสดงจำนวนและร้อยละ มีรายละเอียดในตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ จำนวน และค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของประชาชนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

(n = ๒๕๓)

ข้อมูลเบื้องต้นของประชาชน	จำนวน	ร้อยละ
๑. เพศ		
- ชาย	๑๘๖	๗๓.๕๐
- หญิง	๖๗	๒๖.๕๐
รวม	๒๕๓	๑๐๐
๒. อายุ		
- ๒๑ - ๓๐ ปี	๒๐	๗.๙๑
- ๓๑ - ๔๐ ปี	๕๙	๒๓.๓๒
- ๔๑ - ๕๐ ปี	๑๐๖	๔๑.๙๐
- ๕๑ - ๖๐ ปี	๕๒	๒๐.๕๕
- ตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไป	๑๖	๖.๓๒
รวม	๒๕๓	๑๐๐
๓. ระดับการศึกษา		
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	๒๒๑	๘๗.๓๕
- ปริญญาตรี	๒๗	๑๐.๖๗
- ปริญญาโท	๕	๑.๙๘
รวม	๒๕๓	๑๐๐
๔. ประสบการณ์ทำงาน		
- ต่ำกว่า ๑ ปี	๑๔	๕.๕๓
- ๑ - ๕ ปี	๑๑๖	๔๕.๘๕
- ๖ - ๑๐ ปี	๗๙	๓๑.๒๓
- ๑๑ - ๑๕ ปี	๒๓	๙.๐๙
- ตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป	๒๑	๘.๓๐
รวม	๒๕๓	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ประชาชนเพศชาย จำนวน ๑๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๕๐ เพศหญิง จำนวน ๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๕๐ มีอายุ ๔๑ - ๕๐ ปี จำนวน ๑๐๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๙๐ และอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๓๒ ระดับการศึกษาของประชาชนต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๒๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๓๕ ระดับปริญญาโทมีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๙๘ ประชาชนมีประสบการณ์ทำงาน ๑ - ๕ ปี จำนวน ๑๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๘๕ และมีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๓๐

๔.๒ วิเคราะห์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล
ปางมะค่า อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง

ผลการวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล
ปางมะค่า จำแนกตามหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลัก
ความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ภาพรวมในตารางที่ ๔.๒ - ๔.๘
ตารางที่ ๔.๒ ระดับทัศนะของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
องค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ด้านหลักนิติธรรม

(n = ๒๕๓)

หลักนิติธรรม	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
๑.การออกข้อบัญญัติตำบล โดยคำนึง สิทธิหน้าที่ของประชาชนตามกฎหมาย รัฐธรรมนูญ	๓.๙๐	๐.๗๔	มาก
๒.ผู้บริหารปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความ เสมอภาคไม่เลือกปฏิบัติ	๓.๖๘	๐.๙๑	มาก
๓.เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่จะมีผลบังคับใช้กับชุมชน/หมู่บ้าน	๓.๕๙	๐.๙๕	มาก
๔.การบริหารงานของ อบต. มีความ ชัดเจนปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบและ ข้อบังคับของทางราชการ	๓.๘๐	๐.๘๙	มาก
๕.อบต.มีการปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่ เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ	๓.๗๓	๐.๗๙	มาก
รวม	๓.๗๔	๐.๗๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ประชาชนมีทัศนะต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ในด้านหลักนิติธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อพบว่า มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรมอยู่ในระดับมากทุกข้อ และผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = ๓.๗๔ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = ๐.๗๐

ตารางที่ ๔.๓ ระดับทัศนคติของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
องค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ด้านหลักคุณธรรม

(n = ๒๕๓)

หลักคุณธรรม	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
๑.บุคลากรของ อบต.ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักคุณธรรม มีภาวะความเป็นผู้นำปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ประชาชน	๓.๙๐	๐.๗๔	มาก
๒.บุคลากรของ อบต.มีมนุษยสัมพันธ์ มีความสุภาพอ่อนโยนและมีไมตรีจิตพร้อมให้บริการกับประชาชน	๓.๙๑	๐.๗๗	มาก
๓.บุคลากรของ อบต. มีความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมต่อการบริหารงาน	๓.๘๔	๐.๘๒	มาก
๔.ผู้บริหารมีการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมบนพื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรม	๓.๘๖	๐.๗๙	มาก
๕.บุคลากรของ อบต. บริหารงานโดยยึดหลักความถูกต้องเป็นธรรม และเสมอภาค	๓.๘๕	๐.๗๗	มาก
รวม	๓.๘๗	๐.๖๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ประชาชนมีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ในด้านหลักคุณธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อพบว่า มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักคุณธรรมอยู่ในระดับมากทุกข้อ และผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = ๓.๘๗ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = ๐.๖๖

ตารางที่ ๔.๔ ระดับทัศนะของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
องค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ด้านความโปร่งใส

(n = ๒๕๓)

หลักความโปร่งใส	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
๑.การบริหารงานภายใน อบต.มีการเปิดเผยต่อสาธารณะชน เช่นประชาสัมพันธ์/ปิดประกาศ ให้ประชาชนรับทราบ	๓.๙๐	๐.๘๘	มาก
๒.เปิดโอกาสให้ประชาชนติดตามตรวจสอบการบริหารงานของ อบต.	๓.๖๕	๐.๙๓	มาก
๓.ประกาศให้บุคลากรในองค์การรับทราบเกี่ยวกับสิทธิในการได้รับสวัสดิการต่าง ๆ	๓.๗๖	๐.๘๒	มาก
๔.กระบวนการทำงานของ อบต. เปิดเผยตรงไปตรงมาพร้อมที่จะได้รับการตรวจสอบอยู่ตลอดเวลา	๓.๗๙	๐.๘๗	มาก
๕.ข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ต่อสาธารณะชนมีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริง	๓.๘๐	๐.๘๗	มาก
รวม	๓.๗๘	๐.๗๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ประชาชนมีทัศนะต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ในด้านหลักความโปร่งใสโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อพบว่า มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความโปร่งใสในระดับมากทุกข้อ และผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = ๓.๗๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = ๐.๗๕

ตารางที่ ๔.๕ ระดับทัศนคติของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
องค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า หลักการมีส่วนร่วม

(n = ๒๕๓)

หลักการมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
๑.อบต. เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญที่มีผลกระทบต่อชุมชน/หมู่บ้าน	๓.๗๗	๐.๘๘	มาก
๒.อบต.เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน	๓.๕๘	๐.๘๗	มาก
๓.อบต.เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เสนอความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาชุมชน/หมู่บ้าน	๓.๗๘	๐.๘๖	มาก
๔.เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของ อบต. เช่น การแข่งขันกีฬา การรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ งานประเพณีต่าง ๆ เป็นต้น	๔.๐๒	๐.๘๓	มาก
๕.เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ารับฟังการประชุมสภาเพื่อกำหนดนโยบาย, ออกระเบียบ, ข้อบังคับของ อบต.	๓.๖๒	๐.๘๙	มาก
รวม	๓.๗๕	๐.๗๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ประชาชนมีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ในด้านหลักการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อพบว่า มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกข้อ และผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = ๓.๗๕ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = ๐.๗๒

ตารางที่ ๔.๖ ระดับทัศนะของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
องค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า หลักความรับผิดชอบ

(n = ๒๕๓)

หลักความรับผิดชอบ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
๑.บริหารบุคลากรด้วยความรับผิดชอบต่อ ทุกฝ่ายมีขวัญและกำลังใจในการทำงาน	๓.๗๓	๐.๗๕	มาก
๒.อบต. มีความสนใจ และเอาใจใส่ต่อปัญหา ของประชาชนและเร่งแก้ไขเพื่อบรรเทา ความเดือดร้อน	๓.๘๐	๐.๘๕	มาก
๓.มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและ เป้าหมายขององค์กรไว้อย่างชัดเจน	๓.๗๖	๐.๘๐	มาก
๔.การปฏิบัติงานของ อบต.คำนึงถึงความ รับผิดชอบต่อชุมชน/หมู่บ้าน	๓.๗๖	๐.๘๖	มาก
๕.บุคลากรของ อบต.มีความรับผิดชอบต่อ การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	๓.๗๗	๐.๗๖	มาก
รวม	๓.๗๗	๐.๖๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ประชาชนมีทัศนะต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ในด้านหลักความรับผิดชอบโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อพบว่า มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความรับผิดชอบอยู่ในระดับมากทุกข้อ และผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = ๓.๗๗ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = ๐.๖๖

ตารางที่ ๔.๗ ระดับทัศนะของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
องค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า หลักความคุ้มค่า

(n = ๒๕๓)

หลักความคุ้มค่า	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
๑.ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน/หมู่บ้าน	๓.๗๔	๐.๘๓	มาก
๒.มีการรณรงค์ให้ประชาชนประหยัดทรัพยากรธรรมชาติและยึดแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง	๓.๖๘	๐.๘๑	มาก
๓.การจัดสรรตำแหน่งบุคลากรมีความเหมาะสมและและความชำนาญเฉพาะด้านในการปฏิบัติหน้าที่	๓.๖๘	๐.๗๓	มาก
๔.การใช้งบประมาณมีความคุ้มค่า เมื่อเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ที่ชุมชน/หมู่บ้านจะได้รับ	๓.๖๖	๐.๘๙	มาก
๕.การบริหารงานของอบต.มีประสิทธิภาพ ความรวดเร็วและคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมของชุมชน/หมู่บ้าน	๓.๖๒	๐.๘๖	มาก
รวม	๓.๖๘	๐.๗๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ประชาชนมีทัศนะต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ในด้านหลักความคุ้มค่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อพบว่า มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ และผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = ๓.๖๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = ๐.๗๐

ตารางที่ ๔.๘ ระดับทัศนคติของประชาชนต่อการการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า โดยภาพรวม

(n = ๒๕๓)

หลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
๑.หลักนิติธรรม	๓.๗๔	๐.๗๐	มาก
๒.หลักคุณธรรม	๓.๘๗	๐.๖๖	มาก
๓.หลักความโปร่งใส	๓.๗๘	๐.๗๕	มาก
๔.หลักการมีส่วนร่วม	๓.๗๕	๐.๗๒	มาก
๕.หลักความรับผิดชอบ	๓.๗๗	๐.๖๖	มาก
๖.หลักความคุ้มค่า	๓.๖๘	๐.๗๐	มาก
รวม	๓.๗๖	๐.๖๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า ประชาชนมีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = ๓.๗๖ และเมื่อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าด้านหลักคุณธรรมค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = ๓.๘๗ มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาได้แก่ด้านหลักความโปร่งใสค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = ๓.๗๘ และหลักความคุ้มค่ามีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = ๓.๖๘

ตารางที่ ๔.๙ เปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลปางมะค่า จำแนกตามเพศ

หลักธรรมาภิบาล	เพศชาย		เพศหญิง		t	Sig
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
๑.หลักนิติธรรม	๓.๗๔	๐.๗๒	๓.๗๖	๐.๖๓	-๐.๒๐	๐.๘๔
๒.หลักคุณธรรม	๓.๘๘	๐.๖๗	๓.๘๕	๐.๖๑	๐.๒๕	๐.๘๐
๓.หลักความโปร่งใส	๓.๗๗	๐.๗๕	๓.๘๐	๐.๗๕	-๐.๓๐	๐.๗๗
๔.หลักการมีส่วนร่วม	๓.๗๗	๐.๗๕	๓.๗๑	๐.๖๔	๐.๕๓	๐.๕๙
๕.หลักความรับผิดชอบ	๓.๗๘	๐.๖๖	๓.๗๒	๐.๖๗	๐.๖๔	๐.๕๒
๖.หลักความคุ้มค่า	๓.๖๙	๐.๗๐	๓.๖๔	๐.๖๙	๐.๕๖	๐.๕๘
รวม	๓.๗๗	๐.๖๓	๓.๗๕	๐.๕๖	๐.๒๗	๐.๗๘

จากตารางที่ ๔.๙ เปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลปางมะค่า จำแนกตามเพศ ผลการวิจัยพบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกันมีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลปางมะค่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน (Sig = ๐.๗๘) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกันมีทัศนคติไม่ต่างกันทุกด้าน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ ๔.๑๐ เปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า จำแนกตามอายุ

(n = ๒๕๓)

หลักธรรมาภิบาล	๒๑-๓๐ ปี		๓๑-๔๐ ปี		๔๑-๕๐ ปี		๕๑-๖๐ ปี		๖๐ ปีขึ้นไป		F	sig
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
๑.หลักนิติธรรม	๔.๐๐	๐.๔๘	๓.๘๐	๐.๖๖	๓.๖๘	๐.๖๕	๓.๗๒	๐.๗๖	๓.๗๐	๑.๐๕	๑.๐๕	๐.๓๘
๒.หลักคุณธรรม	๓.๙๘	๐.๕๐	๓.๘๙	๐.๖๑	๓.๗๗	๐.๖๓	๓.๙๖	๐.๗๓	๔.๐๔	๐.๘๕	๑.๒๗	๐.๒๘
๓.หลักความโปร่งใส	๓.๙๘	๐.๕๕	๓.๘๙	๐.๖๙	๓.๗๑	๐.๗๑	๓.๗๗	๐.๘๔	๓.๕๙	๑.๐๓	๑.๒๐	๐.๓๑
๔.หลักความมีส่วนร่วม	๓.๘๙	๐.๔๗	๓.๘๔	๐.๖๓	๓.๖๖	๐.๗๒	๓.๗๙	๐.๗๕	๓.๗๖	๑.๑๑	๐.๘๑	๐.๕๒
๕.หลักความรับผิดชอบ	๓.๙๕	๐.๔๑	๓.๘๑	๐.๕๘	๓.๗๒	๐.๕๗	๓.๗๖	๐.๘๑	๓.๗๑	๑.๐๙	๐.๖๑	๐.๖๖
๖.หลักความคุ้มค่า	๓.๘๙	๐.๕๓	๓.๗๑	๐.๖๖	๓.๖๑	๐.๖๓	๓.๖๗	๐.๗๕	๓.๗๖	๑.๑๗	๐.๗๘	๐.๕๔
รวม	๓.๙๕	๐.๔๑	๓.๘๒	๐.๕๗	๓.๖๙	๐.๕๖	๓.๗๘	๐.๖๗	๓.๗๖	๐.๙๗	๐.๙๗	๐.๔๓

จากตารางที่ ๔.๑๐ เปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า จำแนกตามอายุ ผลการวิจัยพบ ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า โดยภาพรวมไม่ต่างกัน (Sig = ๐.๔๓) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีทัศนคติไม่ต่างกันทุกด้าน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ ๔.๑๑ เปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
องค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = ๒๕๓)

หลักธรรมาภิบาล	ต่ำกว่า ปริญญาตรี		ปริญญาตรี		ปริญญาโท		F	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
๑.หลักนิติธรรม	๓.๗๕	๐.๖๙	๓.๗๓	๐.๗๔	๓.๓๖	๐.๔๖	๐.๗๘	๐.๔๖
๒.หลักคุณธรรม	๓.๘๖	๐.๖๖	๓.๙๘	๐.๕๘	๓.๕๖	๐.๗๒	๐.๙๓	๐.๔๐
๓.หลักความโปร่งใส	๓.๗๗	๐.๗๔	๓.๘๖	๐.๗๕	๓.๖๔	๑.๐๑	๐.๒๕	๐.๗๘
๔.หลักการมีส่วนร่วม	๓.๗๕	๐.๗๓	๓.๘๘	๐.๖๐	๓.๒๔	๐.๕๙	๑.๗๑	๐.๑๘
๕.หลักความรับผิดชอบ	๓.๗๖	๐.๖๗	๓.๘๔	๐.๕๗	๓.๔๘	๐.๖๖	๐.๖๓	๐.๕๔
๖.หลักความคุ้มค่า	๓.๖๗	๐.๗๐	๓.๗๙	๐.๖๑	๓.๑๖	๐.๗๕	๑.๗๕	๐.๑๘
รวม	๓.๗๖	๐.๖๑	๓.๘๕	๐.๕๓	๓.๔๑	๐.๖๘	๑.๑๑	๐.๓๓

จากตารางที่ ๔.๑๑ เปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลัก
ธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า จำแนกตามระดับการศึกษา ผลการวิจัย
พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
องค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า โดยภาพรวมไม่ต่างกัน (Sig = ๐.๓๓) เมื่อจำแนกเป็นราย
ด้านพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีทัศนคติไม่ต่างกันทุกด้าน จึงปฏิเสธสมมติฐาน
การวิจัย

ตารางที่ ๔.๑๒ เปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

(n = ๒๕๓)

หลักธรรมาภิบาล	ต่ำกว่า ๑ ปี		๑ - ๕ ปี		๖ - ๑๐ ปี		๑๑ - ๑๕ ปี		มากกว่า ๑๕ ปี		F	sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
๑. นิติธรรม	๓.๗๙	๐.๕๓	๓.๖๒	๐.๖๓	๓.๘๙	๐.๗๕	๔.๑๕	๐.๕๙	๓.๓๖	๐.๗๕	๕.๖๖	๐.๐๐**
๒. คุณธรรม	๓.๗๗	๐.๖๑	๓.๘๒	๐.๕๘	๓.๙๘	๐.๖๘	๔.๑๗	๐.๖๔	๓.๔๗	๐.๘๒	๔.๑๓	๐.๐๐**
๓. ความโปร่งใส	๓.๙๑	๐.๖๙	๓.๖๓	๐.๗๔	๓.๙๖	๐.๗๓	๔.๐๙	๐.๖๒	๓.๕๒	๐.๗๗	๔.๒๘	๐.๐๐**
๔. การมีส่วนร่วม	๓.๗๖	๐.๖๔	๓.๖๓	๐.๖๒	๓.๙๗	๐.๗๖	๓.๙๑	๐.๗๑	๓.๕๕	๐.๙๐	๔.๑๒	๐.๐๐**
๕. ความรับผิดชอบ	๓.๘๗	๐.๕๒	๓.๕๘	๐.๖๒	๓.๙๙	๐.๖๓	๔.๐๘	๐.๕๘	๓.๕๓	๐.๗๕	๗.๒๒	๐.๐๐**
๖. ความคุ้มค่า	๓.๙๐	๐.๔๘	๓.๕๑	๐.๖๕	๓.๘๔	๐.๗๑	๓.๘๘	๐.๖๘	๓.๖๐	๐.๘๗	๓.๖๙	๐.๐๑**
รวม	๓.๘๓	๐.๔๖	๓.๖๓	๐.๕๒	๓.๙๔	๐.๖๖	๔.๐๔	๐.๕๔	๓.๔๙	๐.๗๔	๕.๗๒	๐.๐๐**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๒ เปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า โดยภาพรวมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ (Sig = ๐.๐๐) เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีทัศนคติต่างกันทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ต่างกันของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยภาพรวม จำแนกเป็นรายด้านของหลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ หลัก ได้แก่ด้านหลักนิติธรรม, หลักคุณธรรม, หลักความโปร่งใส, หลักการมีส่วนร่วม, หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และเปรียบเทียบความต่างกันรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดในตารางที่ ๔.๑๓ - ๔.๑๘

ตารางที่ ๔.๑๓ การเปรียบเทียบความต่างกันรายคู่ โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) โดยภาพรวม จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

(n = ๒๕๓)

อายุ	\bar{X}	ต่ำกว่า ๑ ปี	๑ - ๕ ปี	๖ - ๑๐ ปี	๑๑ - ๑๕ ปี	ตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป
		๓.๘๓	๓.๖๓	๓.๙๔	๔.๐๔	๓.๔๙
ต่ำกว่า ๑ ปี	๓.๘๓		๐.๒๐	-๐.๑๑	-๐.๒๑	๐.๓๔
๑ - ๕ ปี	๓.๖๓			-๐.๓๑*	-๐.๔๑*	๐.๑๔
๖ - ๑๐ ปี	๓.๙๔				-๐.๑๑	๐.๔๕*
๑๑ - ๑๕ ปี	๔.๐๔					๐.๕๖*
ตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป	๓.๔๙					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า ประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงาน ๑ - ๕ ปี มีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า โดยภาพรวม แตกต่างจากทัศนคติของประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงาน ๖ - ๑๐ ปี และ ๑๑ - ๑๕ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงาน ๖ - ๑๐ ปี และ ๑๑ - ๑๕ ปี มีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า โดยภาพรวม แตกต่างจากทัศนคติของประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๑๔ การเปรียบเทียบความต่างกันรายคู่ โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ด้านหลักนิติธรรม จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

(n = ๒๕๓)

อายุ	\bar{X}	ต่ำกว่า ๑ ปี	๑ - ๕ ปี	๖ - ๑๐ ปี	๑๑ - ๑๕ ปี	ตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป
		๓.๗๙	๓.๖๒	๓.๘๙	๔.๑๕	๓.๓๖
ต่ำกว่า ๑ ปี	๓.๗๙		๐.๑๗	-๐.๑๐	-๐.๓๖	๐.๔๒
๑ - ๕ ปี	๓.๖๒			-๐.๒๗*	-๐.๕๓*	๐.๒๖
๖ - ๑๐ ปี	๓.๘๙				-๐.๒๖	๐.๕๓*
๑๑ - ๑๕ ปี	๔.๑๕					๐.๗๙*
ตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป	๓.๓๖					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า ประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงาน ๑ - ๕ ปี มีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ด้านหลักนิติธรรมแตกต่างจากทัศนคติของประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงาน ๖ - ๑๐ ปี และ ๑๑ - ๑๕ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงาน ๖ - ๑๐ ปี และ ๑๑ - ๑๕ ปี มีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ด้านหลักนิติธรรมแตกต่างจากทัศนคติของประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๑๕ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ด้านหลักคุณธรรม จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

(n = ๒๕๓)

อายุ	\bar{X}	ต่ำกว่า ๑ ปี	๑ - ๕ ปี	๖ - ๑๐ ปี	๑๑ - ๑๕ ปี	ตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป
		๓.๗๗	๓.๘๒	๓.๙๘	๔.๑๗	๓.๔๗
ต่ำกว่า ๑ ปี	๓.๗๗		-๐.๐๕	-๐.๒๑	-๐.๓๙	๐.๓๐
๑ - ๕ ปี	๓.๘๒			-๐.๑๖	-๐.๓๔*	๐.๓๖*
๖ - ๑๐ ปี	๓.๙๘				-๐.๑๙	๐.๕๑*
๑๑ - ๑๕ ปี	๔.๑๗					๐.๗๐*
ตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป	๓.๔๗					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า ประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงาน ๑ - ๕ ปี มีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ด้านหลักคุณธรรม แตกต่างจากทัศนคติของประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงาน ๑๑ - ๑๕ ปี และตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๕ และประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงาน ๖ - ๑๐ ปี และ ๑๑ - ๑๕ ปี มีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ด้านหลักคุณธรรม แตกต่างจากทัศนคติของประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๖ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน (n = ๒๕๓)

อายุ	\bar{X}	ต่ำกว่า ๑ ปี	๑ - ๕ ปี	๖ - ๑๐ ปี	๑๑ - ๑๕ ปี	ตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป
		๓.๙๑	๓.๖๓	๓.๙๖	๔.๐๙	๓.๕๒
ต่ำกว่า ๑ ปี	๓.๙๑		๐.๒๙	-๐.๐๖	-๐.๑๗	๐.๓๙
๑ - ๕ ปี	๓.๖๓			-๐.๓๓*	-๐.๔๖*	๐.๑๐
๖ - ๑๐ ปี	๓.๙๖				-๐.๑๓	๐.๔๔*
๑๑ - ๑๕ ปี	๔.๐๙					๐.๕๖*
ตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป	๓.๕๒					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า ประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงาน ๑ - ๕ ปี มีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ด้านหลักความโปร่งใส แตกต่างจากทัศนคติของประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงาน ๖ - ๑๐ ปี และ ๑๑ - ๑๕ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๕ และประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงาน ๖ - ๑๐ ปี และ ๑๑ - ๑๕ ปี มีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ด้านหลักความโปร่งใส แตกต่างจากทัศนคติของประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ ๑๕ ปี ขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๗ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ด้านหลักการมีส่วนร่วม จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน (n = ๒๕๓)

อายุ	\bar{X}	ต่ำกว่า ๑ ปี	๑ - ๕ ปี	๖ - ๑๐ ปี	๑๑ - ๑๕ ปี	ตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป
		๓.๗๖	๓.๖๓	๓.๙๗	๓.๙๑	๓.๔๕
ต่ำกว่า ๑ ปี	๓.๗๖		๐.๑๓	-๐.๒๒	-๐.๑๖	๐.๓๑
๑ - ๕ ปี	๓.๖๓			-๐.๓๔*	-๐.๒๘	๐.๑๘
๖ - ๑๐ ปี	๓.๙๗				๐.๐๖	๐.๕๒*
๑๑ - ๑๕ ปี	๓.๙๑					๐.๔๗*
ตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป	๓.๔๕					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า ประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงาน ๑ - ๕ ปี มีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม แตกต่างจากทัศนคติของประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงาน ๖ - ๑๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๕ และประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงาน ๖ - ๑๐ ปี และ ๑๑ - ๑๕ ปี มีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม แตกต่างจากทัศนคติของประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๘ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

(n = ๒๕๓)

อายุ	\bar{X}	ต่ำกว่า ๑ ปี	๑ - ๕ ปี	๖ - ๑๐ ปี	๑๑ - ๑๕ ปี	ตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป
		๓.๘๗	๓.๕๘	๓.๙๙	๔.๐๘	๓.๕๓
ต่ำกว่า ๑ ปี	๓.๘๗		๐.๒๙	-๐.๑๒	-๐.๒๑	๐.๓๔
๑ - ๕ ปี	๓.๕๘			-๐.๔๑*	-๐.๕๐*	๐.๐๕
๖ - ๑๐ ปี	๓.๙๙				-๐.๐๙	๐.๔๖*
๑๑ - ๑๕ ปี	๔.๐๘					๐.๕๔*
ตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป	๓.๕๓					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า ประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงาน ๑ - ๕ ปี มีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ด้านหลักความรับผิดชอบ แตกต่างจากทัศนคติของประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงาน ๖ - ๑๐ ปี และ ๑๑ - ๑๕ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงาน ๖ - ๑๐ ปี และ ๑๑ - ๑๕ ปี มีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ด้านหลักความรับผิดชอบ แตกต่างจากทัศนคติของประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๑๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ด้านหลักความคุ้มค่า จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

(n = ๒๕๓)

อายุ	\bar{X}	ต่ำกว่า ๑ ปี	๑ - ๕ ปี	๖ - ๑๐ ปี	๑๑ - ๑๕ ปี	ตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป
		๓.๙๐	๓.๕๑	๓.๘๔	๓.๘๘	๓.๖๐
ต่ำกว่า ๑ ปี	๓.๙๐		๐.๓๙*	๐.๐๖	๐.๐๒	๐.๓๐
๑ - ๕ ปี	๓.๕๑			-๐.๓๒*	-๐.๓๖*	-๐.๐๙
๖ - ๑๐ ปี	๓.๘๔				-๐.๐๔	๐.๒๔
๑๑ - ๑๕ ปี	๓.๘๘					๐.๒๘
ตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป	๓.๖๐					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า ประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า ๑ ปี มีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่างจากทัศนคติของประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงาน ๑ - ๕ ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๕ และประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงาน ๑ - ๕ ปี มีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่างจากทัศนคติของประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงาน ๖ - ๑๐ ปี และ ๑๑ - ๑๕ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๕

๔.๓ ข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล
ปางมะค่า อำเภอฆาตหลวงบุรี จังหวัดกำแพงเพชร

ตารางที่ ๔.๒๐ ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
ด้านหลักนิติธรรม

ข้อเสนอแนะ	แนวทางแก้ไขในการบริหาร
<p style="text-align: center;">๑. หลักนิติธรรม</p> <p>๑.๑ บุคลากรในองค์กรทุกฝ่ายโดยเฉพาะผู้บริหารและข้าราชการประจำ จะต้องมีการศึกษากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อนำมาปรับใช้กับการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด</p> <p>๑.๒ การออกข้อบัญญัติตำบลต่างๆ ควรรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกกลุ่ม มิใช่รับฟังความคิดเห็นของบุคคลเฉพาะกลุ่ม</p> <p>๑.๓ การใช้อำนาจของนิติรัฐดำเนินไปควบคู่กับนิติธรรมต้องเน้นความถูกต้องมากกว่าความถูกต้อง</p> <p>๑.๔ ควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ ขั้นตอนการดำเนินงาน</p> <p>๑.๕ ผู้บริหารต้องปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความเสมอภาคไม่เลือกปฏิบัติ</p>	<p>๑.๑ ผู้บริหารและข้าราชการในองค์กรต้องศึกษากฎหมายและระเบียบ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบ และข้อบังคับเป็นที่ยอมรับของประชาชนทุกฝ่าย</p> <p>๑.๒ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการออกข้อบัญญัติตำบลให้สอดคล้องกับต้องการของประชาชน เช่นการจัดประชุมหรือการทำประชาพิจารณ์ หรือการแสดงประชามติ</p> <p>๑.๓ บริหารงานให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับเป็นที่ยอมรับของคนทุกฝ่าย</p> <p>๑.๔ การบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการการให้เป็นที่ยอมรับของสังคม</p> <p>๑.๕ ผู้บริหารควรบริหารองค์การตามความต้องการของประชาชนโดยแยกปัญหาหนักเบาและก่อนหลังเป็นสำคัญ</p>

ตารางที่ ๔.๒๑ ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
ด้านหลักคุณธรรม

ข้อเสนอแนะ	แนวทางแก้ไขในการบริหาร
<p style="text-align: center;">๒. หลักคุณธรรม</p> <p>๒.๑ การปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหารและข้าราชการและเจ้าหน้าที่ ต้องถูกต้อง ซื่อสัตย์ ยึดถือระเบียบวินัย</p> <p>๒.๒ มีความต้องการให้บุคลากรในองค์กรมีความสนใจเอาใจใส่ประชาชน และให้ยึดหลักความถูกต้องเป็นธรรม เสมอภาค แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนได้ตรงกับความต้องการ</p> <p>๒.๓ องค์กรยังขาดการรับฟังเหตุและผลจากประชาชน ควรมีความเป็นกลางในการบริหารโครงการต่าง ๆ และขอให้ใช้หลักในการตัดสินใจไม่เอนเอียงแก่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือเห็นแก่พวกพ้อง</p> <p>๒.๔ บุคคลบางกลุ่มในองค์กรยังขาดการเอาใจใส่ต่อองค์กรหรือรักองค์กร และคิดถึงแต่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม</p> <p>๒.๕ ให้ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ยึดหลักคุณธรรม มีภาวะผู้นำ ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ประชาชน ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม</p>	<p>๒.๑ ปฏิบัติหน้าที่ให้บุคลากรทุกส่วนในองค์กรยึดหลักความถูกต้องดีงาม ซื่อสัตย์ อุดมคติ จริงใจมีระเบียบวินัย ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคมกำหนดกรอบการบริหารงานตามอำนาจหน้าที่ให้ถูกต้องทุกขั้นตอน</p> <p>๒.๒ บริหารงานในองค์กรโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ทรนรงค์บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ สร้างความชอบธรรมในการปฏิบัติงานให้เป็นที่ยอมรับของประชาชน และปลูกจิตสำนึกด้านจิตอาสา (Public mind)</p> <p>๒.๓ องค์กรควรรับฟังเหตุและผลของประชาชนด้วยความเป็นกลางไม่ชี้นำ ส่วนบริหารโครงการที่ต้องจัดสรรให้หมู่บ้านควรใช้หลักในการพิจารณาจากปัญหาที่ต้องแก้ไขเร่งด่วนก่อน</p> <p>๒.๔ ทรนรงค์ให้บุคลากรในองค์กรยึดหลักคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ที่ดีเป็นตัวอย่างแก่สังคม และมีความซื่อสัตย์ จริงใจ อุดมคติ มีระเบียบวินัย และปลูกจิตสำนึกให้รักองค์กรของตนเอง</p> <p>๒.๕ ผู้บริหารควรยึดหลักคุณธรรม ด้วยการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยทรนรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นคนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อุดมคติ มีระเบียบวินัย ยึดหลักภาวะผู้นำที่ดี และปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ประชาชน โดยเฉพาะการ ครองตน ครองคน ครองงาน</p>

ตารางที่ ๔.๒๒ ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
ด้านหลักความโปร่งใส

ข้อเสนอแนะ	แนวทางแก้ไขในการบริหาร
<p style="text-align: center;">๓. หลักความโปร่งใส</p> <p>๓.๑ ทุกฝ่ายต้องมีการเคารพความคิดเห็นของแต่ละบุคคล ข้อมูลของแต่ละฝ่ายควรที่มีความชัดเจน ถูกต้อง</p> <p>๓.๒ ควรจะแถลงนโยบายการบริหารงานทุกครั้งที่มีการประชุมสภาฯ หรือประชุมหมู่บ้านของ อบต. และชี้แจงการใช้จ่ายงบประมาณในแต่ละปี ให้ประชาชนรับทราบ</p> <p>๓.๓ การประสัมพันธ์โดยตรงยังมีน้อย ประชาชนยังไม่ค่อยมีการรับทราบข้อมูลข่าวสาร</p> <p>๓.๔ การปฏิบัติงานของ อบต. จะต้องมีการเปิดเผยเปิดใจกว้าง เพื่อให้ตรวจสอบได้ ตลอดเวลา และมีข้อมูลนำเสนอต่อสาธารณชนได้</p>	<p>๓.๑ สร้างความไว้วางใจระหว่างองค์กรและภาคประชาชน รวมทั้งการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อมูลทั้งของสองฝ่าย</p> <p>๓.๒ มีช่องทางและกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบการใช้งบประมาณ และกำหนดช่องทางในการประชาสัมพันธ์นโยบายหรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ารับฟังการประชุมสภาฯ</p> <p>๓.๓ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยตรงไปตรงมาโดยให้มีการจัดระบบงานและข้อมูลข่าวสารเพื่อเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชน</p> <p>๓.๔ มีช่องทางและกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องอย่างชัดเจน และปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใส มีการจัดระบบงานและข้อมูลข่าวสารเพื่อเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชน</p>

ตารางที่ ๔.๒๓ ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
ด้านหลักการมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะ	แนวทางแก้ไขในการบริหาร
<p style="text-align: center;">๔. หลักการมีส่วนร่วม</p> <p>๔.๑ ผู้บริหารต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมคิด ร่วมเสนอความคิดเห็น และ เคารพการกระทำของบุคคลอื่น</p> <p>๔.๒ ฝ่ายบริหารต้องให้ความสำคัญกับชุมชน/หมู่บ้าน การตัดสินใจของสมาชิกด้วย อดต.และ ไม่ชี้หน้าประชาชน</p> <p>๔.๓ อดต.จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและหน่วยงานในตำบลได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจในเรื่องสำคัญ และเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกมิติ ให้มากขึ้น</p>	<p>๔.๑ เปิดโอกาสให้ประชาชนรับรู้เพื่อเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญและมีส่วนร่วมทุกมิติ เช่น มีส่วนร่วมคิด เสนอความคิดเห็น การทำประชาพิจารณ์ หรือแสดงประชามติ</p> <p>๔.๒ เคารพการตัดสินใจของสมาชิก อดต.และประชาชนในพื้นที่บริการ และสนองตอบความต้องการตามเงื่อนไขของกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ</p> <p>๔.๓ เปิดช่องทางหรือโอกาสให้ประชาชนรับรู้เสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประชาชน เช่น การเข้ารับฟังการประชุมสภา หรือรับทราบข้อมูลจากเว็บไซต์ เป็นต้น</p>

ตารางที่ ๔.๒๔ ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
ด้านหลักความรับผิดชอบ

ข้อเสนอแนะ	แนวทางแก้ไขในการบริหาร
<p style="text-align: center;">๕. หลักความรับผิดชอบ</p> <p>๕.๑ ให้บุคลากรขององค์กรตระหนักถึงอำนาจหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย หรือตามกฎหมาย และบางส่วนขาดความมุ่งมั่นในการทำงาน</p> <p>๕.๒ อบต. ควรใส่ใจต่อปัญหาของประชาชนที่มีความเดือดร้อน และแก้ไขปัญหาให้รวดเร็ว</p> <p>๕.๓ การรับผิดชอบต่อชุมชน/หมู่บ้านที่เป็นอยู่ยั้งน้อยมาก เมื่อมีการผิดพลาดสมควรยอมรับและปรับปรุงแก้ไขใหม่</p> <p>๕.๔ ควรส่งเสริมบทบาทหน้าที่ ให้ทุกฝ่ายมีความสำนึกในการทำหน้าที่</p>	<p>๕.๑ สร้างจิตสำนึกให้บุคลากรตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหรือตามกฎหมาย และฝ่ายบริหารต้องมีความกล้าหาญที่จะให้คุณให้โทษต่อบุคลากรในองค์กร เพื่อสร้างความชอบธรรมในการบริหารงาน</p> <p>๕.๒ ผู้บริหารควรใส่ใจปัญหาของประชาชนและกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาและมีความกล้าหาญ และกล้าได้กล้าเสียจะช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาให้สำเร็จลุล่วงไปได้</p> <p>๕.๓ มีการกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานโดยการวางกรอบความรับผิดชอบให้มีขอบเขตที่ชัดเจนครอบคลุมทั้งระบบงาน</p> <p>๕.๔ การปฏิบัติหน้าที่บริการประชาชนถือเป็นภารกิจหลักของการส่วนท้องถิ่น เนื่องจากรัฐบาลมอบอำนาจให้ท้องถิ่นหรือการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นบริหารงานเพื่อบริการประชาชนภายใต้กฎหมาย และอยู่ในกำกับของรัฐบาล บุคลากรในองค์กรต้องรับรูบทบาทหน้าที่และมีจิตสำนึกในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุตามเป้าหมายองค์กร</p>

ตารางที่ ๔.๒๕ ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
ด้านหลักความคุ้มค่า

ข้อเสนอแนะ	แนวทางแก้ไขในการบริหาร
<p style="text-align: center;">๖. หลักความคุ้มค่า</p> <p>๖.๑ ต้องใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดคุ้มค่าเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุด</p> <p>๖.๒ ผู้บริหารต้องจัดสรรตำแหน่งบุคลากรให้เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่</p> <p>๖.๓ วิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอก และพัฒนาองค์กรไปสู่จุดเป้าหมาย</p> <p>๖.๔ รมรณรงค์การดำเนินตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ให้ปฏิบัติอย่างจริงจังและเข้าถึงประชาชน</p>	<p>๖.๑ เพิ่มความสามารถในการบริหารงานเพิ่มผลผลิตของงานในทางบวกให้เกิดความคุ้มค่ากับต้นทุน และประโยชน์ที่ได้รับ</p> <p>๖.๒ ต้องพิจารณาตัวบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งตามหลักเกณฑ์ที่ ก.อบต.กำหนดคือการคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ผลงานของบุคคลนั้น ความอาวุโสในราชการ การรักษาวินัย ความเหมาะสมอื่น ๆ และผลประโยชน์ที่ทางราชการจะได้รับ และใช้หลักเกณฑ์ที่สำคัญคือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑) หน้าที่และความรับผิดชอบ ๒) ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ๓) ความรู้ความสามารถที่ต้องการ ๔) คุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง <p>๖.๓ จัดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์องค์การ โดยใช้หลัก SWOT หาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคเพื่อสร้างความพร้อมในการพัฒนาองค์กร</p> <p>๖.๔ จัดทำโครงการตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้หมู่บ้านในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ โดยจัดงบประมาณสนับสนุนและจัดให้มีการประกวดรางวัลเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนใช้จ่ายอย่างประหยัดในครัวเรือนและส่งเสริมรายได้รวมทั้งการส่งเสริมการออมให้กับประชาชน</p>

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีรายละเอียดด้านวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร
๒. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
๓. เพื่อนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานภายในองค์การให้มีประสิทธิภาพ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยขอหนังสือรับรองจากสำนักงานโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร เพื่อเก็บข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่บริการขององค์การบริหารส่วนตำบล นำแบบสอบถามจำนวน ๒๕๓ ชุด แจกให้กับประชาชนและดำเนินการเก็บคืนภายใน ๑ เดือน รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากประชาชน จำนวน ๒๕๓ ชุด และผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ใช้แบบสอบถามที่ได้รับคืนจากประชาชนเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ ๑ ซึ่งเป็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ ๒ ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร และตอนที่ ๓ เป็นข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) วิเคราะห์โดยการเขียนความเรียงประกอบตาราง ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางการวิจัยเชิงปริมาณใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มศึกษา โดยใช้สถิติเชิง

พรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์ข้อมูลด้านการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยจำแนกตามลักษณะของตัวแปร สถิติที่ใช้คือการทดสอบค่า ที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้น ๒ กลุ่ม และการทดสอบค่า เอฟ (F-test) โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)

๕.๑ สรุปผลการศึกษา

๕.๑.๑ ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของประชากรกลุ่มศึกษา

ผลการวิจัยข้อมูลทั่วไปของประชากรกลุ่มศึกษา จำนวน ๒๕๓ คน พบว่า ประชากรกลุ่มศึกษาเป็นเพศชาย จำนวน ๑๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๕๐ มีอายุตั้งแต่ ๔๑ - ๕๐ ปี จำนวน ๑๐๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๙๐ มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๒๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๓๕ และมีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ ๑ - ๕ ปี จำนวน ๑๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๘๕

๕.๑.๒ ผลการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร

การเก็บข้อมูลจากประชาชนและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ในแต่ละองค์ประกอบและจำแนกตามหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ปรากฏผล ดังนี้

๑.ด้านหลักนิติธรรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม พบว่าประชาชนมีทัศนะต่อการบริหารงานอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = ๓.๗๔ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๒.ด้านหลักคุณธรรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม พบว่าประชาชนมีทัศนะต่อการบริหารงานอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = ๓.๘๗ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๓.ด้านหลักความโปร่งใส ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม พบว่าประชาชนมีทัศนคติต่อการบริหารงานอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = ๓.๗๘ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๔.ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม พบว่าประชาชนมีทัศนคติต่อการบริหารงานในระดับมาก ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = ๓.๗๕ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๕.ด้านหลักความรับผิดชอบ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม พบว่าประชาชนมีทัศนคติต่อการบริหารงานอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = ๓.๗๗ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๖.ด้านหลักความคุ้มค่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม พบว่าประชาชนมีทัศนคติต่อการบริหารงานอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = ๓.๖๘ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๕.๑.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

บุคคลที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกัน (Sig. = ๐.๗๘) มีอายุต่างกัน (Sig. = ๐.๔๓) และมีระดับการศึกษาต่างกัน (Sig. = ๐.๓๓) มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาล ๖ หลัก มาใช้ในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมและรายด้านไม่ต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย แต่ในส่วน of ประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงานที่ต่างกัน (Sig. = ๐.๐๐) มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสามารถจำแนกประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม,หลักความโปร่งใส,หลักการมีส่วนร่วม,หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่า ดังนี้

๑) ด้านหลักนิติธรรม พบว่า ประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงาน ๑ - ๕ ปี มีทัศนคติแตกต่างจากประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงาน ๖ - ๑๐ ปี และ ๑๑ - ๑๕ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงาน ๖ - ๑๐ ปี มีทัศนคติแตกต่างจากประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงาน ตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๕.๑.๔. ข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำปางบุรี จังหวัดกำแพงเพชร

๑. ด้านหลักนิติธรรม

๑.๑ บุคลากรในองค์กรทุกฝ่ายโดยเฉพาะผู้บริหารและข้าราชการประจำ จะต้องมีการศึกษากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อนำมาปรับใช้กับการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๑.๒ การออกข้อบัญญัติตำบลต่าง ๆ ควรรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกกลุ่มมิใช่รับฟังความคิดเห็นของบุคคลเฉพาะกลุ่ม

๑.๓ การใช้อำนาจของนิติรัฐดำเนินไปควบคู่กับนิติธรรมต้องเน้นความถูกต้องมากกว่าความถูกต้อง

๑.๔ ควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑.๕ ผู้บริหารต้องปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความเสมอภาคไม่เลือกปฏิบัติ

๒. ด้านหลักคุณธรรม

๒.๑ การปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหารและข้าราชการและเจ้าหน้าที่ ต้องถูกต้อง ซื่อสัตย์ยึดถือระเบียบวินัย

๒.๒ มีความต้องการให้บุคลากรในองค์กรมีความสนใจเอาใจใส่ประชาชน และให้ยึดหลักความถูกต้องเป็นธรรม เสมอภาค แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนได้ตรงกับความต้องการ

๒.๓ องค์กรยังขาดการรับฟังเหตุและผลจากประชาชน ควรมีความเป็นกลางในการบริหารโครงการต่าง ๆ และขอให้ใช้หลักในการตัดสินใจไม่เอนเอียงแก่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือเห็นแก่พวกพ้อง

๒.๔ บุคคลบางกลุ่มในองค์กรยังขาดการเอาใจใส่ต่อองค์กรหรือรักองค์กร และคิดถึงแต่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม

๒.๕ ให้ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ยึดหลักคุณธรรมมีภาวะผู้นำ ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ประชาชน ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม

๓. ด้านหลักความโปร่งใส

๓.๑ ทุกฝ่ายต้องมีการเคารพความคิดเห็นของแต่ละบุคคล ข้อมูลของแต่ละฝ่ายควรที่มีความชัดเจนถูกต้อง

๓.๒ ควรจะแถลงนโยบายการบริหารงานทุกครั้งที่มีการประชุมสภาฯ หรือประชุมหมู่บ้านของ อบต.และชี้แจงการใช้จ่ายงบประมาณในแต่ละปีให้ประชาชนรับทราบ

๓.๓ การประสัมพันธ์โดยตรงยังมีน้อย ประชาชนยังไม่ค่อยมีการรับทราบข้อมูล ข่าวสาร

๓.๔ การปฏิบัติงานของ อบต.จะต้องมีการเปิดเผยเปิดใจกว้าง เพื่อให้ตรวจสอบได้ตลอดเวลา และมีข้อมูลนำเสนอต่อสาธารณชนได้

๔. ด้านหลักการมีส่วนร่วม

๔.๑ ผู้บริหารต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมคิด ร่วมเสนอความคิดเห็น และเคารพการกระทำของบุคคลอื่น

๔.๒ ฝ่ายบริหารต้องให้ความสำคัญกับชุมชน/หมู่บ้าน การตัดสินใจของสมาชิก อบต.และไม่ชี้นำประชาชน

๔.๓ อบต.จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและหน่วยงานในตำบลได้มีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจในเรื่องสำคัญ และเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกมิติ ให้มากขึ้น

๕. ด้านหลักความรับผิดชอบ

๕.๑ ขอให้บุคลากรขององค์กรตระหนักถึงอำนาจหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย หรือตามกฎหมาย และบางส่วนขาดความมุ่งมั่นในการทำงาน

๕.๒ อบต.ควรใส่ใจต่อปัญหาของประชาชนที่มีความเดือดร้อน และแก้ไขปัญหาให้ รวดเร็ว

๕.๓ การรับผิดชอบต่อชุมชน/หมู่บ้านที่เป็นอยู่ยังน้อยมาก เมื่อมีการผิดพลาด สมควรยอมรับและปรับปรุงแก้ไขใหม่

๕.๔ ควรส่งเสริมบทบาทหน้าที่ ให้ทุกฝ่ายมีความสำนึกในการทำหน้าที่

๖. ด้านหลักความคุ้มค่า

๖.๑ ต้องใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดคุ้มค่าเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุด

๖.๒ ผู้บริหารต้องจัดสรรตำแหน่งบุคลากรให้เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่

๖.๓ วิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอก และพัฒนาองค์กรไปสู่จุดเป้าหมาย

๖.๔ ทรนงค์การดำเนินตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ให้ปฏิบัติอย่างจริงจังและเข้าถึงประชาชน

๕.๑.๕ แนวทางแก้ไขในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำปางบุรีรัมย์ จังหวัดกำแพงเพชร

๑. ด้านหลักนิติธรรม

๑.๑ ผู้บริหารและข้าราชการในองค์กรต้องศึกษากฎหมายและระเบียบ เพื่อใช้เป็นเครื่องในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบ และข้อบังคับเป็นที่ยอมรับของประชาชนทุกฝ่าย

๑.๒ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการออกข้อบัญญัติตำบลให้สอดคล้องกับต้องการของประชาชน เช่นการจัดประชุมหรือการทำประชาพิจารณ์ หรือการแสดงประชามติ

๑.๓ บริหารงานให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับเป็นที่ยอมรับของคนทุกฝ่าย

๑.๔ การบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการการให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

๑.๕ ผู้บริหารควรบริหารองค์การตามความต้องการของประชาชนโดยแยกปัญหาหนักเบาและก่อนหลังเป็นสำคัญ

๒. ด้านหลักคุณธรรม

๒.๑ ปลุกจิตสำนึกให้บุคลากรทุกส่วนในองค์กรยึดหลักความถูกต้องดีงาม ซื่อสัตย์ อุดมคติ จริตใจมีระเบียบวินัย ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคมและกำหนดกรอบการบริหารงานตามอำนาจหน้าที่ให้ถูกต้องทุกขั้นตอน

๒.๒ บริหารงานในองค์กรโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง รณรงค์บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ สร้างความชอบธรรมในการปฏิบัติงานให้เป็นที่ยอมรับของประชาชน และปลุกจิตสำนึกด้านจิตอาสา (Public mind)

๒.๓ องค์กรควรรับฟังเหตุและผลของประชาชนด้วยความเป็นกลางไม่ชี้นำ ส่วนบริหารโครงการที่ต้องจัดสรรให้หมู่บ้านควรใช้หลักในการพิจารณาจากปัญหาที่ต้องแก้ไขเร่งด่วนก่อน

๒.๔ รณรงค์ให้บุคลากรในองค์กรยึดหลักคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ที่ดีเป็นตัวอย่างแก่สังคม และมีความซื่อสัตย์ จริตใจ อุดมคติ มีระเบียบวินัย และปลุกจิตสำนึกให้รักองค์กรของตนเอง

๒.๕ ผู้บริหารควรยึดหลักคุณธรรม ด้วยการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นคนไทยมีความซื่อสัตย์ จริตใจ ขยัน อุดมคติ มีระเบียบวินัย ยึดหลักภาวะผู้นำที่ดี และปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ประชาชน โดยเฉพาะการ ครองตน ครองคน ครองงาน

๓. ด้านหลักความโปร่งใส

๓.๑ สร้างความไว้วางใจระหว่างองค์กรและภาคประชาชน รวมทั้งการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อมูลทั้งสองฝ่าย

๓.๒ มีช่องทางและกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบการใช้งบประมาณ และกำหนดช่องทางในการประชาสัมพันธ์นโยบายหรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ารับฟังการประชุมสภาฯ

๓.๓ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างตรงไปตรงมาโดยจัดให้มีการจัดระบบงานและข้อมูลข่าวสารเพื่อเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชน

๓.๔ มีช่องทางและกระบวนการให้ประชาชนตรวจความถูกต้องอย่างชัดเจน และปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใส มีการจัดระบบงานและข้อมูลข่าวสารเพื่อเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชน

๔. ด้านหลักการมีส่วนร่วม

๔.๑ เปิดโอกาสให้ประชาชนรับรู้เพื่อเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญและมีส่วนร่วมทุกมิติ เช่น มีส่วนร่วมคิด เสนอความคิดเห็น การทำประชาพิจารณ์ หรือแสดงประชามติ

๔.๒ เคารพการตัดสินใจของสมาชิก อบต.และประชาชนในพื้นที่บริการ และสนองตอบความต้องการตามเงื่อนไขของกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ

๔.๓ เปิดช่องทางหรือโอกาสให้ประชาชนรับรู้ เสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประชาชน เช่น การเข้ารับฟังการประชุมสภาฯหรือรับทราบข้อมูลจากเว็บไซต์ เป็นต้น

๕. ด้านหลักความรับผิดชอบ

๕.๑ สร้างจิตสำนึกให้บุคลากรตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหรือตามกฎหมาย และฝ่ายบริหารต้องมีความกล้าหาญที่จะให้คุณให้โทษต่อบุคลากรในองค์กร เพื่อสร้างความชอบธรรมในการบริหารงาน

๕.๒ ผู้บริหารควรใส่ใจปัญหาของประชาชนและกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหา และมีความกล้าหาญ และกล้าได้กล้าเสียจะช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาให้สำเร็จลุล่วงไปได้

๕.๓ มีการกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานโดยการวางกรอบความรับผิดชอบให้มีขอบเขตที่ชัดเจนครอบคลุมทั้งระบบงาน

๕.๔ การปฏิบัติหน้าที่บริการประชาชนถือเป็นภารกิจหลักของการส่วนท้องถิ่น เนื่องจากรัฐบาลมอบอำนาจให้ท้องถิ่นหรือการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นบริหารงานเพื่อบริการ

ประชาชนภายใต้กฎหมาย และอยู่ในกำกับของรัฐบาล บุคลากรในองค์การต้องรับรู้บทบาทหน้าที่และมีจิตสำนึกในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุตามเป้าหมายขององค์การ

๖. ด้านหลักความคุ้มค่า

๖.๑ เพิ่มความสามารถในการบริหารงานเพิ่มผลผลิตของงานในทางบวกให้เกิดความคุ้มค่ากับต้นทุน และประโยชน์ที่ได้รับ

๖.๒ ต้องพิจารณาตัวบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งตามหลักเกณฑ์ที่ ก.อบต.กำหนดคือ การคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ผลงานของบุคคลนั้น ความอาวุโสในราชการ การรักษาวินัย ความเหมาะสมอื่น ๆ และผลประโยชน์ที่ทางราชการจะได้รับ และใช้หลักเกณฑ์ที่สำคัญคือ ๑) หน้าที่และความรับผิดชอบ ๒) ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ๓) ความรู้ความสามารถที่ต้องการ ๔) คุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง

๖.๓ จัดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์องค์การ โดยใช้หลัก SWOT หาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคเพื่อสร้างความพร้อมในการพัฒนาองค์การ

๖.๔ จัดทำโครงการตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้หมู่บ้านในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ โดยจัดงบประมาณสนับสนุนและจัดให้มีการประกวดรับรางวัลเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนใช้จ่ายอย่างประหยัดในครัวเรือนและส่งเสริมรายได้ รวมทั้งการส่งเสริมการออมให้กับประชาชน

จากการวิเคราะห์ข้อมูล การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า การบริหารงานขององค์การ ได้ใช้หลักกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการการให้เป็นที่ยอมรับของสังคม กำหนดกรอบการบริหารงานตามอำนาจหน้าที่ให้ถูกต้องทุกขั้นตอน มีการจัดระบบงานและข้อมูลข่าวสารเพื่อเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชน เปิดโอกาสให้ประชาชนรับรู้เพื่อเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญและมีส่วนร่วมทุกมิติ มีการกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานโดยการวางกรอบความรับผิดชอบให้มีขอบเขตที่ชัดเจนครอบคลุมทั้งระบบงาน มีการเพิ่มความสามารถในการบริหารงานเพิ่มผลผลิตของงานในทางบวกให้เกิดความคุ้มค่ากับต้นทุน และประโยชน์ที่ได้รับ

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ จะกล่าวถึงการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร โดยผู้วิจัยจะ กล่าวถึงประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจและนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ๖ หลัก พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบล ปางมะค่า ใช้หลักธรรมาภิบาลในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก (\bar{X} ๓.๗๖) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ทั้งผู้บริหาร พนักงานราชการ เจ้าหน้าที่ และลูกจ้างให้ความสำคัญในการใช้หลักธรรมาภิบาลใน การบริหารงานได้ดีมีประสิทธิภาพ ทำให้การบริหารงานขององค์การประสบความสำเร็จตาม เป้าหมาย เมื่อพิจารณารายด้านมีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

๑. ด้านหลักนิติธรรม จากการศึกษา ค้นพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิ บาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ด้านนิติธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} ๓.๗๔) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการบริหารตามหลักนิติธรรมมากทุกข้อ แสดง ให้เห็นว่า การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ให้ความสำคัญกับการ บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยยึดหลักกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการการ ให้เป็นที่ยอมรับของสังคม อันจะทำให้สังคมยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับตามไปด้วย

การบริหารงานตามหลักนิติธรรมนี้ เป็นแนวทางให้องค์การจกต้องนำมาเป็น แนวทางในการปฏิบัติงานให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน สร้างความเป็นระเบียบวินัยให้เกิดขึ้นใน องค์การ ทุกคนจะต้องยอมรับกฎระเบียบ ข้อบังคับที่ได้ร่วมกันกำหนดขึ้นและปฏิบัติตามอย่าง เคร่งครัด โดยถือว่าเป็นการบริหารงานภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของบุคคล ใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระจริฎู จิรสุโก (เมืองประทับ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ” ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร พนักงานราชการ เจ้าหน้าที่ และลูกจ้างใช้หลักธรรมาภิบาลใน ภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทั้งผู้บริหาร พนักงานราชการ เจ้าหน้าที่ และ ลูกจ้างให้ความสำคัญในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของเทศบาลเมืองบางกรวย ได้ดีมีประสิทธิภาพ

๒. ด้านหลักคุณธรรม จากการศึกษา ค้นพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิ บาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ในด้านคุณธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = ๓.๘๗) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการบริหารตามหลักคุณธรรมมากทุกข้อ แสดงให้เห็นว่า การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ให้ความสำคัญกับการ

บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้วยความเที่ยงธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในศีลธรรม และจริยธรรม ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในสังคม กำหนดกรอบการบริหารงานตามอำนาจหน้าที่ให้ถูกต้องทุกขั้นตอน การบริหารงานตามหลักคุณธรรมนับว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก ในองค์การ ถ้าผู้บริหารยึดหลักคุณธรรมในการทำงานจะสร้างความรักความสามัคคีขึ้นใน องค์การ ดังนั้นในการบริหารงานในองค์การในด้านต่างๆ จะต้องยึดหลักคุณธรรมและปฏิบัติอย่าง เกร่งกรืด

การบริหารงานตามหลักคุณธรรมนี้ เป็นแนวทางและยึดมั่นในความถูกต้องดีงามให้ บุคลากรขององค์การยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่เป็นตัวอย่างที่ดีมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยันอดทน และมีระเบียบวินัยเป็นที่พึงของประชาชนในพื้นที่บริการได้อย่างแท้จริงเป็นไปตาม เจตนารมณ์ของกฎหมายที่รัฐบาลกระจายอำนาจมายังท้องถิ่นเพื่อบริการประชาชน ซึ่ง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ผลงานวิจัยของ กิตติพงษ์ อรุณีพัฒน์ ศึกษาเรื่อง หลักธรรมาภิบาล กับการบริหารจัดการรัฐวิสาหกิจ : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่าหลักเกณฑ์ไม่ได้มีความแตกต่างกันสาระสำคัญนัก โดยเฉพาะเรื่องหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความซื่อสัตย์สุจริต หลักความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติหน้าที่ และ หลักความสามารถในการแข่งขันซึ่งมีความแตกต่างกันบ้างเล็กน้อย ดังนั้นในการบริหารงานใน องค์การต่างๆ จะต้องยึดหลักธรรมาภิบาลทุกองค์การและปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

๓. ด้านหลักความโปร่งใส จากการศึกษา ค้นพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ในด้านความโปร่งใสโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = ๓.๗๘$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการบริหารตามหลักความโปร่งใสมาก ทุกข้อ แสดงให้เห็นว่า การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ให้ความสำคัญ กับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยมีการจัดระบบงานและข้อมูลข่าวสารเพื่อเปิดเผย ข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชน พร้อมทั้งจะได้รับการตรวจสอบอยู่ตลอดเวลาเพื่อสร้างความโปร่งใส และสร้างความเชื่อถือศรัทธาให้แก่ประชาชน

การบริหารงานตามหลักโปร่งใสนี้ เป็นแนวทางและยึดมั่นในความถูกต้องดีงามให้ บุคลากรขององค์การยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่เป็นตัวอย่างที่ดี สร้างความไว้วางใจ ระหว่างองค์การและประชาชน ถือเป็นการบริหารงานให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูล ข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา ทำให้ประชาชนได้เข้าถึงข้อมูลและตรวจสอบความถูกต้องได้ชัดเจน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อรทัย แสงทอง ศึกษาเรื่อง หลักธรรมาภิบาลกับการบริหาร สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษาสถานศึกษาในเขตตลิ่งชัน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานทั้ง ๖ งานของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาใช้การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมากที่สุดทุกงาน และครูผู้สอนก็ใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง

เช่นกัน ทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนให้ความสำคัญในเรื่องการบริหารงานบุคลากรด้วยความโปร่งใส แสดงหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลงานของบุคลากรอย่างชัดเจนเป็นอันดับแรกของการบริหารงานด้วยความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

๔. ด้านหลักการมีส่วนร่วม จากการศึกษา ค้นพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ในด้านการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๗๕$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีระดับการบริหารตามหลักการมีส่วนร่วมมากทุกข้อ แสดงให้เห็นว่า การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ให้ความสำคัญกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้วยการเปิดโอกาสให้ประชาชนรับรู้ เสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน เสนอความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ารับฟังการประชุมสภา เพื่อกำหนดนโยบาย ออกระเบียบและข้อบังคับตำบล

การบริหารงานตามหลักการมีส่วนร่วมนี้ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม รับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญขององค์การ ไม่ว่าจะด้วยการประชาสัมพันธ์ การแสดงประชามติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจวรรณ วันดีศรี ศึกษาเรื่อง การศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด ผลวิจัยพบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ดมีธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความมีประสิทธิภาพ ด้านความรับผิดชอบ ด้านคุณธรรม ด้านนิติธรรม มีธรรมาภิบาลระดับสูง ส่วนด้านความโปร่งใส ด้านการมีส่วนร่วม มีธรรมาภิบาลต่ำ สำหรับปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และความรู้ความเข้าใจในการปกครองด้วยหลักธรรมาภิบาล

๕. ด้านหลักความรับผิดชอบ จากการศึกษา ค้นพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ในด้านความรับผิดชอบโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๗๗$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีระดับการบริหารตามหลักความรับผิดชอบมากทุกข้อ แสดงให้เห็นว่า การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ให้ความสำคัญกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มีการกำหนดเป้าหมายและมาตรฐาน โดยการวางกรอบความรับผิดชอบให้มีขอบเขตที่ชัดเจนครอบคลุมทั้งระบบงาน มีความตั้งใจและเอาใจใส่ต่อการบริหารงานคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและประชาชนโดยรวม

การบริหารงานด้วยหลักความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่สำคัญมาก บุคลากรทุกคนขององค์การควรตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของคนในสังคมและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ

จเด็จ โพธิ์ศรีทอง ศึกษาวิจัยเรื่อง “การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ผลการวิจัยพบว่า ผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง ๖ ด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านความคุ้มค่า ด้านนิติธรรม ด้านความรับผิดชอบ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านคุณธรรม และด้านความโปร่งใส

๖. ด้านหลักความคุ้มค่า จากการศึกษา ค้นพบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ในด้านความคุ้มค่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๘$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีระดับการบริหารตามหลักความคุ้มค่ามากทุกข้อ แสดงให้เห็นว่า การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ให้ความสำคัญกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มีการเพิ่มความสามารถในการบริหารงานเพิ่มผลผลิตของงานในทางบวกให้เกิดความคุ้มค่ากับต้นทุน และประโยชน์ที่ได้รับ และการประหยัดทรัพยากรอย่างให้เกิดประโยชน์สูงสุด งบประมาณให้ประชาชนประหยัดทรัพยากรยึดแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ใช้งบประมาณแผ่นดินอย่างคุ้มค่า และจัดสรรตำแหน่งบุคลากรอย่างเหมาะสมสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

การบริหารงานด้วยหลักความคุ้มค่าเป็นสิ่งที่สำคัญมาก องค์การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม รักษาทรัพยากรที่มีอยู่อย่างสมบูรณ์ตลอดจนการณรงค์ให้ประชาชนในเขตบริการใช้ของอย่างคุ้มค่า ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นภดล สุรนครินทร์ ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในเชิงบวก เมื่อเปรียบเทียบตามปัจจัยด้านบุคคล พบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีทัศนะต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ใน อบต. ไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบตามปัจจัยด้านขนาดของ อบต. และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของ อบต. แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจใน อบต. ไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านขนาดของ อบต. ไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของ อบต.

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าลักษ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการบริหารงาน ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

๑. วรรณคดีให้บุคลากรทุกฝ่ายขององค์การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานภายในองค์กรอย่างจริงจัง ผู้บริหารและข้าราชการในองค์กรต้องศึกษากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อใช้เป็นเครื่องในการปฏิบัติงานให้เป็นไปที่ยอมรับของประชาชน และการบังคับใช้กฎหมาย

๒. ในด้านการบริหารงาน ควรให้ความเสมอภาคแก่ทุกฝ่ายโดยไม่มีทางเลือกปฏิบัติ เคารพการตัดสินใจของประชาชนตามหลักประชาธิปไตยเสียงข้างมากและไม่ละเลยเสียงข้างน้อย หรือการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง และกล้าหาญยอมรับการกระทำของตน

๓. ผู้บริหารองค์การควรกำหนดนโยบาย จัดทำแผนแม่บทเป็นลายลักษณ์อักษร และสามารถนโยบายนี้ออกไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมได้จริง ยึดหลักคุณธรรมและใช้หลักภาวะผู้นำที่ดีในการบริหารงานเพื่อให้เกิดประสิทธิผลต่อการปฏิบัติราชการ

๔. ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์การแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารงาน พัฒนาระบบการสั่งการ และการสื่อสารในองค์การ เพื่อบรรยากาศในการทำงานบนพื้นฐานแห่งรักความสามัคคีถ้อยที่ถ้อยอาศัยระหว่างกัน

๕. ควรจัดให้มีช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจการขององค์การ และเปิดการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างตรงไปตรงมา

๖. ควรนำข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขในการบริหารที่ได้จากการศึกษาวิจัย มาปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่เป็นปัญหา และแก้ไขปัญหานั้นในรูปแบบการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

๗. ควรนำผลการศึกษานี้เป็นข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานขององค์การ บริหารส่วนตำบลปางมะค่า ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอื่นเพื่อจะได้เปรียบเทียบความแตกต่างหรือความสอดคล้องกันในระดับของการบริหาร

๒. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ระหว่างผู้บริหารที่มาจากคัดเลือกตั้งกับข้าราชการ เจ้าหน้าที่ และลูกจ้างขององค์การ

๓. ควรศึกษาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลต่าง ๆ ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น หลักอิทธิบาท ๔, หลักสังคหวัตถุ ๔, หลักพรหมวิหาร ๔ หลักกอดติ ๔, สัมปยุตธรรม ๗ เป็นต้น แล้วนำมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

(๑) หนังสือ

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. **Good Governance** กับการปฏิรูปการศึกษา การปฏิรูปการเมือง.

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สายธาร, ๒๕๔๑.

ชูชัย ศุภวงศ์ และยุวดี คาดการณ์ไกล. **องค์การบริหารส่วนตำบลในแนวทางประชาคม.**

กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, ๒๕๒๔.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย.** พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร :

เทพเนรมิต, ๒๕๔๑.

ไชยวัฒน์ คำชู. **การบริหารการปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม.** กรุงเทพมหานคร :

น้ำฝนการพิมพ์, ๒๕๔๘.

ชาวนะ ไตรมาส. **การนำระบบบริหารธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร มุ่งผลสัมฤทธิ์กับ**

การบูรณาการการบริหารจัดการเพื่อสร้างความเป็นเลิศทางพิสัยสามารถ

ของคนในองค์กร. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ,

๒๕๔๗.

ทิพาวดี เมฆสวรรค์. **ปฏิรูประบบราชการเพื่อความอยู่รอด.** กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน

คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการสำนักงานข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๑.

นฤมล ทับจุมพล. **แนวคิดและวาทกรรมว่าด้วย “ธรรมรัฐแห่งชาติ” ในการจัดการ**

ปกครอง(Governance). กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

ธีระพล อรุณะกสิกร. **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบการบริหาร**

กิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์

วิญญูชน, ๒๕๔๒.

ธีระยุทธ ฟิ่งเทียร. **สถิติเบื้องต้นและการวิจัย.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุตรไพศาล,

๒๕๔๕.

ธีระยุทธ บุญมี. **ธรรมรัฐแห่งชาติยุทธศาสตร์กัญหายนะประเทศไทย.** กรุงเทพมหานคร :

สายธาร, ๒๕๔๑.

ธงชัย สันติวงษ์. **องค์การและการบริหาร.** พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพมหานคร :

ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓.

- บรรจบ เนียมมณี. **หลักการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๒๓.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี. **ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล**. รายงานการวิจัย. สถาบันพระปกเกล้า : ศูนย์สภานโยบาย, ๒๕๔๔.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. **การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร : วิทยุชน, ๒๕๔๒.
- ประถม แสงสว่าง. **การบริหารการศึกษาเบื้องต้น**. Introduction to Educational Administration, ม.ป.ท., ม.ป.ป.
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. **การปกครองท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : พีระพัฒนา, ๒๕๒๖
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. **สุขาภิบาลในฐานะปกครองตนเอง**. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตบริหารศาสตร์, ๒๕๓๙.
- ประมวล รุจนเสรี. **Good Governance การบริหารที่ดีในนายอำเภอในพื้นที่**. กรุงเทพมหานคร, ม.ท.ป., ๒๕๔๑.
- ประยูร อาษานาม. **คู่มือวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๑
- ปัญญา ฉายะจินดาวงศ์ และรัชณี ภู่อะกุล. **ธรรมาภิบาล (Good Governance) กับสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๙.
- ปิยโสภณ. **ก้าวใหม่แห่งคณะสงฆ์ การศึกษาเผยแผ่ นำการปกครอง – ก่อสร้าง**. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล เจียฮั่ว, ๒๕๔๖.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). **พุทธวิธีในการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). **พระพุทธศาสนากับธรรมาภิบาล**. พุทธจักร. ปีที่ ๖๑ ฉบับที่ ๘, ๒๕๕๐.
- พระราชธรรมนิเทศ (พยอม กลฺยาโณ). **การบริหารเชิงพุทธในการบริหารธุรกิจแบบพุทธ**. ม.ป.ท., ม.ป.ป.
- พระมหาอุทัย วชิรเมธี (ว.วชิรเมธี). **คนสำราญงานสำเร็จ**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด(มหาชน), ๒๕๕๐.
- พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). **คุณธรรมสำหรับนักบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๑.

พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคล). **หลักธรรมาภิบาลและประมุขศิลป์.**

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ชัยมงคลพริ้นติ้ง, ๒๕๔๘.

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

พ.ศ. ๒๕๔๖, เล่ม ๑๒๐ ตอนที่ ๑๐๐ ก ๙ ตุลาคม ๒๕๔๖.

พิทยา บวรวัฒนา. **การบริหารเชิงบูรณาการ.** นนทบุรี : สำนักงานข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๖.

พุทธทาสภิกขุ. **การบริหารธุรกิจแบบพุทธ.** กรุงเทพมหานคร : เคล็ดไทย, มปป.

พฤทธิสถาน ชุมพล. **คำและความคิดในรัฐศาสตร์ร่วมสมัย (Concept in Contemporary**

Political Science). กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖

ไพโรจน์ พรหมสาสน์. **การบริหารที่ดีมีประสิทธิภาพ.** พัฒนาชุมชน (กรกฎาคม), ๒๕๔๑.

ราชประชาสมาสัย สถาบัน. **ธรรมาภิบาลบันดาลสุข.** กรุงเทพมหานคร : กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๔๙.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. **การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น : สหรัฐอเมริกา**

อังกฤษฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย. กรุงเทพมหานคร : โฟร์เพซ, ๒๕๔๕.

วีระ อัมพันสุข. **พุทธธรรมกับการบริหารบุคคล.** พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร :

เอราวิณการพิมพ์, ๒๕๒๖.

วรภัทร โดชนเกษม. **การสร้าง Good governance ในองค์กร.** กสท. ตุลาคม ๒๕๔๒.

อ่างในสถาบันพระปกเกล้า. **ทศวรรษ : ตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี**

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่นๆ . ทฤษฎีองค์การ : ฉบับมาตรฐาน. กรุงเทพมหานคร :

ธรรมสาร, ๒๕๔๕.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. **องค์การและการจัดการ.** กรุงเทพมหานคร : บริษัทธรรมสาร

จำกัด, ๒๕๔๕.

สมาน รังสิโยภุชฎี และสุธี สุทธิสมบูรณ์. **หลักการบริหาร.** กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์สวัสดิการสำนักงาน, ๒๕๒๗.

สำนักงานคณะกรรมการราชการพลเรือน. **คู่มือการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง**

และสังคมที่ดี ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหาร

กิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี.มปท., ๒๕๔๒.

สำนักพัฒนาระบบรูปแบบและโครงสร้าง (สพร.). **รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กร**

ปกครองส่วนท้องถิ่น. มปท., ๒๕๕๐

สุดจิต นิमितกุล. **กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี.** ในการปกครองที่ดี

(Good Governance), กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๓.

สุลักษณ์ ศิวรักษ์. การบริหารงานแบบพุทธ. กรุงเทพมหานคร : บริษัทส่องสยาม จำกัด,

๒๕๓๘.

สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช,

๒๕๒๖.

สมยศ นาวิการ. การบริหารเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์

บรรณกิจ, ๒๕๔๔.

อุทัย หิรัญโต. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓.

(๒) ดุษฎีนิพนธ์

สมจิตร แก้วนาค. “การพัฒนาและศึกษาความเป็นไปได้ของระบบการประกันคุณภาพหลักสูตร

ฝึกอบรมของกองทัพอากาศ”. **ปริญญาานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๑.

(๓) วิทยานิพนธ์

กิตติพงษ์ อรุณีพัฒน์. “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารจัดการรัฐวิสาหกิจ : กรณีศึกษาบริษัทจ

ทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร**

มหาบัณฑิต. สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๕.

เจเต็ด โพธิ์ศรีทอง. “การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ

ราชวิทยาลัย”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

ณัฐจักร กลิ่นเกสร. “การใช้ศูนย์รวมการติดต่อสื่อสารเพื่อการบริหารความสัมพันธ์ลูกค้าใน

ธุรกิจโทรคมนาคมไร้สาย”. **วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต**. วิทยาลัย

นวัตกรรมอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕

ธัญลักษณ์ สรณวงศ์ศรี. “การวัดผลการดำเนินงานโครงการสาธารณะโดยประยุกต์ใช้

ดัชนีชี้วัดของทฤษฎี Balance scorecard กรณีศึกษาโครงการลดปริมาณขยะของ

องค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต”. **วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต**.

วิทยาลัยนวัตกรรมอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖.

นิธินันท์ นาคบุรี,ร.ต.อ. “ทัศนะของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีต่อการ

บริหารงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติตามหลักธรรมาภิบาล”. **วิทยานิพนธ์**

พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช

วิทยาลัย, ๒๕๕๒.

- นภดล สุรนครินทร์. “การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะ
ของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.**
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๗.
- เบญจวรรณ วันดีศรี. “การศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
ในจังหวัดร้อยเอ็ด”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ๒๕๔๖.
- ปกรณ ศรีดอนไผ่. “บทบาทวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะ
ของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการหน้าสายวิชาและครูในเขต
การศึกษา ๖”. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทร์วิโรฒประสานมิตร, ๒๕๒๓.
- ปาริชาติ แสงศรีจัน. “ความพึงพอใจของประชาชนในการให้บริการสาธารณะของเทศบาล
ตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสน
ศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี,
๒๕๔๘.
- พระครูปลัดทรงศักดิ์ กนตวีโร (บำรุงราษฎร์). “ความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนต่อการ
บริหารวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหา
บัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.
- พระจริฎ จิรสุโก (เมืองประทับ). “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมือง
บางกรวย จังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.
- พระมหาพุทธวิงศ์ นฤจัญญ (สุวรรณรัตน์). “การบริหารงานของวัดตามหลักธรรมาภิบาล :
ศึกษกรณีวัดชลประทานรังสฤษฏ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย, ๒๕๕๒.
- ยงยศ ตั้งยี่นง. “การศึกษาความเหมาะสมการจัดการขยะมูลฝอย : กรณีศึกษาเทศบาล
ตำบลปลายบาง”. **วิทยานิพนธ์วิทยศาสตรมหาบัณฑิต.** วิทยาลัยนวัตกรรม
อุดมศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖.
- สัมฤทธิ์ ท่าเหล็กเจริญ. “ปัญหาในการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
: ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดปทุมธานี”. **วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๖

- สุธี เดชเพชร. “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานเรือนจำ : กรณีศึกษาเรือนจำกลางบางขวาง”.
วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.
- สุพิน บุญนบุษธรรม. “ระบบการบริหารและการวัดผลการดำเนินงานขององค์กรวิชาชีพ
 ด้านกฎหมายและบัญชี”. **วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**.
 วิทยาลัยนวัตกรรมการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๖.
- สุภัตรา วิมลสมบัติ. “ธรรมาภิบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเกยไชย อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์”. **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘.
- สุภัทราศ จริยเวชช์วัฒนา. “การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านฉาง”. **วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**.
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๗.
- สมนารี คุณปลื้ม. “ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี”. **วิทยานิพนธ์วิทยศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๔๒.
- อารยา กอบความดี. “การบริหารวัดตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาวัดสามพราน จังหวัดนครปฐม”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.
- อรทัย แสงทอง. “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาสถานศึกษาในเขตตลิ่งชัน”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**.
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

(๔) เอกสารอื่น ๆ

- จันทร์ธานี สงวนนาม. **เอกสารประกอบการสอนบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง**. ม.ป.ท., ๒๕๓๖.
- ชูป กาญจนประกร. **หลักรัฐประศาสนศาสตร์**. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๐. (เอกสารประกอบคำบรรยาย)

(๕) บทความ

- ธีรยุทธ บุญมี. “ธรรมรัฐกับการปฏิรูปสังคมไทยในขั้น ๒”. **วารสารกรมประชาสัมพันธ์**. (๒๕๔๑) : ๑๑.
- เปรม ตินสุลานนท์, พล.อ. “จริยธรรมการบริหารภาครัฐ”. **มติชน**. (๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๘) : ๒.

อรพินท์ สโพชชชัย. “สังคมเสถียรภาพและกลไกประชารัฐที่ดี”, รายงานที่ตีอาร์ไอ. ฉบับที่ ๒๐ (มกราคม ๒๕๕๑) : ๒.

(๖) รายงานการวิจัย

บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี. “ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล”. รายงานการวิจัย. สถาบันพระปกเกล้า : อรุณกาลาดพร้าว, ๒๕๕๔.

มัทนา เหลืองนาคทองดี. “ความรู้ความเข้าใจในการบริหารองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลของนักธุรกิจไทย”. รายงานการวิจัย. หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ ๑๔ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๕.

สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยรามคำแหง. “ผลการประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจและกำกับดูแลตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”. รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยและพัฒนา : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๗.

๒. ภาษาอังกฤษ

Don Hellriegel. **Management**. third edition, Addison - Wesley Publishing Company. Inc., 1982.

Dale Yoder. **Personnel Principles and Policies**. fourth printing, Englewood Cliffs : New Jersey Prentice - Hall, Inc., 1956.

E.N. Chapman. **Supervisor Survival Kit**. second edition, California : Science Research Associates, Inc., 1995.

Price, Alan. **Human Resourec Management**. In a Business Context, 2 edition, London : Thomson Learning, 2004.

๓. สารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, “ธรรมาภิบาล”, <http://th.wikipedia.org/wiki/ธรรมาภิบาล>, เข้าถึงเมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๓.

สำนักความต่างประเทศ สป, “แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล”, <http://gotoknow.org/blog/dhama/104786>, เข้าถึงเมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๓.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

๑. พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒. ดร.สนั่น กัลปา อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
๓. ผศ.ดร.วรกฤต เกื่อนช้าง อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
๔. อาจารย์รุ่งอรุณ อบเชย อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
๕. อาจารย์พูลลาภ จันทร์เฉลิม อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ ๖๑๐๙/๗๐๒

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
ต.นครสวรรค์ออก อ.เมืองฯ
จ.นครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๖ สิงหาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เจริญพร ดร.สนั่น กัลปา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑ โครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย ร.ต.ท. สุพจน์ เจริญขำ รหัสประจำตัวนิสิต ๔๒๒๓๔๐๕๕๔๔ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอกวนบูรณ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็น
อย่างยิ่ง จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำ
วิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความ
อนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เจริญพร

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

สำนักงานวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙, ๐๘๑-๙๗๑๖๒๖๑
โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๘

|นินจอรอนทา

ที่ ศธ ๖๑๐๔/๗๐๓

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
นครสวรรค์ออก อ.เมืองฯ
นครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๖ สิงหาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เจริญพร ผศ.ดร.วรกฤต เตือนช้าง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย ร.ต.ท. สุพจน์ เจริญขำ รหัสประจำตัวนิสิต ๔๒๒๓๔๐๕๕๔๔ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำลูกขัน จังหวัดกาฬสินธุ์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เจริญพร

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

สำนักงานวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๑๕๕๕๕, ๐๘๑-๙๗๑๖๒๖๑

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๕๕๕๕

- นสว ๖๑๐๔/๗๐๓

 (ขอ.ค.น.ว.ร.ก.ก. (ให้หนังสือ)
 ๓๐ ต.ค. ๒๕๕๓.

ที่ ศธ ๖๑๐๙/๗๐๐

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
นครสวรรค์ออก อ.เมืองฯ
นครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๖ สิงหาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑ โครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย ร.ต.ท. สุพจน์ เจริญขำ รหัสประจำตัวนิติ ๔๒๒๓๔๐๕๕๔๔ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดกำแพงเพชร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็น
อย่างยิ่ง จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำ
วิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความ
อนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

๑๓/๘/๕๕

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา)

๒๒/๑๑/๕๓

สำนักงานวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙, ๐๘๑-๙๗๑๖๒๖๖

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๘

ที่ ศธ ๖๑๐๙/๖๙๙

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
นครสวรรค์ออก อ.เมืองฯ
นครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๖ สิงหาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เจริญพร อาจารย์รุ่งอรุณ อบเชย

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑ โครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย ร.ต.ท. สุพจน์ เจริญขำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๒๒๓๔๐๕๕๔๔ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำลูกขันบุรี จังหวัดกำแพงเพชร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็น
อย่างยิ่ง จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำ
วิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความ
อนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เจริญพร

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

๓๓๐/๑๖๐

(นางอรุณ (Orun))
๘/๑๓/๕๓

สำนักงานวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙, ๐๘๑-๙๗๑๖๒๖๑

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๘

ที่ ศบ ๖๑๐๙/๗๐๑

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
นครสวรรค์ออก อ.เมืองฯ
นครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๖ สิงหาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เจริญพร อาจารย์พูลลาภ จันทร์เฉลิม

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย ร.ต.ท. สุพจน์ เจริญขำ รหัสประจำตัวนิติ ๔๒๒๓๔๐๕๕๔๔ นิสิตปริญญาโท
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอนาหว้าศรี จังหวัดกำแพงเพชร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็น
อย่างยิ่ง จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำ
วิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความ
อนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เจริญพร

(พระเทพปริยัติเมธี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

- ผู้รับของเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์
เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

พ.อ. สุพจน์
(นางสพ.พูลลาภ จันทร์เฉลิม)
๙ พ.ย. ๕๓

สำนักงานวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙, ๐๘๑-๙๗๑๖๒๖๑

โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๘

ที่ ศธ ๖๑๐๙/๙๘๖

ที่ว่าการองค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อ.ขามเฒ่าลี้ จ.นครสวรรค์
ที่...๓๕๑๓...
วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ๒๑๑ ๖๑ ๕๕๓
อำเภอเมืองฯ จังหวัดนครสวรรค์ ๐๙๑ ๗๑๑
๖๐๐๐๐

๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูล

เจริญพร นายองค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อ.ขามเฒ่าลี้ จ.นครสวรรค์

ด้วย ร้อยตำรวจโท สุพจน์ นามสกุล เจริญขำ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๒๓๓๐๕๕๔๔
นิสิตปริญญาโทหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ได้ทำศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตาม
หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าลี้บุรี จังหวัด
กำแพงเพชร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว การศึกษาข้างงานวิจัยเกี่ยวกับ
เรื่องนี้นิสิตมีความประสงค์ขออนุญาตเก็บข้อมูลจากประชากรในเขตปกครองขององค์การ
บริหารส่วนตำบลปางมะค่า อ.ขามเฒ่าลี้บุรี จังหวัดกำแพงเพชร ที่ท่านปกครองอยู่

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้นิสิตดังกล่าวได้เก็บข้อมูลจากประชากรในเขตปกครอง
ขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อ.ขามเฒ่าลี้บุรี จังหวัดกำแพงเพชร ที่ท่านปกครอง
อยู่ เพื่อประกอบการศึกษาและวิจัยในครั้งนี้ จึงขอเจริญพรอนุโมทนา ขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

- ทราบ
- แจ้ง
- ส่วนการคลัง
- ส่วนโยธา
- ส่วนการศึกษาฯ
- อื่น ๆ.....

เจริญพร

(พระเทพปริยัติเมธี)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

(นายเกษม ชูโตศิริ)
รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า

๑ พมกฯ
- ร.ต.ท. สุพจน์ เจริญขำ
กรมส่งเสริมการเกษตร
ระดับศึกษาริวิไลย์ คณะพัฒนศึกษา
ณ
นางเอกเพ็ญศรี สำนักงานวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
โทร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙
โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๘

จารีร้อยตรี
(วิภาช ขันดีวงศ์)
เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

ที่ ศธ ๖๑๐๔/๑๐๑๐

องค์กรบริหารส่วนตำบล	3177
วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์	
อำเภอเมือง	2553
บอดู	

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลตัวอย่าง (try out)

เจริญพร นายองค์การบริหารส่วนตำบลเขาชนไก่

ด้วย ร้อยตำรวจโท สุพจน์ นามสกุล เจริญชา รหัสประจำตัวนิสิต ๕๒๒๓๑๐๕๕๔๔
 นิสิตปริญญาโทหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา
 จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ได้ทำศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตาม
 หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอบางบาลจังหวัด
 กำแพงเพชร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ
 เรื่องนี้มีผลมีความประสงค์จักขออนุญาตเก็บข้อมูลจากจากหน่วยงานที่ท่านบริหารราชการอยู่

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีผลมีความประสงค์จักเก็บข้อมูลตัวอย่าง (try out)
 จากหน่วยงานที่ท่านบริหารอยู่ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิต
 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตัวอย่าง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

1. นายองค์การบริหารส่วนตำบลเขาชนไก่
 เพื่อทราบ
 เพื่อพิจารณา

โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ร่วมกับคณะ
 สังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความ
 อนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอเจริญพรขอพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

นายวิรัช ธีระรัตนศักดิ์
 ทวี ธีระรัตนศักดิ์

เจริญพร
 (พระเทพปริยัติเมธี)
 ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

นางพรรณนภัส ธีระรัตนศักดิ์
 (นางคมกฤตย์ คงอิว)
 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเขาชนไก่

สำนักงานวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
 โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙
 โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙

(นายนิติ ตรีเนตร)
 นายองค์การบริหารส่วนตำบลเขาชนไก่

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามการวิจัย

เรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วน
ตำบลปางมะค่า อำเภอลำปางบุรี
จังหวัดกำแพงเพชร

คำชี้แจง :

๑. แบบสอบถามชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำปางบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับเลือกให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงอย่างแท้จริงให้ครบถ้วนทุกข้อคำถาม คำตอบของท่านผู้วิจัยจะรักษาไว้เป็นความลับและจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของท่าน หรือหมู่บ้านที่ท่านรับผิดชอบอยู่ เนื่องจากผู้วิจัยจะนำคำตอบของท่านไปใช้วิเคราะห์ในภาพรวมเท่านั้น

๒. แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วย ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำปางบุรี จังหวัดกำแพงเพชร

ตอนที่ ๓ ปัญหาและแนวทางในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำปางบุรี จังหวัดกำแพงเพชร

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือตอบ
แบบสอบถาม

ร้อยตำรวจโท สุพจน์ เจริญขำ
นิสิตปริญญาโท พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง
การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล
ปางมะค่า อำเภอลำปาง จังหวัดกำแพงเพชร

ตอนที่ ๑ : ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง () หรือตอบคำถามตามความเห็นของท่าน

๑. เพศ	☐ ชาย	☐ หญิง
๒. อายุ	☐ ๒๑ - ๓๐ ปี	☐ ๓๑ - ๔๐ ปี
	☐ ๔๑ - ๕๐ ปี	☐ ๕๑ - ๖๐ ปี
	☐ ตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไป	
๓. ระดับการศึกษา	☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี	☐ ปริญญาตรี
	☐ ปริญญาโท	
๔. ประสบการณ์ทำงาน	☐ ต่ำกว่า ๑ ปี	☐ ๑ - ๕ ปี
	☐ ๖ - ๑๐ ปี	☐ ๑๑ - ๑๕ ปี
	☐ ตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป	

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำปางบุรี จังหวัดกำแพงเพชร

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () ในช่องที่ตรงกับการบริหารมากที่สุด

ข้อที่	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำปางบุรี จังหวัดกำแพงเพชร	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
๑. หลักนิติธรรม						
๑.	การออกข้อบัญญัติตำบล โดยคำนึงสิทธิหน้าที่ของประชาชนตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ					
๒.	ผู้บริหารปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ					
๓.	เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่จะมีผลบังคับใช้กับชุมชน/หมู่บ้าน					
๔.	การบริหารงานของ อบต. มีความชัดเจนปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ					
๕.	อบต. มีการปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ					
๒. หลักคุณธรรม						
๑.	บุคลากรของ อบต. ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักคุณธรรม มีภาวะความเป็นผู้นำ ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ประชาชน					
๒.	บุคลากรของ อบต. มีมนุษยสัมพันธ์ มีความสุภาพ อ่อนโยนและมีไมตรีจิตพร้อมให้บริการกับประชาชน					
๓.	บุคลากรของ อบต. มีความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมต่อการบริหารงาน					
๔.	ผู้บริหารมีการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม บนพื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรม					
๕.	บุคลากรของ อบต. บริหารงานโดยยึดหลักความถูกต้องเป็นธรรม และเสมอภาค					

ข้อที่	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
๓. หลักความโปร่งใส						
๑.	การบริหารงานภายใน อบต.มีการเปิดเผยต่อสาธารณชน เช่น ประชาสัมพันธ์/ปิดประกาศให้ประชาชนรับทราบ					
๒.	เปิดโอกาสให้ประชาชนติดตามตรวจสอบการบริหารงานของ อบต.					
๓.	ประกาศให้บุคลากรในองค์การบริหารเกี่ยวกับสิทธิในการได้รับสวัสดิการต่าง ๆ					
๔.	กระบวนการทำงานของ อบต. เปิดเผยตรงไปตรงมาพร้อมที่จะได้รับการตรวจสอบอยู่ตลอดเวลา					
๕.	ข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ต่อสาธารณชนมีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริง					
๔. หลักการมีส่วนร่วม						
๑.	อบต. เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญที่มีผลกระทบต่อชุมชน/หมู่บ้าน					
๒.	อบต.เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน					
๓.	อบต.เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เสนอความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาชุมชน/หมู่บ้าน					
๔.	เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของ อบต. เช่น การแข่งขันกีฬา การรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ งานประเพณีต่าง ๆ เป็นต้น					
๕.	เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ารับฟังการประชุมสภาเพื่อกำหนดนโยบาย, ออกระเบียบ, ข้อบังคับ ของ อบต.					

ข้อที่	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
๕. หลักความรับผิดชอบ						
๑.	บริหารบุคลากรด้วยความรับผิดชอบให้ทุกฝ่ายมีขวัญและกำลังใจในการทำงาน					
๒.	อบต. มีความสนใจ และเอาใจใส่ต่อปัญหาของประชาชน และเร่งแก้ไขเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน					
๓.	มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายขององค์กรไว้อย่างชัดเจน					
๔.	การปฏิบัติงานของ อบต.คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อชุมชน/หมู่บ้าน					
๕.	บุคลากรของ อบต.มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย					
๖. หลักความคุ้มค่า						
๑.	ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน/หมู่บ้าน					
๒.	มีการรณรงค์ให้ประชาชนประหยัดทรัพยากรธรรมชาติและยึดแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง					
๓.	การจัดสรรตำแหน่งบุคลากรมีความเหมาะสมและความชำนาญเฉพาะด้านในการปฏิบัติหน้าที่					
๔.	การใช้งบประมาณมีความคุ้มค่า เมื่อเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ที่ชุมชน/หมู่บ้านจะได้รับ					
๕.	การบริหารงานของ อบต.มีประสิทธิภาพความ รวดเร็ว และคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมของชุมชน/หมู่บ้าน					

ตอนที่ ๓

คำชี้แจง โปรดให้ข้อเสนอแนะในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า ให้มีคุณภาพ ตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย และพัฒนาการบริการงานในองค์การบริหารส่วนตำบลให้ดียิ่งขึ้น

๑. ด้านหลักนิติธรรม

.....

.....

.....

๒. ด้านหลักคุณธรรม

.....

.....

.....

๓. ด้านหลักความโปร่งใส

.....

.....

.....

๔. ด้านหลักการมีส่วนร่วม

.....

.....

.....

๕. ด้านหลักความรับผิดชอบ

.....

.....

.....

๖. ด้านหลักความคุ้มค่า

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ขอความสุขความเจริญจงมี
แต่ทุกท่าน

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ : ร้อยตำรวจโท สุพจน์ เจริญขำ
- ตำแหน่ง : รองสารวัตรสืบสวนสถานีตำรวจภูธรแม่เลย์ จังหวัดนครสวรรค์
- เกิด : วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๔ ที่จังหวัดนครสวรรค์
- การศึกษา : ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ โรงเรียนวัดบ้านแก่ง จังหวัดนครสวรรค์ ,(๒๕๑๗)
: มัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนมัธยมผ่องวิद्याมูลนิธิ จังหวัดอ่างทอง ,
(๒๕๒๐)
: มัธยมศึกษาปีที่ ๖ การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอบึงสามัคคี จังหวัด
กำแพงเพชร,(๒๕๔๐)
: ปริญญาตรี สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
(๒๕๔๗)
: อบรมหลักสูตรนักเรียนพลตำรวจ รุ่น ๑๐ โรงเรียนตำรวจภูธร ๖
นครสวรรค์ , (๒๕๒๓)
: อบรมหลักสูตรผู้มีคุณวุฒิปริญญาตรีเพื่อบรรจุเป็นร้อยตำรวจตรี
โรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน จังหวัดนครปฐม , (๒๕๕๑)
- สถานที่ทำงาน : สภ.แม่เลย์ เลขที่ ๑๐๑/๑ หมู่ ๗ ตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่วงก์
จังหวัดนครสวรรค์
- หน้าที่การงาน : ๒๕๒๓ บรรจุแต่งตั้งดำรงตำแหน่ง ลูกแถว (งานสายตรวจ)
สภ.ขาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร
: ๒๕๒๖ บรรจุแต่งตั้งดำรงตำแหน่ง ลูกแถว (ทำหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการ
พิเศษ) ตำรวจภูธรจังหวัดกำแพงเพชร
: ๒๕๒๙ บรรจุแต่งตั้งดำรงตำแหน่ง ลูกแถว งานป้องกันปราบปราม
สภ.ขาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร
: ๒๕๓๓ บรรจุแต่งตั้งดำรงตำแหน่ง ผู้บังคับหมู่ งานป้องกันปราบปราม
สภ.ปางมะค่า สภ.ขาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร
: ๒๕๔๐ บรรจุแต่งตั้งดำรงตำแหน่ง ผู้บังคับหมู่ งานป้องกันปราบปราม
สภ.แม่เลย์ อ.แม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์
: ๒๕๔๓ บรรจุแต่งตั้งดำรงตำแหน่ง ผู้บังคับหมู่ งานป้องกัน
ปราบปราม สภ.ปากน้ำโพ อำเภอเมืองฯ จังหวัดนครสวรรค์
: ๒๕๔๖ บรรจุแต่งตั้งดำรงตำแหน่ง ผู้บังคับหมู่ งานป้องกันปราบปราม
สภ.แม่เลย์ อ.แม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์

- : ๒๕๕๑ บรรจุแต่งตั้งดำรงตำแหน่ง รอง สารวัตรฝ่ายอำนวยการ
ตำรวจภูธรจังหวัดกำแพงเพชร แต่งตั้งยศร้อยตำรวจตรี
- : ๒๕๕๒ แต่งตั้งยศร้อยตำรวจโท ดำรงตำแหน่งสังกัดเดิม
- : ๒๕๕๓ แต่งตั้งดำรงตำแหน่ง รองสารวัตรสืบสวน สถานีตำรวจภูธร
แม่เลย์ อำเภอแม่वंงก์ จังหวัดนครสวรรค์
- เข้าศึกษา** : ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๒
- สำเร็จการศึกษา** : ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๔
- ที่อยู่ปัจจุบัน** : ๒๓๕ หมู่ ๕ ตำบลปางมะค่า อำเภอขาณุวรลักษบุรี จังหวัด
กำแพงเพชร